împreună cu caiĭ lor, să le dea muniţiunĭ şi provizii şi la urma urmeĭ să nu primească nicĭ un ban! Îmĭ vine să izbucnesc din noŭ în hohote de rîs.

— Sper că s'a sfîrşit? întrebă Blanblanc, nerăbdător.

— Da, camarade, acuma putem galopa cât veĭ pofti.

— Dacă-ĭ aşa, la galop!

— Dar, observă Trompet, numaĭ de am urma calea cea bună. Să nu se întâmple cum-va, ca în loc să dăm peste armatele franceze, să dăm peste cele mexicane.

In clipa aceea calul luĭ Trompet făcu o săritură desordonată într'o parte.

— Băgaţĭ de seamă! ordonă Blanblanc, căcĭ aŭ început să resimtă efectul alcooluluĭ.

Inaintam mereŭ; Blanblanc se întorcea din când în când pentru a inspecta orizontul.

De-odată i se păru că zăreşte un nor de praf în depărtare. Privi maĭ cu luare aminte, şi văzu că nu se înşelase.

— Suntem urmăriţĭ, zise dînsul, ajungându-şĭ tovarăşiĭ. Să ne îndepărtăm unul de altul pentru că dacă s'ar întâmpla să cadă vre-unul din noĭ, să nu atragă după sine şi căderea celor-lalţĭ.

«Vă atrag atenţia că acela dintre noĭ care va cădea, se va condamna singur la nişte suplicii oribile.

«In urma noastră e moartea sigură; înainte, va fi poate libertatea».

Ordinele acestea fură repede executate.

Blanblanc privia mereŭ îndărăt.

Acum distingea bine trupa urmăritorilor şi recunoştea costumul gherileĭ.

Chiar strigătele sălbatice ale urmăritorilor ajungeaŭ până la dînsul.

— Eĭ bine! nu maĭ pornim odată în galop? întrebă Trompet. Caiĭ sunt nerăbdătorĭ.

Blanblanc nu răspunse. Nepăsător privea mereŭ îndărăt.

Oameniĭ gherileĭ eraŭ acum la o distanţă de cincĭ sute de metri. Cu toţiĭ ţineaŭ carabinele gata; friul între dinţĭ, şi «navaja» în mâna stângă.

Căpitanul lor, care galopa în frunte, se retrăsese spre stânga pentru a nu împiedica focul.

— Aplecaţi-vă şi daţĭ drumul cailor! urlă Blanblanc.

Caiĭ nechezară şi porniră într'un zbor vertiginos.

Cincĭ zecĭ de detunăturĭ salutară această plecare vertiginoasă; dar gloanţele se pierdură în pământ, cu cincĭ-zecĭ de paşĭ îndărăt.

A doua salvă de detunăturĭ abia maĭ fu auzită, confundându-se cu strigătele furioase ale urmăritorilor. A treia salvă nicĭ nu se maĭ auzi.

Timp de două ore caiĭ continuară cursa cu aceiaşĭ viteză vertiginoasă; ba une-orĭ cursa devenea şi maĭ teribilă încă. Cavaleriĭ abia maĭ puteaŭ respira.

— Ce naiba va fi având caiĭ aceştia? se întreba Trompet.

Dar de odată animalele îşĭ încetiniră galopul. Peste puţin Blanblanc simţi picioarele caluluĭ săŭ tremurând. Abia maĭ avu timpul să descalice şi bietul animal căzu la pământ.

Acelaşĭ lucru se întâmplă şi cu ceĭ l'alţĭ caĭ.

— Mizerabiliĭ aceia ne-aŭ otrăvit caiĭ, murmură Chapardo, după ce trecură primele momente de uimire. Aŭ amestecat foĭ de datura în grăunţe.

— Dobitoc ce sunt! exclamă Blanblanc, m'am gândit la hrana noastră, dar la aceea a cailor nu m'am gândit!

— Şi când mă gândesc că toate acestea se întâmplă numaĭ pentru mine! suspină Trompet. Dacă nu...

— Nu este acuma timpul pentru văitat, întrerupse Blanblanc; cu toate că am luat-o cu mult înainte, mexicaniĭ ne vor ajunge dintr'un moment în altul.

Şi arătând cu mâna un grup de arborĭ carĭ se vedea spre stânga, adăogă:

— Acolo este singura noastră şansă de salvare; dar n'avem nicĭ un moment de pierdut.

Işĭ luară repede proviziunile şi armele şi porniră în fugă pe urma luĭ Blanblanc.

Ajunseră aproape de tufele de arborĭ.

Treĭ oamenĭ eraŭ acolo, tăind cu nişte cuţite lungĭ foile fibroase ale amatveideelor, în timp ce un al patrulea făcea câte o gaură în inima planteĭ ast-fel tăiată.

Un al cincilea storcea apoĭ lichidul pe care îl conţine planta.

Nu departe de acolo era un măgar înhămat la o căruţă.

— Murim de sete! zise Blaublanc apropiindu-se, fără nicĭ o altă introducere.

— Luaţĭ şi beţĭ, îĭ răspunse unul dintre oamenĭ întinzându-ĭ o cană cu «aguamill» (apă de miere, sucul plantelor pe carĭ le tăiaŭ).

După ce băură cu toţiĭ, unul dintre oamenĭ se întoarse spre Blanblanc şi-l întrebă:

— Unde sunt francezii?

— Lăsaţi-vă cuţitele aicĭ şi plecaţĭ repede în spre nord, fu răspunsul la această întrebare. Iată câte un piastru pentru fiecare din voĭ.

— Am pleca bucuroşĭ, cabalero, răspunseră cu toţiĭ într'un glas, dar în spre nord este o mlaştină întinsă şi nu putem trece.

— Atuncĭ plecaţĭ în spre sud!

— In spre sud, cabalero, este o mlaştină şi maĭ mare.

— Dacă e aşa, veţĭ rămânea cu noĭ, răspunse Blanblanc. Dar vă înştiinţez că până peste un sfert de oră vom fi ataçaţĭ de o trupă de guerilleros.

Auzind aceste cuvinte, mexicaniĭ aruncară repede cuţitele şi alergară spre căruţă. După o clipă plecaŭ în galopul măgaruluĭ.

Blanblanc ridică două cuţite şi dădu unul luĭ Chapardo.

— Să tăem repede vârfurile acestei plante, ordonă dînsul. Şi se puse pe lucru cu activitate.

— D-ta Gerald şi d-ta Trompet, veţĭ înfige în pământ aceste vârfurĭ, cu ascuţişul în sus şi la o mică distanţă unul de altul.

Cu toţiĭ ascultară fără să înţeleagă ce însemna această operaţie.

Numeroase foĭ fiind tăiate de maĭ înainte, lucrul mergea destul de repede.

In timpul acesta soarele cobora repede spre apus; maĭ era încă o oră şi avea să înopteze.

Chapardo înţelesese acum planul indianuluĭ şi lucra cu o activitate îndoită.

De-odată, Trompet se ridică, exclamând:

— Iată Mexicaniĭ!

— Indărăt! comandă Blanblanc.

Se opriră la o distanţă de treĭ sute de metri.

— E destul atâta pentru carabinele noastre, zise dînsul, acum aşteptaţĭ.

— Foarte bine, camarade, îndrăzni să zică Trompet; dar mi se pare că ar fi mult maĭ prudent să ne ascundem după arborĭ.

— Vom face-o şi asta maĭ târziŭ.

Războiniciĭ urmăritorĭ se opriseră şi eĭ lângă caĭ, ale cărora cadavre de alt-fel, se aşteptaŭ să le întâlnească maĭ de mult.

Acuma cercetaŭ cu toţiĭ orizontul şi fără multă osteneală, descoperiră urmele amicilor noştri, care nicĭ nu se ascundeaŭ.

Se auziră cincĭ-zecĭ de exclamaţiĭ sălbatece, de bucurie, şi o comandă scurtă. Cincĭ-zecĭ de săbiĭ licăriră sub lumina soareluĭ, şi escadronul porni înainte.

Fugariĭ se ascunseră acum îndărătul arborilor. Stăteaŭ cu un genunchiŭ la pămînt, cu carabinele la umăr.

— Să nu vă ocupaţĭ de cât de oamenĭ, mereŭ de oamenĭ! zise indianul; pe caĭ să-ĭ lăsaţĭ în pace.

— Moarte francezilor! Moarte! urlară războiniciĭ cu săbiile ridicate.

Dar de-odată caiĭ se opriră, şi începură să sară în două picioare. Cavaleriĭ nu-ĭ maĭ putură stăpâni; se produse o învălmăşală teribilă, fără ca vre-unul dintre guerilleros să poată pricepe cauza.

— Foc! comandă Blanblanc, în clipa aceea.

Treĭ detunăturĭ se auziră şi treĭ cavalerĭ căzură.

Apoĭ, porni o a patra detunătură, singură, şi peonul care servea de călăuză mexicanilor, căzu la pămînt.

Blanblanc recunoscuse pe otrăvitorul cailor.

La a doua salvă, căzură alţĭ treĭ nenorocițĭ şi căpitanul.

— La pămînt! se auzi vocea unuĭ locotenent; la pămînt! şi cercetaţĭ picioarele cailor.

Acesta descoperise stratagema întrebuințată de Blanblanc.

Cavalerii săriră jos și examinară picioarele sărmanelor animale.

— Demonios! exclamă de-odată unul dintre eĭ și uitând orĭ-ce măsură de prudență, se ridică în picioare.

Trompet întinse carabina, glontele porni, și nenorocitul se rostogoli la pământ.

— Unul maĭ puțin, unul maĭ mult, murmură Trompet reîncărcându-șĭ arma, la urma urmeĭ, tot atâta este.

Acuma cavaleriĭ eraŭ ocupațĭ cu toțiĭ cu operația scoatereĭ spinilor din picioarele cailor.

Se gândeaŭ dînșiĭ că ar fi fost necesar să curețe și terenul de spinĭ; dar nicĭ unul nu îndrăsnia să înainteze.

Franceziĭ aceștia ochesc prea bine!

— De alt-fel, în curînd avea să înopteze, și atuncĭ lucrurile aveaŭ să se schimbe cu totul.

Cel puțin aceasta era părerea locotenentuluĭ, părere pe care dînsul se grăbia acum s'o împărtășiască celorlalțĭ doĭ ofițerĭ din trupă.

Blanblanc, la rîndul săŭ, aștepta tot întunericul, pentru că și dînsul concepuse un plan, pe care nu-l putea pune în executare câtă vreme maĭ era încă lumină.

Spre mulțumirea tuturora, peste puțin se întunecă complect.

Sigurĭ că n'aveaŭ să fie văzuțĭ, amiciĭ noștri se îndepărtară în direcțiunea mlăștineĭ de la nord pe care le-o semnalaseră ceĭ cincĭ lucrătorĭ.

O exclamație, urmată de o înjurătură, răsună în depărtare.

— Mexicaniĭ, zise Blanblanc, aŭ voit să ne atace din două părțĭ de o dată, și unul dintre eĭ a căzut în mlaștină.

— Dar noĭ ce vom face?

— Pentru moment, să ne culcăm la pământ.

După cum spusese Blaublanc, Mexicaniĭ căutaŭ să tae fugarilor orĭ-ce retragere.

Eĭ știaŭ că într'o parte se afla mlaștina, și prin urmare orĭ-ce încercare de fugă în partea aceea avea să fie zadarnică.

Maĭ rămâneaŭ prin urmare treĭ părțĭ. Locotenentul își împărți trupa în treĭ.

— Acuma îĭ am în mână, cugetă locotenentul. Mâine dimineață îĭ voĭ face prizonierĭ. Dacă vor resista, le voiŭ trimete câte o duzină de gloanțe în picioare. In modul acesta vor maĭ fi încă bunĭ pentru spânzurătoare!

Și cu gândul acesta adormi, visând visurĭ de aur.

Când se lumină de ziuă și voi să-șĭ pue planul în executare, cavaleriĭ căutară în zadar; ceĭ patru fugarĭ nu maĭ eraŭ nicăerĭ.

— Și cu toate acestea, am vegheat bine, îĭ afirmară ceĭ doĭ locotenențĭ.

— Atuncĭ, răspunse șeful, înșelat în speranțele sale, atuncĭ oameniĭ aceștia trebue să fie înglodațĭ în mlaștină... Eŭ, în locul lor, aș fi voit maĭ bine să mor spînzurat, în aer liber... Dar, gusturile nu se discută.

Ișĭ sfârși fraza cu un gest de nepăsare și dădu ordin de plecare.

Trupa de guerila porni spre est, lăsând în urma sa nouă oamenĭ și patru caĭ, carĭ fuseseră ucișĭ, ne maĭ putând fi întrebuințațĭ în urma rănilor pe carĭ le căpătaseră la picioare... Eraŭ victimele acelora pe carĭ speraŭ să-ĭ vadă spânzurațĭ.

Și îndepărtându-se nu dădură nicĭ o atenție unor cavalerĭ carĭ veneaŭ din direcția satuluĭ, liniștițĭ, oprindu-se foarte des pentru a-șĭ aprinde țigările.

Dar îndată ce trupa de guerilleros dispăru la orizont, ceĭ doĭ oamenĭ — căcĭ eraŭ doĭ — porniră în galop și peste puțin ajunseră lângă cadavrele celor patru caĭ.

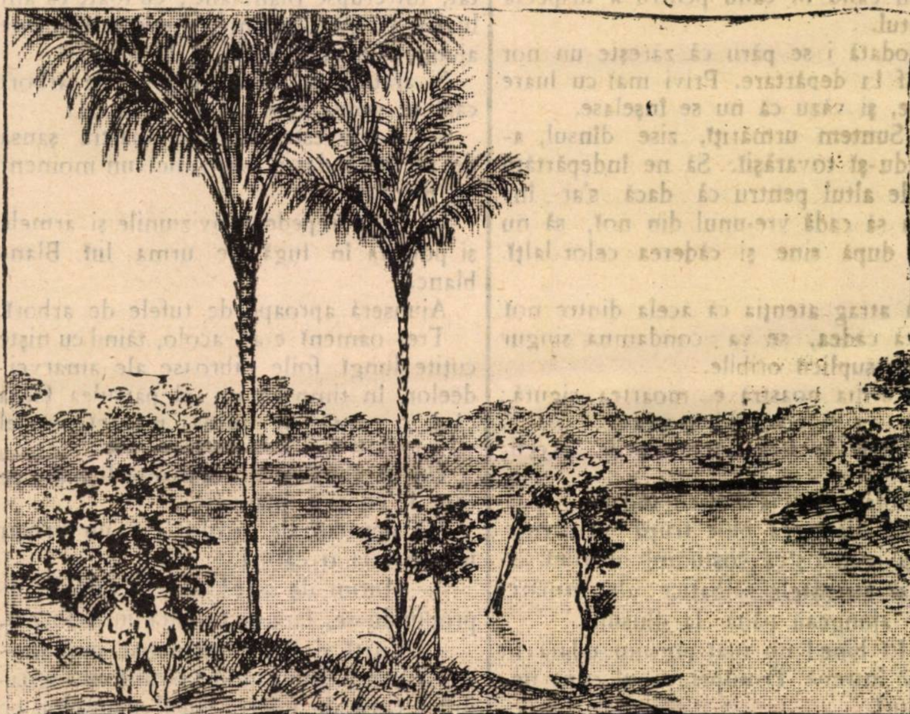
— Sunt caiĭ lor! zise unul dintre cavalerĭ ștergându-șĭ o lacrimă; sărmanul Gerald! Sărmanul Trompet!..

— Se poate, răspunse cel-alt cu o bruschețǎ sub care căuta să-șĭ ascundă neliniștea; dar dacă caiĭ sunt morțĭ, asta nu însemnează că sunt și stăpâniĭ morțĭ.

Ișĭ continuară drumul și ajunseră în câmpul lupteĭ.

Nouă cadavre zăceaŭ întinse la pământ.

(Va urma)

Un loc din regiunea ecuatorială sud-americană

Lacul cu apele negre

Există în regiunile equatoriale ale Americeĭ de sud, rîurĭ și lagune, ale cărora ape sunt complect negre.

Asemenea rîurĭ sunt și uniĭ afluențĭ aĭ Amazonuluĭ și aĭ Orenosuluĭ.

Nu departe de Masisea, port fluvial la îmbucătura luĭ Pachitea cu Ucayali, am avut prilejul să admirăm una din aceste ciudățeniĭ ale natureĭ.

Ne reîntorceam într'o zi în luntre de la pescuit; trecând de-alungul țărmuluĭ stâng al mareluĭ fluviu, am zărit gura uneĭ intrărĭ pe care n'o cunoșteam.

Pilotul nostru, Manuel, căruia îĭ eraŭ foarte familiare toate apele și canalele de prin partea loculuĭ, îndreptă luntrea spre această intrare, spunându-ne că avea să ne arăte «machu sisac de aguas negras», marĭ fluviĭ de apă neagră.

Canalul avea o lungime de maĭ bine de două sute de metri, așa în cât, maĭ înainte de a ajunge la laguna pe care voiam s'o vizităm, am avut tot timpul să fim mușcațĭ de sutele de țînțarĭ care misună prin partea loculuĭ.

In sfîrșit, strigă cu vocea sa ascuțită:

— Am ajuns!

In fața noastră era o întindere de apă așa de bizară, și așa de minunată în acelașĭ timp, în cât am uitat momentan împunsăturile țînțarilor, și am mulțămit călduros luĭ Manuel pentru frumoasa idee ce avusese de a ne conduce acolo.

Lacul acesta, a căruia apă neagră ca cerneala, nu reflecta nicĭ coloarea ceruluĭ, nicĭ lumina soareluĭ, descria un cerc

de maĭ multe sute de metri, comunicând printr'un fel de canal, cu o lagună maĭ mică.

Din loc în loc, suprafaţa laguneĭ era acoperită de «nymphoeeas», cu frunzele gigantice, de un verde închis. Intre aceste frunze creşteaŭ nişte magnifice florĭ albe, lăptoase.

Florile acestea aveaŭ o dezvoltare atât de neobişnuită, în cât păreaŭ că aparţin uneĭ floare antideluviene.

După ce ne-am bucurat în tăcere de priveliştea splendidă a acestuĭ lac minunat, am trecut în a doua lagună, unde ne-a venit gustul să facem o bae în apele întunecate.

Pilotul ne asigura că n'avem a ne teme nicĭ de caimanĭ, nicĭ de grinoţĭ, nicĭ de candirĭ, aşa în cât, baia nu prezenta nicĭ o primejdie.

In urmă ne-am urcat iarăşĭ în barcă, şi am pornit înainte, cu intenţia de a ne intoarce tot prin canal. Dar unul dintre vîslaşĭ ne făcu semn să rămânem nemişcaţĭ.

Câte-va momente trecură ast-fel, în cea maĭ complectă tăcere; apoĭ un zgomot uşor se auzi în stânga noastră, în fundul laguneĭ.

Toate privirile se îndreptară în acea direcţie.

Un animal marin, un «lamantin», îşĭ scosese capul la iveală, şi respira cu zgomot.

Aproape îndată apărură şi alţĭ cetaceĭ, care se îndreptară repede spre cel dintâĭ, cu intenţia vădită de a-l prinde într'un fel de cerc.

Animalul pentru a înlătura ciocnirea se scufundă.

Pilotul ne explică că această ciocnire nu era un simplu joc, ci o luptă înverşunată între cetacee. Constataseră prezenţa unuĭ lamantin de sex femeesc în apele laculuĭ.

Peste puţin liniştea se restabili, şi doĭ lamantinĭ înaintară singurĭ spre ţărm.

Era un prilej cât se poate de nimerit pentru a pune mâna pe un animal, a căruia carne este reputată ca fiind foarte gustoasă.

Vîslaşiĭ îndreptară barca încetişor spre ceĭ doĭ lamantinĭ.

Harponul este arma întrebuinţată în asemenea ocaziĭ.

Lamantinul primi o lovitură de graţie şi căzu fără suflare.

Abia maĭ târziŭ, dintr'o notă savantă a academieĭ de ştiinţe, am avut explicarea coloraţieĭ negre a acestor ape.

Cu toată coloarea lor închisă, sunt nişte ape foarte limpezĭ şi foarte bune la gust.

Regiunea în care se găsesc, este de formaţie granitică, şi se bucură de o foarte bogată vegetaţie ecuatorială.

Apele s'aŭ colorat în negru, dizolvând diferiţiĭ acizĭ rezultaţĭ din descompunerea vegetalelor.

Coloraţia perzistă, pentru că în absenţa calcaruluĭ, cu toată continua aerare ce se face, fenomenele nitrificaţieĭ nu se pot îndeplini, după cum se dovedeşte şi din lipsa completă a nitratuluĭ din acele ape.

Apele negre nu colorează apele albe cu care sunt puse în contact, pentru că prezenţa calcaruluĭ în acestea din urmă saturează aciziĭ liberĭ.

Nitrificarea şi distincţia simultană a materieĭ carbonate se produce foarte repede sub influenţa temperatureĭ ridicate a apelor.

Chiar stîncele pe lângă care se scurge apa neagră, nu pot fi colorate, cum se întâmplă la cele-l'alte ape, pentru că aciditatea lor se opune depunerilor de fer şi magnezie.

Prin urmare coloraţia neagră a apelor din regiunea ecuatorială nu este nicĭ de cum rezultatul unor jocurĭ de lumină, după cum s'ar putea crede la prima vedere.

Vetor

Duminecă, 2 Decembrie, la orele 10 dimineaţa, se va face în biuroul administraţieĭ «Universul» tragerea premiilor ce acordăm gratuit abonaţilor «Ziaruluĭ Călătoriilor», editat de «Universul».

Vor participa la aceste premiĭ toate abonamentele carĭ ne vor sosi până în seara de 1 Decembrie.

Premiile sunt următoarele :

I) **Un gramofon american**, cu 6 plăcĭ, renumita marcă «The Star», din marele magazin de muzică Jean Feder, calea Victorieĭ, 54.

II) **Un fonograf Duplex**, cu 6 cântece, de la magazinul general de muzică «La Harpa», strada Colţeĭ, 5.

III) **Una puşcă de vânătoare** cu două ţevĭ, cal. 12, cu triplu zăvor de siguranţă Greener, ţeava stângă choke-bore, etc.

IV) **Una carabină Flaubert**, sistem Warmont, calibru 9 mm. pentru glonţ şi alice. Ambele din marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victorieĭ, 44.

V) **Una maşină de cusut de mână**, sistem perfecţionat, din magazinul L. Ressel, strada Carol, [illegible]

«Ziarul Călătoriilor» conţinând prea frumoase ilustraţiunĭ şi 16 paginĭ text, pe hârtie velină, nu costă de cât 5 leĭ pe an.

O altă favoare :

Cine face un abonament pe un an la «Universul», primeşte «Ziarul Călătoriilor», tot pe acelaşĭ timp, cu preţul jumătate.

ORAŞUL FIERULUI

In Pennsylvania, America de nord, lângă Ohio, este un oraş: Pittsburg, supranumit «oraşul fieruluĭ».

Acest oraş a fost înfiinţat de generalul I. Campbell, în anul 1764, pe un munte, unde era reduta Duquesne. Acest loc, de o îndepărtare foarte mare de America, şi ast-fel cu totul lipsit de cultura americană, a aparţinut odată Franciei, de la care l'aŭ luat Englejiĭ.

La început dezvoltarea oraşuluĭ a fost foarde anevoioasă, maĭ târziŭ însă cu atât maĭ mult a progresat.

In anul 1880 numărul locuitorilor abia era de 1.500 suflete; până în anul 1820 însă s'a ridicat la 7.000. Cu două-zecĭ de anĭ maĭ târziŭ, adică în anul 1840 numărul locuitorilor s'a întreit, fiind de 21.000 suflete. In anul 1860 numărul lor a fost de 49.000 suflete, iar cu două zecĭ de anĭ maĭ târziŭ 156.000. In sfârşit, după statistica din anul 1900, numărul locuitorilor s'a ridicat la 321.000 suflete. Acest număr însă nu e cel adevărat, de oare-ce el trebue să fie cu mult maĭ mare, căcĭ locuitoriĭ din suburbiĭ, carĭ vor fi anexate vechiuluĭ oraş, nu sunt coprinşĭ în numărul maĭ sus amintit, adică 321.000. Ast-fel numărul întreg al locuitorilor va fi aproape $^3/_4$ milioane, ocupând oraşul Pittsburg, în privinţa număruluĭ locuitorilor, al patrulea loc în S-tatele-Unite.

In viaţa comercială a Americeĭ, oraşul Pittsburg ocupă loc foarte însemnat. Capitalul vărsat în diferite fabricĭ se ridică la uriaşa sumă de 1.000.000.000 francĭ. In această privinţă oraşul Pittsburg e întrecut numaĭ de oraşele New-York, Chicago şi Filadelfia; el ocupă însă în America cel dântâiŭ loc pe tărâmul industrieĭ de fier şi oţel. Toate fabricaţiunile de fier sunt produsele fabricelor din acest oraş.

Vechile zidirĭ ale orașuluĭ încetul cu încetul se dărâmă, iar în locul lor se ridică palate ca în poveștĭ. Primăria orașuluĭ a costat patru milioane, iar apeductul orașuluĭ 24 000 000! Veniturile anuale a produselor comerciale întrec suma de 500.000 000!

In acest oraș este o bibliotecă uriașe, pentru a căreĭ înființare milionarul A. Carnegie a donat suma de 50.000.000. Numărul bisericilor se ridică la 200; tot ast-fel și numărul gazetelor zilnice e foarte mare.

Pe târâmul architecturiĭ și construcțiunilor de fier, orașul Pittsburg a făcut adevărată revoluție, căcĭ până când în alte orașe americane, casele cu 10 etage se socoteaŭ ca minune, în Pittsburg casele cu 20—30 etage sunt lucrurĭ obicinuite. La aceste zidirĭ nu se întrebuințează lemne, cărămidă, piatră, ci numaĭ fier, din care cauză sunt și foarte trainice.

Zidirea astor fel de case a fost introdusă de Georg A. Toller Company, și ceea ce zilnic se desvoltă maĭ mult.

Comunicațiunea căilor ferate încă e foarte însemnată în Pittsburg, unde sunt 14 liniĭ a căiĭ ferate. In anul trecut s'a întrebuințat $^{3}/_{4}$ milioane vagoane pentru transportul tuturor fabricatelor.

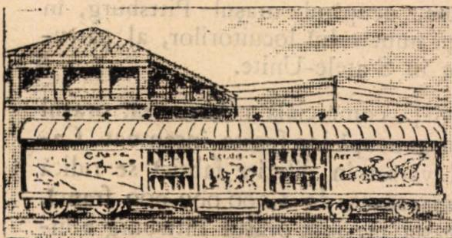
Alex. Țințariu.

VAGOANELE-RECLAMA

Se știe că America este țara reclameĭ și de multe orĭ am dat cititorilor noștri unele exemple în adevăr uimitoare.

Ultima îndrăzneală a publicitățeĭ americane s'a manifestat de curând.

După ce înființaseră reclamele prin trenurĭ, după ce un om care călătorea cu drumul de fier nu-șĭ putea arunca ochiĭ într'un colț fără să zărească o reclamă maĭ mult saŭ maĭ puțin zgomotoasă, după ce aŭ așezat prin vagoane aparatele mecanice vorbitoare, după ce aŭ înființat prin trenurĭ reclame luminoase, pentru ca voiajoriĭ de prin stațiĭ să le poată vedea și în timpul nopțeĭ, ast-fel ca superioritatea mărfeĭ cutăruĭ negustor să-ĭ obsedeze și în timpul somnuluĭ,—iată că acum maĭ mulțĭ negustorĭ

Un vagon-reclamă

s'aŭ gândit să facă un pas maĭ departe. Aŭ închiriat trenurĭ care aŭ ore fixe de plecare și sosire, care nu transportă nicĭ marfă, nicĭ persoane. Ele sunt pur și simplu niște vagoane-reclame.

S'ar putea obiecta că modul acesta de reclama nu este tocmaĭ practic, de vreme ce, lipsind călătoriĭ, cine maĭ poate citi reclamele?

Dar ingeniositatea negustorilor a constat tocmaĭ în cunoașterea perfectă a spirituluĭ american.

Când s'aŭ văzut niște trenurĭ plecând dintr'o stație și sosind în alta, când s'a știut că aceste trenurĭ circulă cu regularitate și că nu primesc nicĭ călătorĭ, nicĭ marfă, succesul a fost enorm. Miĭ de persoane aŭ alergat să vadă noul metod de reclamă.

Victor.

IN FUNDUL MĂREI

— Urmare —

VII

Altă lume

Și de fapt chiar, niște oamenĭ de proastă condiție, cum eraŭ dânșiĭ, aveaŭ de ce să se intereseze pe acolo.

Străbăteaŭ niște coridoare iluminate cu puternice lămpĭ electrice. Solul era format dintr'un nisip roșiatic, foarte curat.

Pe perețiĭ graniticĭ eraŭ aranjate cu multă artă, cele maĭ curioase specimene ale floreĭ și ale fauneĭ submarine.

Tauvel, care timp de anĭ întregĭ se ocupase cu patimă de mersul descoperirelor oceanice, știa numele unora din aceste plante.

Eraŭ acolo, frumoase stele de mare, peștĭ de formele cele maĭ bizare, alge rare, scoicĭ artistic lucrate, burețĭ enormĭ, perle fine, și chiar bucățĭ de argint și de aur.

Tauvel ar fi voit să pipăe cu mâna vre-una din acele pepite, carĭ dacă ar fi fost în adevăr de aur trebuiaŭ să reprezinte averĭ întregĭ; dar se temea ca gestul săŭ să nu fie răŭ interpretat de acei oamenĭ, și trecu înainte.

De alt-minterĭ, tovarășiĭ săĭ trecuseră cu mult înainte, și pentru a nu se rătăci prin dedalul acela de coridoare, trebui să alerge după eĭ.

Se consolă cu gândul că avea să maĭ poată admira și altă dată acea bogată colecție.

Intrară cu toțiĭ într'o sală joasă, foarte simplă, dar foarte curat mobilată.

Acolo eraŭ instalate treĭ paturĭ, asemănătoare cu acelea de pe vapoare.

Pe niște scaune curios sculptate, eraŭ niște haine asemănătoare cu acelea pe carĭ le purtaŭ Fouran și Coultier.

In mijlocul cameriĭ, era un lavabo cu robinete, care aducea după voințĭ, apă caldă saŭ rece.

Peste tot domnea o temperatură dulce, constantă. Nu era lux, dar era un confort desăvârșit.

— Putețĭ să vă schimbațĭ hainele, zise Coultier; peste câte-va momente vom veni să vă căutăm.

Mauvert, Piohan și Tauvel rămaseră din noŭ singurĭ.

Tauvel luă cel dântiŭ cuvântul, și 'șĭ manifestă cu voce tare admirația.

Fostul savant se simțea reînviind în mijlocul lumeĭ aceleia, care îĭ făgăduia o bogată recoltă de descoperirĭ curioase.

Maĭ puțin entuziast de cât tovarășul săŭ, Mauvert murmură:

— Foarte frumoase toate acestea; dar eŭ n'așĭ voi să se continue multă vreme.

— Fără îndoială, întări Piohan; sper că până peste opt zile, vom avea cheia tuturor acestor mistere.

«Frumos ar fi ca după ce ne-am primejduit viața, să ne înmormântăm între stâncile acestea de granit, la nu știŭ câte sute de metri sub nivelul măreĭ.

Dar Tauvel înălță din umerĭ:

— Fie-care cu gustul săŭ; puteți pleca de aicĭ, pentru a vă duce unde vețĭ crede. Dar să nu socotițĭ că eŭ vă voiŭ urma.

— Spuĭ așa acuma, zise Mauvert; dar eŭ sunt sigur că îndată ce va suna momentul...

— Nu cred. De alt-fel, acuma e vorba cu totul despre alt-ceva. Eram aproape de moarte, și întâmplarea a voit să fim salvațĭ; acesta este principalul. Aicĭ, toată lumea știe cine suntem și care ne este vina; cu toate acestea, toată lumea ne-a ertat, și pare dispusă să uite.

«Oameniĭ aceștia ne oferă, fără nicĭ o condiție, îmbrăcăminte, haine, casă. Dacă în asemenea condițiĭ, ne-am ocupa pentru moment de alt-ceva, am fi niște idioțĭ. Ascultați-mĭ sfatul: facețĭ și voĭ ca mine.

Tauvel se dezbrăcă și apropiindu-se de lavabo, dădu drumul robinetelor.

După zece momente, toțĭ treĭ eraŭ transformațĭ și plinĭ de veselie, îmbrăcaŭ costumele carĭ le fuseseră puse la dispoziție.

Se simțeaŭ maĭ bine acum. Coultier apăru din noŭ, și îĭ rugă să-ĭ urmeze.

O boltă joasă conducea de la camera de culcare, spre o altă sală, ceva maĭ vastă.

Acolo era o masă cu cincĭ tacâmurĭ.

Tovson îĭ pofti să șază, luând loc împreună cu Coultier lângă dânșiĭ.

Peste măsură de înfometațĭ, mizerabiliĭ trebuiră să fie reținuțĭ, pentru a nu mânca prea repede.

Vinul lipsea de la masă, şi era înlocuit printr'o băutură necunscută, puţin cam înţepătoare, dar destul de bună.

Toate bucatele eraŭ preparate din carnea animalelor marine. Eraŭ de asemenea şi diferite prăjiturĭ foarte gustoase, carĭ aveaŭ aceiaşĭ origină.

Tauvel, spirit maĭ observator de cât tovarăşiĭ săĭ, băgă de seasă, că oameniĭ aceia aveaŭ pâine la masă, o pâine făcută dintr'un grâŭ foarte curat. Prin urmare cu toate declaraţiile căpitanuluĭ, dânşiĭ tot maĭ păstraŭ relaţiunĭ cu lumea exterioară, chiar dacă ar fi fost numaĭ pentru aprovizionare cu cele trebuincioase.

Şi lucrul acesta îl surprindea; nu putea pricepe prin ce mijloace reuşiseră oameniĭ aceia să păstreze secretul cetăţeĭ lor sub-marine.

Tauvel îşĭ propuse să lămurească cât maĭ repede misterul acesta.

Tovson şi Coultier, foarte veselĭ, le umpleaŭ mereŭ farfuriile; la sfîrşitul meseĭ, le prezentară ţigărĭ, care fuseseră aduse anume pentru dînşiĭ.

Ceĭ treĭ mizerabilĭ, primiră ţigările cu o deosebită bucurie.

De multă vreme nu maĭ putuseră gusta dînşiĭ asemenea deliciĭ.

Fumară cu voluptate; Tovson şi Coultier nu le turburară farnientele.

Pentru moment, ceĭ treĭ ocnaşĭ uitară cine sunt şi unde se află.

Îşĭ maĭ aduceaŭ aminte că trăesc şi că viaţa a fost creată pentru bucurie.

Orĭ-ce gând de ură saŭ de răzvrătire, era departe de cugetul lor.

Totul li se părea acum perfect, admirabil.

Dar în curând, pleoapele lor obosite se lăsară în jos, aproape fără voe. Obosiala îşĭ reclama şi dânsa drepturile eĭ. Pe jumătate adormiţĭ, fură conduşĭ în camera lor.

Tauvel, cu toate că era şi dînsul peste măsură de obosit, nu adormi îndată. Cugetă la tot ce i se întâmplase, la trecut, la present, la viitorul bizar care-l aştepta.

In cele din urmă, adormi şi dînsul şi ca într'un delir, văzu trecând pe dinaintea ochilor săĭ, toţĭ monştriĭ care populaŭ adîncimele sub-marine. Era o defilare formidabilă şi fantastică.

Apoĭ, o muzică nesfîrşit de dulce şi de armonioasă îĭ ajunse la urechĭ acum maĭ repede, acum maĭ înceată, ca şi cum ar fi venit de foarte departe, adusă de ecourĭ misterioase.

Această impresie fu aşa de puternică, în cât deschise ochiĭ şi ridică capul, pentru a privi în jurul săŭ.

Lămpile electrice fuseseră stinse; domnia un întuneric adânc.

Un moment crezu că era jucăria unuĭ vis, şi că se afla mereŭ perdut pe imensitatea valurilor oceanuluĭ; îşĭ spuse că cetatea aceia misterioasă, oameniĭ aceia bizarĭ, masa pe care o luase, nu existaseră de cât în imaginaţia sa turburată de delir şi de frigurĭ.

Se ridică în picioare. Dar nu!.. Nu visase. Era într'un pat cald, corpul se afunda în perne moĭ.

Cu urechia aţintită rămase în ascultare.

Departe, în adâncimele necunoscute ale măreĭ, cineva cânta, acompaniat de un instrument care scotea nişte note triste şi grave.

Atuncĭ îşĭ lăsă din noŭ capul pe pernă, şi adormi maĭ liniştit, legănat de ritmul dulce al muziceĭ care venea din adâncime.

VIII

Din somn

Tauvel, Mauvert şi Piohan se deşteptară după 14 ore de somn.

După primele momente de zăpăceală îşĭ aduseră aminte de locul unde se aflaŭ, şi de toate împrejurările din ajun.

Se îmbrăcară repede. Tovson apăru în curând, şi îĭ întrebă dacă dormiseră bine.

După aceia îĭ pofti să-l urmeze. In sala vecină îĭ aştepta o cină uşoară.

Pe urmă, porniră iarăşĭ după paşiĭ luĭ Tovson.

Tauvel era foarte bine dispus.

Ceĭ doĭ tovarăşĭ aĭ săĭ, eraŭ de asemenea ceva maĭ veselĭ ca de obiceiŭ.

Fără îndoială, dânşiĭ nu renunţaseră la proectul lor de evadare; dar pentru moment, nu maĭ eraŭ aşa de grăbiţĭ.

Viaţa care li se oferea era plină de dulceaţă; puteaŭ prin urmare s'o primească până în ziua când nostalgia oraşelor avea să fie prea puternică. Atuncĭ aveaŭ să evadeze.

De aceia, cu spiritul liniştit, mergeaŭ acum după Tovson prin coridoarele capricioase ale cetăţeĭ.

Pe drum, se întâlniră cu câţĭ-va locuitorĭ, pe carĭ îĭ salutară cu veselie.

Ajunseră în faţa uneĭ deschiderĭ, care era ascunsă îndărătul uneĭ draperiĭ grele.

Ceĭ patru oamenĭ intrară într'o sală vastă, luxos mobilată; pereţiĭ eraŭ plinĭ de tablourĭ rare şi de arme preţioase. Pe jos eraŭ aşternute covoare moĭ.

O bibliotecă imensă era aşezată în unul dintre colţurile săliĭ, şi Tauvel se gândi cu o adevărată bucurie la bogăţiile pe carĭ avea să le găsească acolo.

In mijlocul încăperiĭ, o masă mare, pe care se aflaŭ toate cele necesare pentru scris. Ba eraŭ acolo chiar şi câte-va reviste ilustrate, scrise în diferite limbĭ.

Aceste reviste purtaŭ o dată recentă. Tauvel văzu îndată că nu se înşelase. Locuitoriĭ mărilor păstraŭ legăturile cu lumea exterioară.

Piohan şi Mauvert făcură şi eĭ cu bucurie aceiaşĭ constatare; păstrarea aceasta de relaţiĭ însemna pentru eĭ siguranţa că aveaŭ să poată evada.

Până atuncĭ, priviaŭ cu atenţie în jurul lor. Divanurĭ marĭ eraŭ aşezate de-a lungul zidurilor.

Sala era iluminată de o lampă electrică. Nişte plante superbe eraŭ aruncate prin diferite colţurĭ ale cameriĭ. Pe deasupra covoarelor, eraŭ întinse pieĭ de animale sălbatice. Maĭ multe fotolii, eraŭ aşezate in diferite părţĭ, la întâmplare.

In camera aceia admirabilă, se aflaŭ adevărate comorĭ. Grămezĭ de stofe preţioase tapiţeriĭ, bronzurĭ, picturĭ, mobile, se îngrămădiaŭ într'un lux ne maĭ pomenit.

Plafondul însuşĭ, saŭ maĭ bine zis, bolta, dispărea sub nişte sculpturĭ, foarte curios tăiate în stâncă.

In nişte delicioase vitrine olandeze, eraŭ îngrămădite toate soiurile de bibelourĭ şi statuete fine, de bijuteriĭ artistice şi vase preţioase.

Colecţionariĭ ceĭ maĭ reputaţĭ, ar fi murit de invidie.

Ceĭ treĭ ocnaşĭ se întrebaŭ, ce nabab putuse îngrămădi într'o singură cameră, atâtea bogăţiĭ.

Foarte liniştit, ca un om pentru care asemenea lucrurĭ nu prea aveaŭ multă importanţă, Tovson le dădu din când în când câte o explicare.

Icĭ, o tapiserie din secolul al XI-lea; maĭ încolo, un vas egiptean de marmoră neagră. Apoĭ, tablourĭ, vase, miniaturĭ, statuete.

Te credeaĭ într'un palat feeric.

— Tauvel privia ca într'un vis, pe când în ochiĭ celorlalţĭ doĭ, se aprinsese o scântee de lăcomie.

Amândoĭ schimbară o privire repede; se înţeleseseră.

Toate aceste bogăţiĭ, îngrămădite la sute de metriĭ sub valurile măreĭ, n'aveaŭ să rămâe perdute pentru întreaga lume.

In momentul evadăriĭ, aveaŭ să ia cu eĭ multe din acele lucrurĭ preţioase.

Tovson le arătă o vitrină pe care n'o zăriseră până atuncĭ, şi care, maĭ cu seamă, le atrase atenţia.

— Sub vitrina aceea sunt îngrămădite zecĭ de milioane, afirmă Tovson; şi în adevăr, eraŭ numaĭ pepite de aur şi pietre preţioase.

Sub razele micĭ ale lămpiĭ electrice, era un spectacol maĭ mult de cât feeric.

— Pe pământ, cine posedă o mică parte din această vitrină, observă Tovson, cu oare-care ironie, este stăpânul a miĭ de oamenĭ.

Mauvert şi Piohan nu'şĭ putură stăpânĭ o tresărire.

Vitrina aceia exercită asupra lor un fel de hipnotizm.

Tovson se apropie de dînşiĭ.

— Din fericire, le zise dînsul, aicĭ, bogăţiile acestea nu sunt preţuite. Ce am putea face noĭ cu ele? Viaţa noastră nu este ca aceea a oamenilor de pe pământ.

Aceste cuvinte deşteptară în ceĭ doĭ mizerabilĭ, sentimentul realităţeĭ.

Prizonierĭ!... Eraŭ prizonierĭ!

Dar fără îndoială că o asemenea situaţie n'avea să dureze multă vreme!

Maĭ cu seamă acum când vedeaŭ că aŭ la îndămână atâtea bogățiĭ, îșĭ făceaŭ planurĭ de fugă.

Folosindu-se de un moment, în care Tovson vorbea cu Tauvel, lângă bibliotecă, Mauvert se apropie de Piohan, și îĭ șopti la ureche:

— Până peste opt zile, trebue să plecăm de aicĭ.

— Da, răspunse cel-alt; dar cum vom face?

— Nu știŭ încă, răspunse Mauvert; dar căutând bine, vom găsi ceva. Observă bine tot ce se petrece în jurul tăŭ; același lucru îl voiŭ face și eŭ. Cine va găsi cel dântâiŭ vre-un mijloc, va aviza. In modul acesta, vom avea destul timp pentru... Mă înțelegĭ?

Piohan înțelesese foarte bine, și era gata să se pue pe lucru.

— Drace! murmură Mauvert, oprindu-șĭ din noŭ privirea-ĭ lacomă asupra vitrineĭ prețioase, nu se va putea spune că ne-am perdut vremea zadarnic în această lume curioasă!

Și pentru a nu da de bănuit, se apropiară de Tauvel, care admira un manuscris prețios din secolul al VI-lea.

Vizitară salonul maĭ departe.

Touvson îĭ opri în fațauneĭ plăcĭ de marmură, care purta, gravată cu litere de aur, această inscripție simplă:

2 Iulie 1850

La început, ocnașiĭ nu înțeleseră nimica.

— Să fie cu putință oare, murmură în cele din urmă Tauvel, ridicându-șĭ privirea-ĭ întrebătoare spre Tovson.

— Acesta este adevărul, răspunse Tovson. In ziua de 2 Iulie 1850, pentru întâia oară a fost atins pământul acesta de piciorul uneĭ ființe omeneștĭ. De atuncĭ datează în realitate fondarea lumeĭ noastre sub-marine.

Ceĭ treĭ oamenĭ nu puteaŭ să-șĭ creadă urechilor.

Cetatea aceia exista de cincĭ-zecĭ și cincĭ de anĭ!..

Cum se face că într'un interval de timp așa de lung, nimenĭ n'o descoperise, nimenĭ n'auzise vorbindu-se despre dînsa?..

Tauvel îșĭ punea întrebarea aceasta, și nu-șĭ putea deslipi ochiĭ de pe placa de marmoră.

— Cincĭ-zecĭ și cincĭ de anĭ! murmură dînsul din noŭ.

IX

Legea fiilor măreĭ

Vocea stăpînuluĭ cetățeĭ sub-marine se ridică la spatele luĭ, plin de gravitate:

— Da, domnule, și de cincĭ-zecĭ și cincĭ de anĭ, trăim aicĭ fericițĭ, departe de gelozie și de ură, departe de rivalitățile și de invidiile care aruncă pe oamenĭ în luptă sălbatecă, uniĭ în contra altora. Iată cincĭ-zecĭ și cincĭ de anĭ, de când trăim departe de tiranĭ, departe de stăpânĭ și de despoțĭ; liberĭ!

Tauvel, Mauvert și Piohan se întorseseră.

In pragul salonuluĭ, era omul pe care Coultier îl numise căpitan.

Alăturĭ de dînsul era un om pe care nu-l maĭ văzuseră până atuncĭ; un om care purta o pereche de ochelarĭ colorațĭ.

Cĭ douĭ oamenĭ intrară în salon. Purtaŭ și dînșiĭ aceiașĭ uniformă ca cei-lalțĭ.

Pentru moment, nu poartă măștĭ. Șeful, căpitanul, este un om cu părul alb, cu barba albă. Ochiĭ, foarte negri, aŭ o putere de scânteiare deosebită; nasul și gura regulate. Inalt, cu umeriĭ largĭ, omul acesta trebue să se bucure de o forță puțin obișnuită.

Tauvel ghici îndată că se află în fața unuĭ individ de o rară inteligență. Ca vrîstă, putea să aibă între cincĭ-zecĭ și șease-zecĭ de anĭ.

Prin urmare, nu dînsul putea să fie fondatorul cetățeĭ sub-marine. Era prea tânăr pentru asta, prea viguros, cu toate că avea un cap de patriarch.

Fruntea sa n'avea nicĭ cea maĭ mică încrețitură, și mersul îĭ era bărbătesc, sigur.

Omul care-l întovărășia, oferia privireĭ celor treĭ ocnașĭ un contrast izbitor. Părea un fel de manechin electric, atât de repezĭ și de brusce îĭ eraŭ mișcările.

Nu șĭ găsia astâmpăr nicĭ un singur moment; vorbia mereŭ, și când nu vorbia, îșĭ chinua barbișonul săŭ roșiatic și surîdea enigmatic.

Cât aĭ clipi din ochĭ, dînsul examinase figurile nouilor locuitorĭ aĭ cetățeĭ sub-marine, și-șĭ făcuse o idee lămurită despre intelectualitatea lor.

— Doctorul Vixit îl prezentă căpitanul.

Și adresându-se direct luĭ Tauvel adăugă:

— E un mare savant, domnule, care vă va descoperi toate secretele științeĭ oceanice.

Fostul ocnaș se închină în tăcere.

Apariția acestuĭ noŭ personaj nu lămuria de loc misterul. Numele săŭ, un predomin fără îndoială, nu-ĭ arăta naționalitatea.

«Vixit» înseamnă în limba latină: a trăit.

Romaniĭ întrebuințaŭ cuvântul acesta pentru a anunța moartea cuĭ-va. Căpitanul îl întrebuințase pentru a prezenta un om viŭ.

Și totușĭ, termenul acesta era drept. Despărțindu-se de oamenĭ, și închizându-se pentru tot-d'auna sub valurile oceanuluĭ, oare doctorul acesta bizar nu trebuia considerat ca un om mort? Existența pe care o ducea sub bolțile acelea necunoscute, nu era o existență cu totul nouă?

Cine ar putea susținea contrariul?

Căpitanul luă din noŭ cuvântul, și adresându-se căpitanuluĭ:

— Ți-am spus cine sunt oameniĭ aceștia, și cred că nu maĭ este nevoe să țĭ-ĭ prezint.

— Nu maĭ este de loc nevoe, răspunse doctorul, învârtindu-se într'un picior.

— Bine voițĭ de luațĭ loc, domnilor, continuă șeful, întorcându-se spre foștiĭ ocnașĭ. L'am rugat pe Tovson să vă conducă aicĭ, pentru că doriam să facem chiar de la început o cunoștință maĭ intimă.

— Lucru care ne va încânta și pe noĭ, răspunse Mauvert printre dințĭ.

— E adevărat, întării Piohan. E bine să știĭ în tot-d'auna cu cine vorbeștĭ. D-voastră ne cunoaștețĭ pe când noĭ nu cunoaștem pe nimenĭ. Nicĭ nu știm cum o să chemăm persoanele.

Căpitanul, fără să pară de loc supărat, răspunse surîzând:

— Aĭ dreptate, domnule Piohan; mă voĭ grăbi să-țĭ satur curiositatea.

(Va urma)

Răpit de un tigru

Un explorator german mĭ-a povestit următoarea întâmplare:

Ne aflam într'un luminiș de pădure, la marginea căruia șerpuia Amurul. Ne așezasem aicĭ de două zile, construindu-ne o căsuță pe patru parĭ înfipțĭ bine în pământ având înălțimea de vre-o treĭ metri. In această căsuță care avea pereții de nuele împletite și acoperită cu o pânză, ne suirăm cu ajutorul uneĭ scărĭ pe care scară o trăgeam sus de frica tigrilor ce mișunaŭ pe acolo.

Intr'o noapte după ce ne-am culcat, lăsând de pază douĭ oamenĭ cu arme și un băiat numit Ali, care avea însărcinarea ca după ce ne culcam, să tragă scara, acesta din urmă uită să'șĭ îndeplinească slujba și lăsă scara.

Trecuse poate vre-un ceas de când ne culcasem și un teribil răcnet urmat de o detunătură de arma mă făcu să să mă scol și să pun mâna pe carabină. Una din sentinele doborâse cu un foc de armă un tigru. Eram în fundul odăițeĭ și vruĭ ca să mă întorc spre eșire, dar când eram aproape de ușe mă izbiĭ puternic de un... tigru, ce intrase pe scară. Mă apucă de cartușieră și pornind într'o goană nebună, mă duse până la țărmul fluviuluĭ Amur, mă azvârli în undele luĭ și începu să înoate din toate puterile.

Ajungând pe țărmul opus mă lăsă jos. Profitaĭ de acest moment și mă prefăcuĭ mort. Tigrul mă mirosi mult iar pe urmă, încredințat că murisem, se întoarse cu spatele la mine, așezându-se pe labe. Cu mare frică mă hotărâĭ să cercetez camera pușteĭ, spre a vedea dacă cartușul este bun saŭ ud. Constataĭ cu în-

tristare că în camera armeĭ intrase apă. Nu puteam face nicĭ o mişcare, căcĭ aşĭ fi fost pierdut.

Aşteptaĭ în linişte. Peste puţină vreme tigrul adormi. Atuncĭ scoseĭ camera puşteĭ şi o şterseĭ bine cu batista. O încărcaĭ şi punând carabina la ochĭ, apăsaĭ trăgaciul. O detunătură şi un răcnet înfiorător, apoĭ totul reintră în linişte.

Eŭ mă ghemuisem de frică că nu nimerisem bine fiara. Dar văzând că stă nemişcată, îmĭ luaĭ curaj şi o jupuiĭ. Trecuĭ fluviul, iar la ziuă ajunseĭ în mijlocul tovarăşilor meĭ. Pe un pat Ali zăcea muşcat uşor la pulpa piciorului de tigroaică. Blana fiareĭ o ţin şi acum ca mărturie a peripeţiilor prin care am trecut.

Apostoleanu A.

LEGENDELE POLONEZE

Când cocoşul cântă, prevesteşte o recoltă abundentă

Truditul popor polonez, pe care de atâta vreme se căzneşte absolutismul rusesc să-l distrugă ca naţiune aparte, înghiţindu-l în marea masă a naţiuneĭ moscovite, a reuşit să-şĭ păstreze şi pînă astă-zĭ încă cea maĭ mare parte din legendele şi obiceiurile sale naţionale.

In ziua de Paştĭ toată lumea se scoală de dimineaţă şi îmbracă hainele cele maĭ frumoase.

Se alege fata cea maĭ frumoasă din tot satul şi i se pune o coroană de foĭ pe cap. După aceia, cu dînsa în frunte, toată lumea porneşte spre biserică, unde fata depune coroana de florĭ pe altar.

După oficiarea slujbeĭ religioase, preotul bine-cuvintează coroana şi cortegiul, întovărăşit acum şi de lăutarĭ, se îndreaptă spre casa primaruluĭ.

Gravul reprezentant al puteriĭ civile vine cu un cocoş în mână şi'l aşează pe

capul fetei, d'asupra coroanei. Dacă cocoşul cântă, toată lumea izbucneşte în aplause furtunoase; e semn că va fi un an bun, o recoltă bogată.

Dacă nu cântă, trebue cel puţin să ciugulească frunzele coroanei. Rare ori se întâmplă ca d. cocoş să nu îndeplinească aceste două dorinţe ale mulţimei; atunci toată bucuria se stinge şi lumea se împrăştie fără nici un chef.

Fata care a purtat coroana nu mai are vre să se mărite în anul acela.

Radiz.

VIAŢA IN AMERICA
AŞA CUM ESTE

— Urmare —

Acum îmi mai rămânea să contemplu chiar însăşi mina de aur.

Toată lumea se miră de curiozitatea mea, şi îmi spuse că acolo nu era nimic de văzut. Oamenii aceia pacinici, nu puteaŭ pricepe că cine-va îşi poate face o plăcere, numai constatând prin sine însuşi, că într'un loc oare-care nu se află nimica de văzut!

Cu toate acestea, îmi făcură gustul.

Am îmbrăcat o haină de miner şi împreună cu dictatorul instalaţiei, m'am urcat într'o cutie din acele care serveaŭ la transportul mineraiului.

Am întrebat dacă acest mijloc de transport este sigur.

— Fără îndoială!... mi-a răspuns directorul. Eŭ îl întrebuinţez aproape în tot-d'una.

Ne-am îngrămădit unul lângă altul cum am putut; cine va a apăsat un buton, şi iată-ne plecaţi.

D. Beaton, rămas în pragul morii, 'mi flutură multă vreme din batistă.

Senzaţia pe care o simţeam urcând spre vîrful muntelui, era cât se poate de neplăcută.

Când te afli ast-fel suspendat, la o înălţime mare, de un fir subţire, te simţi lăsat complect în voia unei puteri necunoscute.

Un moment, mi-am aruncat privirea în jos; dar am simţit îndată că sunt cuprins de vârtej.

Vedeam de desubtul meŭ arbori acoperiţi de zăpadă, care semănaŭ cu nişte plante de salon. Vedeam stâlpi de telegraf, care semănaŭ cu nişte beţe de chibrituri înfipte în pământ. In jurul meŭ, în sus, numai munţi şi albeaţă; şi razele soarelui, reflectându-se pe albul zăpezii, produceaŭ o lumină atât de vie, în cât ochii începură să-mi lăcrămeze.

— Nu ţi-e teamă? mă întrebă rîzînd, tînărul american.

— Nu, răspunsei eŭ; şi chiar dacă mi-ar fi teamă, n'aş lăsa să se cunoască.

— De altminteri adăugă dînsul, pe la noi nu s'aŭ întâmplat nici odată accidente. La mina vecină, din potrivă, accidentele sunt destul de dese. Chiar luna trecută, doui lucrători s'aŭ prăbuşit în prăpastie; aŭ murit pe loc.

— Cred şi eŭ! Mi se pare că şi noi, dacă am cădea în momentul acesta, am pătimi întocmai ca şi ei!

— Fără îndoială.

— D-ta cunoşti Parisul? îl întrebai eŭ, după o mică pauză.

— Nu, îmi răspunse dînsul; dar aşi voi să-l cunosc.

Apoi, cu un surîs şi cu un accent pe care aş voi să vi le pot reda şi d-tră, adăugă:

— Moulin-Rouge!

Din timp în timp, pe linia care era de-asupra noastră, treceaŭ în spre moară cutii'e cu minerai. Atunci, trebuia să ne plecăm capetele, pentru ca să nu fim zdrobiţi.

Albeaţa zăpezii începuse acum să mă necăjească cu monotonia ei ne-mai sfîrşită. Pentru a-mi mai odihni ochii, căutam în depărtare petele negre ale brazilor, pe care neaua nu'i acoperise încă peste tot. Tot ast-fel, sufletele prea perfecte trebue să obosească în cele din urmă admiraţia păcătoşilor.

Un aer prea curat şi prea uscat 'mi umfli plămânii. Şi urcarea continua mereŭ. In faţa noastră se ridica un munte înalt.

— Aici este? întrebai eŭ.

— Oh! nu... Trebue să trecem pe deasupra acestui munte, să străbatem o altă vale, să trecem peste un noŭ munte şi din noŭ o vale.

Trecând pe la un port intermediar, situat pe flancul muntelui, şeful postului ne-a eşit înainte.

— «How do yon feel, gentelman?» ne întrebă dînsul. Şi după ce dădu o nouă direcţie lădiţei noastre, adăogă:

— Călătorie bună! In faţa noastră se înălţa acum un alt munte enorm. Era oare cu putinţă să escaladăm gigantul acela?

— Dincolo de muntele acesta, este mina, îmi zise tovarăşul meŭ; peste un sfert de oră vom ajunge.

In adevăr, peste puţin zărirăm construcţiile roşii din Caup Bird.

Coborîrea spre uzină fu vertiginoasă. Cu mare greutate ne-am putut da jos din lădiţă, şi a trecut cam mult până ne-am dezamorţit.

Unde ne aflam oare, Dumnezeule?

Era o privelişte, par'că s'ar fi apropiat sfîrşitul lumei, o mizerie teribilă. La intrarea unei văi înguste se ridicaŭ câte-va hambare de scânduri, vâpsite roş.

Acolo eraŭ instalate maşinăriile; tot acolo eraŭ biurourile, precum şi dormitoarele şi bucătăriile minerilor.

Afară de nişte lemne, eraŭ întinse câte-va frânghii colorate. Şi nimic alt-ceva; nici o însufleţire. Tăcere şi frig.

Oare cine era muritorul care putuse veni până într'un asemenea loc, pentru a căuta aurul?

Mi s'a spus povestea lui. După nişte sforţări titanice, nereuşind să găsească adevărata mină de aur, fu nevoit să lase lucrurile încurcate.

O societate, care a luat afacerea pe mâna sa, a avut tot aşa de puţin noroc.

Abia un al treilea a reuşit să descopere filonul adevărat. Acesta s'a îmbogăţit foarte repede. A tăzi trei sute de mineri lucrează pentru dînsul.

Nu mă simţeam bine; mi se părea că aerul pe care îl respir rămâne tot de ghiaţă şi în plămânii mei. Am întrebat la ce înălţime ne aflăm.

— Patru mii două sute de metri, îmi răspunse directorul. E foarte sus; de aceea şi lucrătorii sunt aproape toţi bolnavi. Mulţi dintre ei nici nu pot suporta altitudinea.

In adevăr toţi minerii eraŭ palizi, cu ochii duşi în fundul capului. Chiar şi vocea nu-şi mai avea plinătatea ei de altă-dată.

— Cel puţin câştigă bani mulţi?

— Nu tocmai; trei dolari saŭ trei dolari şi jumătate pe zi. Dar îi atrage speranţa că vor descoperi şi ei în împrejurimi alte mine.

Tâmplele îmi zvâcneaŭ; îmi spuneam că aşi fi fost un prost căutător de aur.

Şi totuşi venisem acolo pentru a vizita mina şi trebuia s'o vizitez. Doar nu în toate zilele puteam să am un prilej atât de frumos..

Intendentul ne eşi înainte şi ne călăuzi spre mină.

Am străbătut camera maşinelor, unde se învârteaŭ nişte roate colosale; apoi dormitoarele minerilor şi camera de schimbat, unde vin lucrătorii când ese din mină. După aceea am trecut prin bucătărie şi am intrat într'o galerie umedă, străbătută de numeroase şine. Aveam cu toţii în mână câte un felinar.

— Vezi d-ta, îmi spunea intendentul, cine a fost odată căutător de aur nu se poate lecui aşa de lesne. Eŭ însumi am descoperit mai multe mine, pe cari le-am mâncat, căutând să descoper altele şi mai bogate.

La o cotitură am văzut sosind cu mare viteză un tren de mineraiŭ, care era condus de o maşină electrică de mică dimensiune.

Abia avurăm timpul să ne lipim de peretele stâncei şi cele două zeci de vagonete cu mineraiŭ de aur trecură pe lângă noi.

După un sfert de oră de drum intendentul ne opri.

— Iată filonul, zise dînsul cu simplicitate.

Am privit în jurul meŭ, am pipăit cu atenţie; nu vedeam decât o stâncă cenuşie, cu pete de quarţ şi având din loc în loc câte o bucăţică de aur, mare cât gămălia unuĭ bold.

— Aşa dar acesta este aurul, vestita mină?

— Fără îndoială.

— Şi ce cantitate de aur conţine minéraiul?

— De la 30 pînă la 50 de dolarĭ tona. Proporţia aceasta este foarte mare, de vreme ce în Transvaal nu se află de cât 6 pînă la 10 dolarĭ într'o tonă.

N'am putut să'mĭ ascund deziluzia. In imaginaţia mea de adolescent îmĭ făcusem cu totul altă idee despre minele de aur... Ce prost suntem educaţĭ!.. Imĭ închipuiam un fel de sanctuar, în care chiar şi pereţiĭ galeriilor eraŭ tot de aur. Bolovaniĭ de aur trebuiaŭ să se deslipească cu o singură lovitură de târnăcop; eraŭ acolo nişte bogăţiĭ eterne, carĭ puteaŭ fi culese cu cea maĭ mare uşurinţă!..

Cam aşa îmĭ închipuiam eŭ o mină de aur.

Dar în locul aceleĭ îngrămădirĭ fantastice de metal lucitor, nu vedeam de cât nişte stâncĭ de culoare închisă. Trebuia o căruţă întreagă de amestec pentru a scoate un singur napoleon. Mi se părea că aurul nu face osteneala pe care şi-o dădeaŭ lucrătoriĭ pentru a'l scoate din mină. In orĭ-ce caz am rămas cu ideia că nu este bine să vezĭ bogăţia de aproape.

Peste treĭ sferturĭ de oră eram îndărăt la moară. Acum, pentru ca vizita să fie complectă, îmĭ maĭ rămânea să văd aurul, adevăratul aur solid.

— Iţĭ voiŭ arăta produsul zileĭ de erĭ, îmĭ zise directorul.

In adevăr pe o masă a laboratoruluĭ se întindea un fel de obuz turtit şi mărej, o mândră grămadă galbenă, o splendidă prăjitură de aur curat. Am ridicat o în palme.

— Trebue să aibă vre-o zece kilograme.

— E maĭ puţin, îmĭ răspunse chimistul; 10 kilograme ar valora 34 de miĭ de leĭ şi aicĭ avem numaĭ 25 de miĭ.

Chiar şi aşa, ziua fusese destul de bună.

La eşire aşteptaŭ doĭ oamenĭ călărĭ, înarmaţĭ cu puştĭ şi cu revolvere. Dînşiĭ trebuiaŭ să transporte la Uray imperialul pudding.

Arkansas-Denver

Iată-ne ajunşĭ şi la marile trecătorĭ saŭ estuare din Arkansas.

Inchipuiţi-vă de-a curmezişul munţilor stâncoşĭ nişte tăieturĭ colosale, carĭ se întind câte odată pe distanţă de kilometri întregĭ.

Torente repezĭ, une-orĭ chiar nişte râurĭ destul de largĭ, aleargă între ziduri enorme. Aproape pretutindenĭ se maĭ află şi câte un drum îngust, în general deschis de companiile americane. Origina acestor deschiderĭ este atribuită apelor torenţiale.

In Alpiĭ noştri întâlnim câte odată o deschidere îngustă prin care curge apa, câte o stâncă tăiată, cum este de exemplu cea de la Ragatz, dar nicĭ odată nu găsim ca în America kilometri întregĭ de galeriĭ strânse între pereţiĭ granitici.

Am străbătut Black-Canon şi Marshall Pas, celebre în întreaga ţară.

Timp de ore întregĭ s'a desfăşurat prin faţa mea acest bizar peisagiŭ, compus din torente şi din ziduri înalte de piatră roşie. Dar formele stâncilor sunt atât de variate, atât de interesante în neregularitatea lor, atât de bizar regulate câte o dată, în cât ochiul nu se oboseşte privindu-le.

Din loc în loc, nu ştiŭ prin ce minune, maĭ creşte şi câte un arbore; pe aiurea văd urme de incendiŭ, scheletele unor copacĭ arşĭ.

Unele stâncĭ, acoperite de zăpadă, aŭ aerul unor gardienĭ bătrânĭ, care păzesc văile. Fără voe, mintea îţĭ rătăceşte spre palatele fantastice ale mitologiilor polare.

Intr'un loc, am văzut o masă de piatră dintr'o singură bucată; dar era aşa de înaltă, aşa de dreaptă, aşa de regulată, în cât m'am gândit la maĭ multe colisee puse unul peste altul.

In Royal-Gorge, am fost asaltaţĭ de un viscol cumplit. Trenul ameninţa să fie ridicat pe sus şi aruncat în prăpastie. Am eşit pe platforma din dărăt o singură clipă, şi am fost îndată acoperit de zăpadă.

Vîntul sufla furios şi trist; m'am aşezat în colţul cel maĭ retras al vagonuluĭ, şi am cercat să cuget la lucrurĭ vesele.

Zăpada ne-a însoţit până la Denver. De-a lungul drumuluĭ, numaĭ munţĭ şi câmpiĭ.

N'am stat multă vreme la Denver, pentru că nu era mare lucru de văzut acolo.

Oraşul acesta este foarte activ: se desvoltă cu o repeziciune uimitoare. A fost fondat în 1858 şi astă-zĭ are aproape 250 de miĭ de locuitorĭ.

La hotel, într'o seară, chelnerul care mă servea, maĭ înainte de a fi pronunţat vre-un cuvânt, îmĭ zise:

— Ah!... domnule, sunt mulţumit că văd un european! Eŭ sunt englez din Manchester şi nu iubesc de loc ţara asta. Viaţa este prea brutală. De aceia când văd un european, sunt vesel câte-va zile în şir.

Am înţeles durerea omuluĭ acela, ca şi cum mĭ-ar fi fost frate. Mĭ-am zis, că la o mie de leghe distanţă de ţările lor, un francez şi un englez, care nicĭ odată n'ar fi putut să fie prietenĭ, pot prinde simpatia cea maĭ mare unul pentru altul.

Civilizaţia europeană este alta şi alta este cea americană. Un german, care se simte străin în Franţa, devine aproape compatriotul francezuluĭ, când se află amândoĭ în America.

Cunoştinţele americanilor în materie de istorie universală, sunt cât se poate de puţin vaste. In vitrina uneĭ marĭ prăvăliĭ, am văzut nişte capete de mumiĭ mexicane şi nişte bijuteriĭ, cu următoarea înscripţie:

«După asigurările unuĭ profesor ilustru, obiectele acestea aŭ o vechime de o mie de anĭ. Ele rivalizează în vechime cu piramidele din Egipt».

Ilustrul profesor nu ştia că Cheops trăise cu 4000 de anĭ înainte de Isus Cristos.

* * *

M'am preumblat prin Denver în tovărăşia agentuluĭ consular francez. Poate de zece orĭ m'a oprit pentru a'mĭ spune câte o poveste de felul acesteia:

— Vezĭ casa cea de colo cu zece etaje? Şi aceasta de aicĭ? Şi cea de dincolo? Este proprietatea unuĭ chelner de cafenea... Nevasta luĭ era spălătoreasă.. Acum treĭ-zecĭ de anĭ terenul era foarte eftin... Cine a cumpărat pe atuncĭ loc de 100 dolarĭ, astă-zĭ este milionar.

Şi aşa maĭ încolo. Imĭ spuse numele oamenilor celor maĭ bogaţĭ din Denver. Cea maĭ mare parte dintre eĭ eraŭ foştĭ lucătorĭ minerĭ saŭ păstorĭ de turme; mulţĭ dintre eĭ nicĭ nu ştiaŭ să semneze.

Astă-zĭ aŭ caĭ, servitorĭ, trăsurĭ; cu toate acestea se plictisesc într'un mod grozav, pentru că nu ştiŭ cum şi pe ce să-şĭ cheltuiască baniĭ.

Seara ne-am dus să petrecem câte-va ore la un italian bătrân, posesorul a treĭ saŭ patru milioane.

— Veĭ vedea, îmĭ zise tovarăşul meŭ; este tipul oamenilor bogaţĭ de la vest.

Bătrânul locuia tocmaĭ la marginea oraşuluĭ, într'o casă deşartă. Amicul meŭ apăsă butonul sonerieĭ; o poartă exterioară se deschise şi zărirăm silueta unuĭ bătrân. Numaĭ după aceea se deschise adevărata uşe de intrare. Omul mă privea cu oare-care neîncredere.

Era un bărbat solid, purtând încă costumul de lucrător. Vorbea limba franceză. Soţia sa, o femee de rînd, care părea să fie de origină alsaciană, nu vorbea de cât englezeşte, — şi ce englezească!..

Salonul avea înfăţişarea banală a tutulor caselor burgheze din ţinut. Simţeaĭ îndată zgârcenia înrădăcinată a bătrânuluĭ. Ne povesti el însuşĭ viaţa sa, cu o mulţime de amănunte fără nicĭ un interes.

Născut într'un sat din Reinrut, unde fusese servitor, plecase la vârsta de douăzecĭ de anĭ în America. Fusese primit gratis pe bordul unuĭ vapor, cu condiţia ca să dea ajutor la bucătărie.

Ajuns la New York, munci fără întrerupere, fără să aleagă munca: şi pe mult şi pe puţin.

După ce strânse ceva parale, înfiinţă un mic hotel, care arse după cât-va timp Atuncĭ deschise un local de consumaţie şi după ce strânse din noŭ câte-va miĭ de dolarĭ, se apucă iarăşĭ de hotel.

La Denver venise chiar în timpul fondăriĭ oraşuluĭ. Maĭ zărise încă aicĭ pieĭ roşiĭ, cu carĭ albiĭ eraŭ în relaţiunĭ cât se poate de prieteneştĭ.

Dacă ar fi fost un om maĭ îndrăzneţ în întreprinderile sale, un spirit maĭ larg, ar putea să fie astă-zĭ omul cel maĭ bogat din oraş.

Dar dînsul se mulţumise cu o avere câştigată prin forţa lucrurilor, cu câte-va milioane agonisite fără nicĭ un pericol. Astă-zĭ nu ştie ce să facă. N'are copiĭ şi nu petrece. Trăeşte de azĭ pe mâine fără să-şĭ satisfacă vre-un gust, fără să aibă vre-un capriciŭ. Din când în când, seara, face câte o partidă de cărţĭ cu tovarăşul meŭ şi cu o nepoată.

Şi atâta tot.

Iată viaţa burghejilor milionarĭ. Cu micĭ nuanţe de deosebire, toţĭ sunt la fel. Cel puţin cu toţiĭ aŭ aceiaşĭ origină, aceiaşĭ cultură, aceiaşĭ poveste şi se bucură cu toţiĭ de aceiaşĭ incapacitate de a şti să se folosească de baniĭ adunaţĭ.

Mi se vorbise despre un om interesant: adversarul teribiluluĭ «Beef-Trust», adică acela care îndrăznise să se împotrivească mareluĭ trust de carne din Chicago.

D. Springer—acesta îĭ este numele,—e preşedintele asociaţieĭ naţionale a negustorilor de animale. (National Live Stock Asociation). M'am dus să-l văd. Este un om de vre-o patru-zecĭ şi cincĭ de anĭ, blond, energic şi părând a se bucura de o frumoasă sănătate.

— Da, domnule, îmĭ spunea dînsul, am eşit învingător din lupta cu Beef-Trust. Şi sunt mândru de aceasta victorie.

D. Morgan, împreună cu d-niĭ Armour şi Swift, îşĭ făcuseră planul de a monopoliza comerţul de carne al Statelor-Unite.

Nu-ĭ aşa că aceasta era o prea mare lăcomie?

«N'am voit să ne lăsăm mâncaţĭ de Trustul Animalelor...

«Ne-am hotărît ca în ziua când «Beef-Trust», va apare definitiv constituit la Bursa din New-York, să-l ucidem ca pe un porc.

«Pentru aceasta, am rezervat un capital de 24 milioane dolarĭ, din fondurile Uniuneĭ. Cu cotizaţiile noastre, am clădit abatoare pretutindenĭ, chiar la Chicago!

— Şi care este scopul d-tră, după ce «Beef-Trust» va fi complect ucis?

— Voim ca toţĭ crescătoriĭ de animale din ţară să se unească la un loc; voim să fixăm un preţ curent al animalelor şi al cărniĭ de consumaţie. Aceasta va face ruina crescătorilor care nu se vor înscrie în Asociaţie.

— Aşa dar, d-voastră voiţĭ să înlocuiţĭ un trust prin altul? Ce folos poate avea publicul din această înlocuire?

— Nu ştiŭ ce folos poate avea publicul, îmĭ răspunse dînsul cu răceală. Dar ştiŭ că asociaţia naţională a negustorilor de carne va avea un foarte mare folos!

Pueblo Kansas-City San Louis

Pe platforma trenuluĭ care ne duce spre San Louis, plecând din Denver, — toţĭ călătoriĭ constată că suntem acoperiţĭ de un praf fin de aur şi argint.

Este o ţară în adevăr extra-ordinară; în Europa, nu poţĭ fi acoperit de cât de colb saŭ, cel mult, de praf de cărbunĭ.

Am maĭ vorbit şi altă-dată despre familiaritatea funcţionarilor de la drumul de fer.

In staţia Pueblo, trenul fiind în întârziere, un lucrător veni să se aşeze lângă mine, pe un fotoliŭ căptuşit cu atlas roşiŭ.

Din parte-mĭ am cea maĭ mare simpatie pentru hainele de lucrător; dar ale acestuia, eraŭ pline peste tot de carbunĭ şi de huilă. Am înţeles îndată că era fochistul trenuluĭ.

Trântit pe fotoliul de atlas, cu ţigara în gură, convorbia cu un călător foarte elegant, ireproşabil de sus până jos.

Abia după un moment, când călătorul îşĭ înlocui pălăria de fetru, cu o caschetă galonată, care-l transformă dintr'o dată în conductor de tren, am înţeles prietenia dintre eĭ.

Familiaritatea aceasta a funcţionarilor căilor ferate o observĭ maĭ ales la vest. Am văzut numeroşĭ călătorĭ distinşĭ, strângând mâna conductoruluĭ.

Aşteptând trenul, am avut vreme să fac o mică şi repede preumblare prin Pueblo.

Mi s'a confirmat ştirea că într'o mahala a oraşuluĭ se descoperise o nouă mină de cărbunĭ de fer. Pueblo va deveni unul dintre ceĭ maĭ de seamă concurenţĭ aĭ trustuluĭ de oţel. Oraşul se măreşte văzând cu ochiĭ Acum zece anĭ avea abia 24 de miĭ de locuitorĭ; peste zece anĭ, va avea o sută de miĭ. Vă puteţĭ închipui câte averĭ vor fi create în acest simplu oraş al vestuluĭ american, fără nicĭ o sforţare, numaĭ prin simpla forţă a lucrurilor.

In timpul drumuluĭ, am stat de vorbă cu elegantul meŭ conductor. Era un Alsacian. Tatăl săŭ, născut la Strasburg, emigrase în America; dânsul fusese născut la San-Louis. Am încercat să-ĭ vorbesc despre Alsacia, despre Franţa. Dar lucrurile acestea nu-l interesaŭ de loc; devenise cu totul american.

De alt-fel, nu ştia nicĭ o vorbă franţuzească.

M'a întreţinut despre trecutul săŭ, mĭ a spus visurile pe care şi le făcea pentru viitor.

— Pusesem ceva banĭ de o parte, ca girant al unuĭ hotel; eram aproape să devin eŭ însumĭ patron, dar am perdut baniĭ pe care-ĭ adunasem, într'o afacere proastă. Atuncĭ, m'am angajat aicĭ, şi aştept un prilej fericit... Oh! sunt sigur că prilejul acesta va trebui să se ivească într'o zi, maĭ curând saŭ maĭ târziŭ.

L'am observat cu atenţie; am căutat să descoper într'însul vre-o urmă cât de mică din caracterul străbunilor săĭ. Nimic. Era acelaşĭ american pe care îl vedeam în toate zilele în jurul meŭ.

Tot dînsul mi-a explicat că la San-Francisco lumea ştie să petreacă.

— «Every body has a good time»!.. Toată lumea se duce la Cliffe House, la teatru, la restaurant. Ştiŭ să petreacă pe acolo!.. Nu este ca în est, unde oamenii se gândesc numaĭ să câştige cât maĭ mulţĭ banĭ, fără a se folosi vre-odată de eĭ.

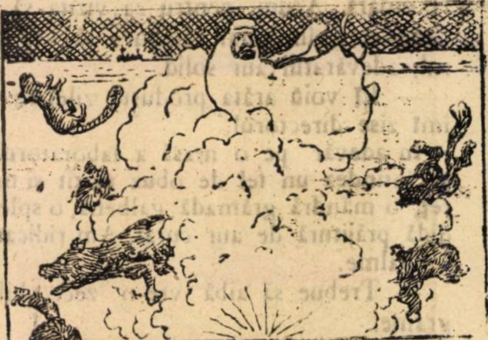
(Va urma).

VEDERI EXOTICE

Luptele din Maroc

In restrişte

E războĭ. — O bombă soseşte

Nu e pentru cine se pregăteşte...

Către cititorĭ

Anunțăm pe cititoriĭ noștri că vom publica bucuros orĭ-ce articole interesante privitoare la călĕtoriĭ saŭ vînătorĭ, în țară saŭ strĕinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate redacțiuneĭ «Ziaruluĭ Călĕtoriilor», str. Brezoianu 11, Bucureștĭ.

Anul IX. — No. 552. 10 Bani in toată ţara Mercurĭ, 5 Decembrie 1907.

ZIARUL CĂLĂTORILOR

SI AL INTÂMPLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5. — pe an in toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacţia şi Administraţia :
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĔTORILOR
apare o dată pe săptĕmână
— MARŢEA —

IN ŢARA FIARELOR. — (Vezĭ pag. 2328).

IN ŢARA FIARELOR

Inoptase pe neaşteptate.

In poiana vastă în care ne stabilisem campamentul, domnia o tăcere adâncă, întreruptă numaĭ din când în când de strigătele ascuţite ale sentinelelor care ne păziaŭ caiĭ.

La o sută de metri distanţă de noĭ, ardeaŭ focurile bivuaculuĭ servitorilor şi a negrilor noştri. Un fum slab se urca încetişor spre cer.

— Eĭ bine, Kervegnen, exclamă de odată Ducharme, ce naiba aĭ astă-zĭ?

Aŭ trecut maĭ bine de două-spre-zece ore, de când n'aĭ pronunţat niciĭ patru cuvinte.

Kervegnen îşĭ ridică capul încetişor. Privirea sa se odihni un moment pe figura colosuluĭ blond, care-ĭ întrerupse ast-fel reveria. In cele din urmă, consimţi să răspundă:

— Locurile prin care am trecut, zise dînsul, mi-aŭ împrospătat în minte o scenă sălbatecă, o dramă formidabilă, petrecută acum câţĭ-va anĭ, al căreia unic spectator am fost eŭ. Credeam că am uitat o pentru totdeauna.

Dar a fost de ajuns un singur boschet de pădure şi un curs de apă, pentru ca să-mĭ aduc aminte de orele acelea tragice. La urma urmeĭ, sunt mulţumit.

— O poveste interesantă!.. esclamarăm noĭ.

— O poveste, dacă voiţĭ, răspunse amicul nostru, cu vocea puţin cam obosită.

Şi după ce, cu o grijă infinită, îşĭ umplu pipa,—o pipă care-şĭ avea şi ea povestea eĭ—scăpără amnarul.

Aşteptam cu nerăbdare sfârşitul tuturor acestor pregătirĭ. Dar Kervegnen nu era omul care să se poată emoţiona atât de lesne.

După ce trase o gură de fum din pipa-ĭ bine îndesată, se sprijini de trunchiul arboreluĭ care-ĭ servia de scaun şi în sfârşit vorbi:

— Acum câţĭ-va anĭ străbăteam munţiĭ stâncoşĭ, împreună cu douĭ prietenĭ vînătorĭ neobosiţĭ, născuţĭ pe ţărmurile Hudsonuluĭ.

Mulţămită călăuzeĭ indiene pe care o aveam cu noĭ, făceam în fie-care zi partide de vînătoare destul de frumoase.

Orele treceaŭ pline de farmec, şi pentru nimic în lume n'aşĭ fi voit să părăsesc regiunea aceia sălbatecă, singurătăţile acelea vaste, în care curajul este regula generală şi îndrăzneţul este rege.

«Natura punea totul în lucru pentru a ne reţinea şi a ne fermeca. Peisagiĭ sălbatice, de o frumuseţă şi de o măreţie incomparabile, se urmaŭ unul după altul, fără întrerupere.

Câte odată, rătăceam ore întregĭ prin defileurĭ strîmte, triste şi deşerte; apoĭ pe neaşteptate, apăreaŭ în faţa noastră locurĭ pline de verdeaţă.

Animalele sălbatece mişunaŭ prin locurile acestea.

In toate nopţile, auzeam mugetele triste ale bisonilor, strigătele stridente ale câinilor sălbatecĭ, şi chemările prelungĭ, melodioase ale teribilelor feline.

De maĭ multe orĭ am fost vizitaţĭ de urşĭ brunĭ; le-am făcut în tot-d'a-una o primire cât se poate de frumoasă.

«Mă cunoaşteţĭ şi ştiţĭ bine că am unele momente, când îmĭ place să fug de orĭ-ce fiinţă vie, chiar de prieteniĭ meĭ ceĭ maĭ dragĭ, pentru a rămânea singur, absolut singur.

Am fost aşa în tot-d'a-una, şi din pricina aceasta am suferit mult.

Când mă apucă dorul de singurătate, mă înfund în pădure, şi timp de ore întregĭ, mă bucur de suferinţa şi de singurătatea mea.

«Mărturisesc că în asemenea momente, o fiară flămândă ar putea să mă surprindă cu cea maĭ mare uşurinţă. Sunt aşa de mult dus pe gândurĭ în acele momente, în cât nu iaŭ nicĭ cea maĭ mică măsură de prevedere.

Intr'o zi, în timpul uneia din aceste crize, am plecat singur prin munte drept înaintea mea, fără să ascult cuvintele tovarăşilor meĭ, care mă rugaŭ să nu plec. Abia se făcuse ziuă.

Mergeam la întâmplare de maĭ bine de o oră, pradă gândurilor triste care mă chinuiaŭ.

De odată un muget formidabil porni dintr'un tufiş, la o mică distanţă de mine. Surprins m'am oprit.

Mugetuluĭ acesta îĭ răspunse un mormăit iritat.

Fără îndoială, la o mică distanţă de mine, trebuia să se desfăşoare o scenă spăimântătoare.

După ce mĭ-am încărcat carabina, am pornit înainte.

In faţa mea o tufă de copacĭ întuneca orizontul. Am înconjurat-o cu paşĭ repezĭ.

Atuncĭ, am înţeles totul!... Am văzut un spectacol de o măreţie şi de o frumuseţe ne-maĭ pomenită, de o sălbătăcie nebună.

Ursul şi bizonul

La o mică distanţă de mine, curgea un pîrîiaş limpede, ale căruia unde zgomotoase se perdeaŭ în vale.

In faţa acestuĭ rîŭ se oprise un bizon gigantic, un solitar fără nicĭ o îndoială.

Animalul era formidabil. O coamă deasă îĭ acoperea capul şi umeriĭ.

Cu capul plecat, cu coarnele înainte, stătea într'o poziţie de apărare.

La o mică distanţă de el, se legăna un urs negru, nu tocmaĭ mare ca statură, dar bine făcut.

Plantigradul, iritat de prezenţa adversaruluĭ săŭ, mormăia fără încetare. O scânteere sălbatecă îĭ aprindea ochiĭ. Şi cu toate acestea, talia gigantică a bizonuluĭ ar fi trebuit să-l oprească. Dar bestiile îşĭ aŭ momentele lor de energie, când ar fi în stare să se măsoare cu un adversar de zece orĭ maĭ puternic.

Inţelegând că avea să se desfăşoare o luptă formidabilă, am făcut câţĭ-va paşĭ îndărât şi m'am ascuns îndărătul unuĭ arbore.

De odată, pe neaşteptate, ursul înaintă. Un moment păru că alege locul cel maĭ potrivit pentru loviturile sale; apoĭ, într'un elan teribil, se repezi asupra bizonuluĭ.

Unghiile sale micĭ şi ascuţite, se înfundară în gâtul cornutuluĭ.

Imensul animal scoase un muget teribil, în care eraŭ amestecate în acelaşĭ timp şi durerea şi mânia.

Făcând un pas îndătăt, bizonul îngenunchiă; apoĭ cu o sforţare prodigioasă, se ridică din noŭ, împreună cu ursul.

Coarnele îĭ eraŭ colorate în roşiu; un sânge cald şi fumegând îĭ curgea de-a lungul feţeĭ.

Intr'o clipă bizonul îşĭ aplecă din noŭ capul, apoĭ se ridică cu o putere şi cu o repeziciune aşa de mare, în cât plantigradul fu aruncat în aer şi căzu greoĭ la pământ.

Atuncĭ se desfăşură o scenă a căreia imensă sălbăticie mă face să mă maĭ înfior şi acuma, o scenă în care am putut vedea până la cea din urmă evidenţă existenţa crudeĭ legĭ a celuĭ maĭ puternic, pe care ne-o impune natura cu atâta nepăsare.

Inclinat înainte, bizonul răscoli îndelung, cu vîrful coarnelor sale ascuţite, intestinele ursuluĭ.

Şi asta după atât timp cât bestia învinsă maĭ avu o licărire de viaţă, atâta timp cât muşchiĭ animaluluĭ zdrobit maĭ încercară puţină rezistenţă; atâta cât dinţiĭ săĭ căutară să maĭ muşte încă; atâta cât ghiarele sale se maĭ mişcară şi carnea sa sfîşiată maĭ avu vre-o vibrare de durere.

In sfârşit, o ultimă înfiorare zgudui corpul ursuluĭ.

Ultima zvîrcolire a vieţiĭ este aşa de puternică la unele animale, în cât bizonul crezu că va trebui să înfrunte un noŭ atac.

Şi coarnele sale ascuţite maĭ traseră o ultimă şi imensă brazdă sângeroasă în corpul neînsufleţit al duşmanuluĭ învins.

Auzeam pocniturile sinistre ale oaselor supte, zgomotul lugubru pe care-l produce carnea sfâşiată.

Mi se părea că un plâns dulce, ca gânguritul unuĭ copil, se ridica din corpul animaluluĭ învins.

Bizonul îşĭ înălţă capul. Ochiĭ săĭ, în care se maĭ citea încă o nelinişte vagă, cercetară cu atenţie împrejurimele. Apoĭ respiră zgomotos, uşurat.

Un strigăt sălbatec de victorie umplu muntele.

Se făcu din noŭ tăcere.

M'am retras încetişor şi un sfert de oră după aceea am putut vedea din vîrful uneĭ coline cum bizonul învingător se desfăta în apa limpede a pârâuluĭ, pentru a căruia posesiune se vărsase sânge cald.

— Povestea ta, zise Ducharme, ne dovedeşte încă odată, că ar trebui să luăm lecţiĭ tot-d'a-una de la natură. Ce diferenţă este între noĭ şi animale?

Şi unde maĭ puĭ că în cele maĭ multe cazurĭ actele noastre sunt raţionate, pe când bietele animale nu ascultă de cât de glasul instinctuluĭ.

Suntem şi noĭ dominaţĭ de legile natureĭ, care voeşte numaĭ de cât ca forţa să primeze dreptul.

Şi legile acestea le ascultăm orbeşte, cu supunere, fără nicĭ o revoltă.

— Dura lex, sed lex! sfârşi Kervegnen, filosofic.

C. Arg.

MAŞINI SBURATOARE

Peştele văzduhuluĭ.—Fluturul măestru.—Viitorul Aeroplanelor

Aproape toţĭ parizieniĭ, aproape toţĭ muncitoriĭ carĭ-şĭ mână plugul pe brazdele de toamnă în împrejurimile Parisuluĭ, şi tăetoriĭ de lemne, şi barcagiiĭ de pe Sena, şi toţĭ ceĭ carĭ nu trăesc de dimineaţă până seara plecaţĭ pe biuroŭ, cunosc astă-zĭ peştele plutitor în aer. Dar eĭ tot se miră, îşĭ ridică în sus capul, nu se pot obişnui cu dânsul. Şi oameniĭ ăştia nu sunt singurĭ. Până şi păsările nu se pot obişnui! Un boernaş bătrân, care seamănă a profesor de caligrafie la pensie, şi care dă de mâncare brabeţilor şi altor păsărĭ, pe aleele Tuileriilor, vede une-orĭ zburându-ĭ prieteniĭ, de s'ascund în frunzişurĭ, caută scorburile arborilor şi streşinele palatelor. Aŭ dreptate, încă nu pot şti ce e; de bună seamă, se gândesc cam aşa: «Ce mănâncă dihania asta? Obiceiurile noastre nu ne-o spun. O fi rea?» Am văzut chiar corbĭ carĭ nu par cam tocmaĭ mulţumiţĭ: se depărtaŭ, croncănind. Văzul lor pătrunzător le arătase, cred, pe oameniĭ ce se află sub maşină, şi neîncrezătorĭ cum sunt, aŭ bănuit că maşina slujeşte la vînătoare. Şi cam aŭ dreptate, dar dihania de o cam dată vrea să vîneze numaĭ oamenĭ. Chiar şi pe mine mă nelinişteşte, mă turbură, mă face să am visurĭ urîte. Nu e firesc să fie peştĭ în cer! Şi întâia oară când văzuĭ acest soiŭ de crap uriaş bătând din coadă, îndoindu-şĭ aripele ce are de amândouă părţile, şi plecându-şĭ botul ascuţit spre mine, ca şi cum m'ar fi văzut, mi s'a părut că sunt un nenorocit de viermuşor căzut în fundul uneĭ ape, şi că numaĭ prin minune maĭ pot răsufla..... Peştele nostru face zgomot fioros; mă gândesc câtă frică ţi-ar fi, cât aĭ fi de îngrozit, cum ţi-ar maĭ pieri somnul, dacă, după o zi nesfîrşit de lungă de bătălie, aĭ auzi de asupra ta, în umbra deasă, monştri d'ăştia fluerând. Cu ce groază aĭ vedea sosind dimineaţa? Vînatul pe care-l caută copoiĭ în iarbă o fi ştiind...

Fluturul măestru

Cea-l'altă maşină, întâmplarea mi-o arătă, acum câte-va zile, când *Patrie* plutea de-asupra capetelor noastre. Indată ce-aĭ trecut vâlceaua de la Buc, coperită cu foĭ veştede şi atât de pustie că ţi-ar veni greŭ să crezĭ că e numaĭ la 4 leghe de Paris, podişul mare, rodnic şi trist, care se 'nalţă în jurul oraşuluĭ din toate părţile, începe numai de cât. Pomiĭ carĭ nu se prea văd şi petele cenuşiĭ ale mlaştinilor îĭ daŭ pe icĭ pe colea o înfăţişare de mâhnire deosebit de pătrunzătoare în vremea asta a anuluĭ, când noriĭ sunt groşĭ, văzduhul plin de umezeală, chiar când nu plouă, încărcat de boarea amară, dar destătătoare, pe care daŭ, din ţarina muncită de curând, plantele carĭ sufăr, fiind-că aŭ să moară.

Nu departe de o baltă de acestea, pe o livede încă verde, deosebiĭ o juvină şi maĭ ciudată şi maĭ uimitoare de cât peştele care plutea în văzduh. Invăţaţiĭ, cutezătoriĭ plinĭ de închipuirĭ, spun că într'o bucată foarte veche a istorieĭ pământuluĭ aŭ trăit insecte uriaşe, carĭ eraŭ singurele vieţuitoare în stare a răbda o atmosferă umedă şi arzătoare: gândacĭ şi falene nemăsurat de marĭ, zburând de-asupra mlaştinelor marĭ, ca nişte oceane. Una din acestea părea a fi înviat.

Inchipuiţi-vă un fluture uriaş, gălbuiŭ, la trup de două orĭ maĭ gros de cât trunchiul omuluĭ, lung de zece metri, cu aripĭ înguste de aceeaşĭ mărime, şi cu două perechĭ de antene, în vîrful unuĭ căpşor negru. Sta lungit pe iarbă, nemişcat, obosit par'că; apoĭ de odata face un zgomot dojenitor, necăjit şi ciudat întocmaĭ cu al unor insecte, în clipa când se pregătesc a-şĭ lua zborul. Şi, în adevăr, începu s'alerge pe jos c'o iuţeală de necrezut, sprijinit pe două perechĭ de labe, puse una înainte şi alta d'înapoĭ — maĭ pe urmă am văzut că eraŭ două perechĭ de roţĭ uşoare,— şi pe vîrful uneia din aripĭ. Ast-fel făcea cu uşurinţă cercurĭ în jurul eleşteuluĭ, şi, curênd, aripa sprijinită de pământ, se 'nalţă. Iuţeala a crescut şi maĭ mult. Antenele se mişcă încoace şi 'ncolo, văzuĭ că avea patru, nu două—în adevăr o elice—şi pe un plan foarte puţin plecat, fluturele se ridică: zbura acum! Era chiar la cincĭ saŭ şease metri de-asupra pământuluĭ şi iuţeala-ĭ creştea mereŭ.

In câte-va secunde, străbătu aproape o sută de metri. In mijlocul spateluĭ era un om, ascuns maĭ bine de jumătate înăuntru, tocmaĭ între cele două aripĭ. Omul făcu o mişcare neînsemnată şi fluturele se întoarse prin văzduh, tocmaĭ ca o falenă, când zboară spre o lampă; altă mişcare tot aşa de neînsemnată şi se sui puţin maĭ sus; încă una şi se cobori, lăsându-se uşor pe pământ.

Un ţăran care trecea cu căruţa, oprise caiĭ. Sări jos, alergând cu mâinile ridicate şi cu ochiĭ holbaţĭ. Făcuĭ la fel şi ajunserăm la insecta măestrită, ca o jucărie japoneză, văzută printr'o cupă ca s'o mărească maĭ bine de o sută de miĭ de orĭ. Braţele eliceĭ tot se maĭ învârteaŭ niţel, când un tânăr eşi din fluture şi ne salută ridicând cozorocul uneĭ chivere de piele, care-ĭ da înfăţişarea unuĭ războinic din vremĭ apuse.

Viitorul aeroplanelor

Era Robert Esnault Pelteris, care a lucrat vre-o cincĭ anĭ la acest aeroplan. El a născocit tot: şi forma şi motorul foarte uşor şi cârma. Farman a străbătut de curând o întindere maĭ mare şi, de aşĭ fi fost faţă la încercarea luĭ, v'aşĭ fi vorbit de dânsul. Dar n'am de gând să împart premiĭ orĭ să discut valoarea acestor maşinĭ. Am fost de faţă, fără voie, la o privelişte de care oameniĭ nu s'aŭ bucurat încă şi încerc s'o daŭ prin vorbe, cum pot.

Robert Esnault Pelteris ne vorbea de încercările sale ca de un lucru foarte firesc, cu multă modestie, dar şi cu încredere.

— De motor, zice Pelteris, sunt foarte mulţumit, nu maĭ e nimic de schimbat. Merge regulat, dă treĭ-zecĭ de caĭ putere, cântăreşte patru-zecĭ şi cincĭ kilograme şi ridică treĭ sute. Aeroplanul are forma cea de pe urmă. Maĭ rămâne să învăţ cum să mă slujesc de el. Cât timp îţĭ trebue până să ştiĭ să-ţĭ ţiĭ echilibrul pe bicicletă? Şi totuşĭ pe bicicletă, e vorba numaĭ să nu cazĭ nicĭ la dreapta nicĭ la stânga: aicĭ, am grijă pe de asupra, să nu mă cobor saŭ să mă urc. E lucru de obişnuinţă; omul e încă nepriceput în meşteşugul zburătorilor.

E încă la început, şi nu e pasăre şi nicĭ va fi vre-o dată. Va avea numaĭ maşinĭ de zburat. Şi nu e tot una. Păsăreĭ nerviĭ îĭ daŭ de ştire, ea îşĭ *simte* greutatea, mişcările, aripele, până şi cea maĭ uşoară pană. Creeriĭ eĭ îşĭ daŭ seama de toate poziţiile ce ia trupul. Pentru a cârmui aceste maşinĭ zburătoare, lipsite de simţire, omul va înlocui sistemul nervos, pe care maşina nu-l are,

prin luare aminte şi experienţă, printr'un fel de geniŭ intelectual şi muscular tot-d'o-dată. Va trebui ca mecanicul să fie întocmaĭ ca un maestru de scrimă, dar maĭ mult cu spirit de combinaţie de cât cu putere. Pentru aceĭ ce iubesc încordarea fizică în lucrare, problema e plină de interes şi de aceea se va da cea maĭ deplină frumuseţe omenească deslegăreĭ.

În timp ce mă căzneam să'mĭ domiresc aceste gândurĭ, Esnault-Pelterie zicea liniştit:

— Cu cât maşina se va ridica maĭ sus, vreaŭ să zic la două saŭ treĭ sute de metri de la pământ, şi, cu cât va merge maĭ iute, de pildă c'o iuţeală de o sută-cincĭ-zecĭ până la două-sute de chilometri pe ceas, cu atâta va fi maĭ în siguranţă. Cât maĭ trebuie până să ajungem acolo? Cel mult câţĭ-va anĭ. De crezut că puţinĭ de tot.

De oare-ce, poate, copiiĭ noştri nu vor maĭ simţi bucuria uimireĭ, căcĭ vor vedea, fără a se maĭ minuna, pasărĭ de acestea măestrite prin văzduh, am scris aceste rîndurĭ ca să ştie entuziasmul ce l'a simţit un trecător, pe drumul de la Buc la Satory, spre sfârşitul luneĭ luĭ Octombrie din anul 1907.

Suverana Travancoreĭ

SUVERANA TRAVANCOREI

Cu toate că cititoriĭ ziaruluĭ nostru trebue să ştie că Travancora este unul dintre principalele state indigene ale peninsuleĭ hindustanice, credem că e nimerit să spunem aicĭ câte-va cuvinte înainte de a face prezentarea regineĭ statuluĭ.

Travancora este situată în regiunea Madras. La ultimul recensământ număra maĭ bine de treĭ milioane de oamenĭ.

Chiar cifra aceasta este îndestulătoare pentru a ne arăta importanţa statuluĭ; treĭ milioane de locuitorĭ!.. Norvegia nu s'a ridicat nicĭ odată până la această cifră.

Acest stat indian, guvernat de multă vreme de către dinastia Kshatriya, care a dat şefĭ şi principatelor vecine, îşĭ datoreşte prosperitatea actualuluĭ săŭ suveran, maharaiahul de Travancora, care şi-a găsit în soţia sa o demnă tovarăşe pentru înalta sa menire.

Principesa Karchiyani, al căreia portret suntem fericiţĭ că 'l putem publica, este o femee de mare valoare. De altmînterĭ dînsa aparţine casteĭ «luair», renumită în întreaga Indie pentru calităţile sale intelectuale şi artistice.

Să nu credeţĭ cum-va că voim să atribuim regineĭ nişte laude nemeritate; aprecierile noastre sunt bazate pe fapte sigure, pe carĭ la nevoe toată lumea le-ar putea controla.

De foarte tînără încă regina s'a distins prin calităţile eĭ muzicale. Când s'a dus în Anglia, acum câţĭ-va anĭ, a urmat cu o adevărată patimă cursurile colegiuluĭ de muzică din Londra—stabiliment analog cu conservatorul de muzică din Paris.

La sfârşitul primuluĭ an şcolar trecu examenele cu un brio desăvâşit şi plecă în ţara sa, ducând cu sine diploma de pianistă.

Dar instrumentul favorit al principeseĭ Karchiyani nu este pianul; ea are o adevărată patimă pentru «veena», un fel de vioară indigenă, pe care o vedeţĭ în mâinele sale.

Consoarta puterniculuĭ maraiach nu se mulţumeşte numaĭ cu aceste două talente; ea maĭ are şi o voce admirabilă, pe care a ştiut să o cultive cu o adevărată metodă.

Rariĭ europenĭ carĭ aŭ putut-o auzi, spun minunĭ despre talentul eĭ de cântăreaţă.

Afară de acestea regina maĭ posedă şi talentul de a desemna. Operile sale, expuse anul acesta într'o galerie din Madras, fără ca să fie semnate cu vre un nume, i-aŭ adus maĭ multe recompense.

Aşa stând lucrurile, cum să ne maĭ mirăm când auzim că cele treĭ milioane de supuşĭ sunt mândri de regina lor?..

Costea.

Lucrurĭ care dispar

Iată încă ceva din bătrâna Africa, care dispare, dar de astă dată nu cred să fie cine-va care să manifeste vre-o părere de răŭ.

Europa, care în secolul trecut a luptat cu atâta energie pentru distrugerea sclavieĭ, a fost silită în urmă să îngădue această sclavie sub forma deghizată a cumpărărilor de bună voe, dar de astădată nu maĭ eraŭ Beduiniĭ arabĭ aceia carĭ făceaŭ ruşinosul comerţ de carne omenească, ci înşuşĭ albiĭ. Maĭ ales în

Congo traficul acesta luase nişte proporţiĭ înspăimântătoare.

Acolo imensele pădurĭ de arborĭ de cauciuc atrăgeaŭ lăcomia europenilor, fie că eraŭ veniţĭ acolo ca funcţionarĭ aĭ Statuluĭ, fie că plecaseră cu gândul de a face comerţ, toţĭ eraŭ lacomĭ şi ar fi voit să strângă o cantitate cât maĭ mare din seva preţioşilor arborĭ pentru a se putea îmbogăţi cât maĭ repede.

Dar de unde braţele necesare pentru a recolta preţioasa sevă? Braţele negrilor se ofereaŭ de la sine. Fie-care negru cumpărat şi angajat la recoltarea cauciuculuĭ era obligat ca într'un anumit timp să producă o cantitate determinată de materie. Eraŭ stabilite anume regulamente şi orĭ şi cine ar fi îndrăznit să le calce era pedepsit cu severitate. Procedeele faimoaseĭ societăţĭ de concesiunĭ «Abir-Abir» aŭ devenit celebre. La fie-care cincĭ-spre-zece zile, povesteşte un consul englez, gardieniĭ însărcinaţĭ cu supravegherea pădurilor, aduceaŭ indigeniĭ carĭ trebuiaŭ să meargă la culesul cauciuculuĭ.

Nenorociţiĭ mergeaŭ milităreşte precedaţĭ şi urmaţĭ de câte un pluton de soldaţĭ cu baioneta la armă. Unul din aceste grupurĭ de indigenĭ conţinea în termen mijlociŭ cam două sute cincĭ-zecĭ de oamenĭ; când îĭ vedeaĭ mergând, aveaĭ impresia unuĭ convoĭ de condamnaţĭ la galere.

Am văzut — povesteşte acelaşĭ consul, — nişte lucrătorĭ de cauciuc, duşĭ pe braţe de tovarăşiĭ lor, atâta de răŭ fuseseră maltrataţĭ. In maĭ multe rândurĭ de asemenea mi s'a întâmplat să văd oamenĭ bătuţĭ până la sânge şi aşa de chinuiţĭ în cât nicĭ nu se maĭ puteaŭ tîrî pe picioare; mă interesam întotdeauna, întrebam care să fie cauza aceleĭ nenorocirĭ; mi se răspundea cu un aer misterios un singur cuvânt: «cauciucul».

Pentru maĭ multă siguranţă că lucrările se vor executa la timp, uniĭ speculatorĭ aŭ introdus mijlocul practic al zăloagelor. Fie-care familie indigenă era obligată să dea cel puţin unul dintre membriĭ eĭ, care să stea în permanenţă sub paza puştilor soldaţilor, puternicilor exploatatorĭ aĭ pădurilor de cauciuc. In modul acesta căpătaŭ siguranţa că vor avea braţe suficiente pentru lucru şi puteaŭ negocia în voe cu fabricanţĭ din Europa încheind transacţiĭ pentru nişte cantităţĭ fabuloase de cauciuc.

Din fericire abuzurile, care zilnic se făceaŭ aruncând groaza printre negri, aŭ avut darul să deştepte indignarea câtorva oamenĭ de inimă. S'aŭ făcut câte-va anchete, s'aŭ aplicat unele pedepse celor maĭ vinovaţĭ şi s'aŭ maĭ moderat severitatea regulamentelor; nu e mult, dar orĭ şi cum tot s'a făcut un pas înainte.

Să sperăm că va veni în curând o vreme, când maĭ pre sus de dorul sălbatic de câştig al unor speculatorĭ lipsiţĭ de inimă, vor fi puse cerinţele civilizaţieĭ moderne, care luptă fără şovăire pentru principiile de fraternitate între oamenĭ şi nu îngăduc ca unul să fie chinuit şi spoliat pentru folosul altuia.

Vctor

MISTERELE PAGODEI

Pinang saŭ Paulo-Pinang, este o insulă de pe coasta vestică a peninsuleĭ Malezia, de care nu este despărţită de cât printr'o strîmtoare destul de îngustă, maĭ cu seamă în partea sa nordică.

Insula aceasta, care se bucură de un climat foarte sănătos, face parte din coloniile engleze ale strîmtoriĭ. După Singapur, este colonia cea maĭ importantă din Sehlements.

Insula este foarte muntoasă şi înălţimile care înconjoară capitala Pinang sunt acoperite de pădurĭ dese de palmierĭ şi de o mulţime de alte esenţe tropicale ale cărora trunchiurĭ sunt înlănţuite de orchidee şi de fugere.

Sunt nişte locurĭ foarte plăcute şi de aceea cu bucurie am primit ştirea că «Oceanianul» care ne transporta la Hong-Kong era silit să se oprească o zi saŭ două la Pinang pentru repararea uneĭ avariĭ.

Pinang-ul are o înfăţişare cu totul europeană, aproape toate casele aŭ câte o mică grădiniţă cu arborĭ fructiferĭ.

Numaĭ cartierul chinez lasă de dorit ca curăţenie şi ca higienă.

Indată după masă ne-am retras cu toţiĭ în camerile noastre pentru că afară vremea era furtunoasă. Aşĭ fi voit să adorm; dar peste puţin am fost silit din pricina prea mareĭ căldurĭ, să-mĭ părăsesc camera şi să es pe verandă.

In cele din urmă am ajuns în grădină, împreună cu patul meŭ, şi acolo am adormit adânc.

Pe la orele treĭ dimineaţa, deşteptându-mă, am văzut agitându-se la o mică distanţă de mine prin aleele nisipoase, vre-o cincĭ-spre-zece şopârle.

Luna lumina ca în plină zi. Un moment am privit mişcările tîrîtoarelor. Şi fără îndoială că nicĭ nu m'aş fi gândit să le întrerup jocul, dacă n'aş fi băgat de seamă că unele dintre ele încercaŭ să se urce spre mine.

Am făcut câte-va mişcărĭ brusce şi în două secunde reptilele fugiră departe.

A doua zi dimineaţa, pe la orele şease, d. Candell, gazda noastră, veni să ne înştiinţeze că totul era gata pentru vizita proectată la cataractă, care împreună cu pagoda de la Sugora, constitue marile curiozităţĭ ale Pinanguluĭ.

Trăsura noastră se opri la o mică distanţă de munte. Ne-am coborît în faţa uneĭ baratce chineze, câţĭ-va danejĭ, goĭ până la cingătoare, ne întovărăşeaŭ.

Am mers înainte pe jos, cu toate că era încă de dimineaţă, soarele ardea cu putere.

Peste puţin, intrarăm în pădurea virgină şi apucarăm pe o cărare care şerpuia printre copacĭ.

Urcuşul era greŭ, dar după oare-care sforţărĭ, cascada începu să se zărească printre copacĭ, şi restul drumuluĭ fu făcut aproape fără nicĭ o greutate.

In interiorul templuluĭ europeniĭ nu pot pătrunde

Lângă cascadă, se înălţa o mică pagodă budistă. Peste o jumătate de oră, ne urcam din noŭ în trăsură pentru a urca una din coastele «Pinang Hillo», unde, untr'o înfundătură ascunsă, se află misterioasa pagodă Sugora, pe care voiam s'o vizităm.

Pe măsură ce ne urcam, drumul devenea tot maĭ bun, fără ca vegetaţia să peardă ceva din splendoarea eĭ.

Templul Sugora

Când drumul a devenit prea îngust, ne-am coborît din noŭ şi după un drum uşor cu piciorul, am ajuns în vîrful unuĭ platoŭ de pe care ni se oferea o panoramă splendidă.

Dar pagoda n'o zăriam nicăerĭ.

Atuncĭ călăuza noastră ne arată nişte

trepte largĭ, în vîrful cărora se înalţaŭ două coloane sculptate.

Era intrarea pagodeĭ Sugora, pe care o zărirăm în fine, ascunsă în mijlocul uneĭ vegetaţiĭ bogate. Trebui să coborâm maĭ multe trepte de piatră, de care îşĭ ştergeaŭ picioarele toţĭ credincioşiĭ veniţĭ să se scalde în lacul sfânt, care se află în apropierea orĭ-căreĭ pagode.

Am pătruns într'o galerie pe jumătate ruinată, care ne-a condus până în centrul monumentuluĭ.

Pagoda aceasta nu este, cum s'ar putea crede, un monument izolat şi exclusiv consacrat cultuluĭ.

Sunt aicĭ, într'o serie de curţĭ concentrice, locuinţele preoţilor brahmanĭ şi a familiilor unora dintre preoţiĭ decedaţĭ, carĭ s'aŭ bucurat de o faimă maĭ mare.

Curţile acestea închise de nişte zidurĭ înalte, corespund între ele prin mijlocul unor porţĭ monumentale. In partea centrală se află sanctuarul, a căruia intrare este interzisă profanilor.

Aicĭ sunt expuşĭ ceĭ maĭ bogaţĭ idolĭ, pe carĭ abia îĭ poţĭ zări, din pricină că sanctuarul este foarte prost iluminat.

Interiorul pagodeĭ, cu toate acestea, este cât se poate de însufleţit; tobele bat fără încetare în adâncimele nevăzute ale sanctuarelor.

Numeroşiĭ pelerinĭ, purtând la gât ghirlande de florĭ, mişună în toate direcţiile.

In mijlocul acesteĭ mulţimĭ noĭ suntem singuriĭ europenĭ; drept credincioşiĭ ne privesc cu curiozitate. dar fără nicĭ o duşmănie; cu multă bună voinţă ne arată locurile în care nu putem pătrunde, pentru că le-am profana prin prezenţa noastră.

Peste tot domneste cel maĭ complect mister. Chiar modul de aşezare al coloanelor—carĭ sunt foarte numeroase — are în el ceva ascuns, ceva care te face să te gândeştĭ la o lume întreagă de închipuirĭ.

Când eşĭ din pagoda misterioasă de la Sugora, cu creerul înfierbântat, ţi se pare că tu însuţĭ aĭ devenit o fiinţă misterioasă şi demnă de respect.

E influenţa mediuluĭ, de care nu pot scăpa nicĭ chiar oameniĭ carĭ se bucură de multă energie sufletească.

In seara aceleĭ zile trebuia să aibă loc în pagodă o serbare de noapte, cu focurĭ de artificiĭ; dar, spre marea noastră părere de răŭ, nu puteam rămânea, pentru că aveam un itinerariŭ de maĭ înainte stabilit.

Am plecat, ducând cu noĭ numaĭ sentimente de admiraţie.

Blaz.

Ultima expediţie a unuĭ aventurier

— Urmare —

— Aicĭ trebue să fie, zise acela care luase cel d'intâĭ cuvântul.

Fără să-ĭ răspundă, tovarăşul sĕŭ descălecă, şi examină rând pe rând toate cadavrele.

— Nu, nu sunt aicĭ! exclamă dînsul cu veselie; să mergem maĭ departe.

Cercetară pretutindenĭ, dar nu descoperiră nimica.

De-odată văzură câte-va tufe de iarbă mişcându-se, şi ascultând cu atenţie, deosebiră nişte paşĭ.

Se îndreptară într'acolo şi ajunseră pe ţărmul mlaştineĭ.

— Un banado! esclamă cel maĭ tînăr dintre eĭ, cu un gest de spaimă.

Şi cu un strigăt de disperare:

— Gerald este mort! Cadavrul săŭ este acolo în mlaştină! Oh! sărmanul Gerald!

— Cine ştie? murmură celalt, cu o voce abia distinctă.

Şi plecară înainte, făcând un înconjur pentru a ajunge maĭ aproape de mlaştină.

In cele din urmă, fură nevoiţĭ să renunţe la cercetărĭ.

— Mil demonios! însă acela dintre ceĭ douĭ, care manifestându-şĭ durerea într'un mod maĭ puţin zgomotos, suferea poate maĭ mult de cât celalt; dacă îl voĭ regăsi vre-odată pe Guiterez, îĭ voĭ smulge inima înainte de a-l gâtui. «O jur!»

CAP. VII.

Broaşte gigante. — O lecţie de filantropie.— Luntre improvizată.—Remorca. — Armata franceză. — Mirarea luĭ Trompet. – Victimele unuĭ miragiŭ.—Spre munte.— Mexicaniĭ.—Intr'o grotă.—Quator armonios.

Abia se culcaseră la pămînt prieteniĭ noştri, după frumoasa farsă pe care Blanblanc o jucase mexicanilor şi auziră un zgomot uşor în direcţia mlaştineĭ.

— Parc'ar fi nişte lăcuste, zise Trompet, aducându-şĭ aminte de Algeria.

Luna răsărise.

La lumina eĭ palidă prieteniĭ noştri putură vedea înaintând nişte umbre enorme.

Sunt nişte popotamĭ, murmură Trompet, nişte caĭ de fluviu. Căpitanul meŭ mĭ-a spus într'o zi când pândeam bestiile acestea, în grădina Plantelor, la Paris. Sunt nişte animale teribile când se necăjesc; nu pot fi ucise de cât cu foarte mare greutate, din pricină că pielea lor este foarte groasă, şi gloanţele n'o străbat.

«Să nu tragĭ în ele, Blanblanc.

Celalt răspunse surâzând:

— Aicĭ, dragul meŭ Trompet, animalele acestea sunt numite caĭ de mlaştină, şi dacă este adevărat că gloanţele nu le străbat pielea, nu este maĭ puţin adevărat că sunt nişte animale pline de blândeţă.

Mişcându-se cu încetineală, monştriĭ se îndreptaŭ spre rezervoarele de aguamiel.

— Cum aş vrea să fiŭ eŭ în locul lor, zise Trompet, care din noŭ începuse să fie chinuit de sete.

— Aceasta tocmaĭ din pricină că aĭ băut prea mult odinioară. Aguam'elul este un fel de sirop, care maĭ mult îţĭ înşeală setea. Veĭ vedea bestiile; după ce se vor sătura, se vor duce spre munte unde găsesc apă de izvor.

— E un lucru pe care nu-l ştiam, zise Chapardo, cu vocea puţin cam prea tare.

— Aĭ de gând să tacĭ, animalule, murmură Trompet; ne vor auzi popotamiĭ.

— Poţĭ să le strigĭ în ureche cât veĭ pofti; animalele acestea sunt surde.

După ce se săturaseră bine, mastodonţiĭ se întorceaŭ acum pe acelaşĭ drum.

— E rîndul nostru, zise Blanblanc, cu voce tare.

Şi după ce se înarmă cu o ramură lungă, încălecă pe spatele unuia dintre animale.

Gerald şi Chapardo îl imitară fără multă întârziere.

Singur Trompet rămăsese cu gura căscată, mirându-se de îndrăzneala tovarăşilor săĭ şi de faptul că nu-ĭ vedea încă morţĭ.

-- Haide, grăbeşte-te, îĭ zise Chapardo; trenul este gata de plecare.

— Aşa dar, nu sunt popotamĭ?

— Nu, dragul meŭ; sunt pur şi simplu nişte broaşte ţestoase.

Uluit, Trompet se urcă pe spatele uneia din acele reptile monstre, ale cărora carapace măsoară un metru de înălţime.

Ca şi tovarăşile sale, broasca îşĭ strânse membrele, şi rămase nemişcată.

— Mi se pare că se înăbuşe, zise fostul zuav, care începuse acum să se dezmeticească.

— Face pe moarta, zise Blanblanc; dar te asigur că veĭ deştepta-o îndată cu o lovitură de carabină bine aplicată.

In aceiaşĭ clipă, Trompet sărise la pământ şi-şĭ ridicase carabina.

Blanblanc îĭ văzu gestul şi se repezi îndată spre tovarăşul săŭ.

— Ce voeştĭ să facĭ?

— Priveşte colo! răspunse Trompet. Lasă-mă să-ĭ trimet un mic semn de prietenie.

Şi arătă cu mâna un soldat, care stătea cu capul întins înainte silindu-se să prindă vre-un zgomot, pentru a descoperi prezenţa fugarilor.

Sărmanul soldat era în plină lumină şi fără îndoială că glontele zuavuluĭ l'ar fi ucis pe loc.

Dar Blanblanc se puse cu hotărâre, în faţa luĭ Trompet.

— Ce ţĭ-a făcut omul acesta? îl întrebă dânsul.

— Ce mi-a făcut? răspunse Trompet, mirat; nimic... Dar este duşmanul meŭ.

— Amice, răspunse celalt, cu vocea plină de blândeţe, soldatul trebue să asculte de ordinele pe carĭ le primeşte.

Dupe terminarea răsboiuluĭ, omul acesta se va duce să 'şĭ regăsească soţia şi copiiĭ, carĭ poate acum îl aşteaptă plângând.

— Aşa este, murmură Trompet; dar războiul...

— Războiul, amicul meŭ, înseamnă stârpirea oamenilor prin oamenĭ, înseamnă semănarea doliuluĭ în toate familiile. Victoria este a aceleĭ naţiunĭ, care a rămas cu maĭ multe văduve şi cu maĭ mulţĭ copiĭ orfanĭ.

Trompet nu ştia ce trebue să creadă.

— Aşa dar, să nu-l ucid?

— De vreme ce dânsul nu ne-a atacat...

— La urma urmeĭ, să fie şi cum zicĭ tu.

Fostul zuav se urcă din noŭ pe broasca sa, murmurând:

— Dacă toată lumea ar cugeta la fel, atuncĭ n'am maĭ avea războiŭ. Atuncĭ la ce ar maĭ putea servi soldaţiĭ? Blanblanc nu ştie ce vorbeşte.

După instrucţiile date de Blanblanc, carabinele începură să manevreze pe spetele broaştelor, şi acestea se puseră în mişcare.

Se îndreptase spre Banavo, mergând una dupe alta, pe un teren solid, călăuzite numaĭ de instinct.

— Dar obositor drum!... murmură Trompet, după câte-va momente. Când la dreapta, când la stânga, când în jos, când în sus, par'că aş fi pe o cămilă.

Voĭ descăleca şi voĭ merge pe jos; maĭ bine este aşa.

— Nenorocitule! îĭ strigă Blanblanc, nu te mişca. De ambele părţĭ ale drumuluĭ este o mlaştină teribilă, în fundul căreia aĭ dispărea îndată.

Trompet, care era gata să descalece, se prinse şi maĭ bine de carapacea broaşteĭ.

La două ore dimineaţa, după patru ore de drum, broaştele străbătuseră ceĭ opt kilometri de drum.

Acuma, păreaŭ că 'şĭ iuţesc mersul.

— Cămila mea a pornit-o în galop!... strigă trompet, mereŭ glumeţ.

— Dacă este aşa, să descălecăm, răspunse Blanblanc, vesel şi dânsul. Caiĭ aŭ început să miroasă apa; trebue să-ĭ ducem la grajd.

Amiciĭ noştri descălecară; după cerea indianuluĭ, îşĭ uniră forţele şi cele patru broaşte fură răsturnate pe spate.

— Şi-acum? întrebă fostul zuav.

— Ne vom maĭ servi de ele pentru a trece pe cel-l'alt ţărm, răspunse Blanblanc.

In adevăr, puţin maĭ încolo, era un rîŭ adânc, pe care cele-l'alte broaşte, rămase libere, îl trecură cu uşurinţă.

— Hm! înoată bine, animalele acestea! zise Trompet, dar nu ştiŭ dacă ne vor putea duce cu toate bagajele noastre.

Dar abia pronunţase Trompet cuvintele acestea, şi Blanblanc începu o operaţie curioasă.

Cele patru broaşte fură decapitate, şi carnea tăiată cu cuţitele.

Carapacele rămase goale prezentaŭ aspectul unor bărcĭ.

Operaţia aceasta dură timp de treĭ ore.

Când totul fu gata, carapacele fură transportate pe ţărmul rîuluĭ, şi Blanblanc spuse tovarăşilor săĭ că puteaŭ să se urce în bărcĭ.

Pentru maĭ multă siguranţă, aceste bărcĭ de o specie nouă, fură legate una de alta; Blanblanc mergea în frunte, conducând mica flotilă cu ajutorul uneĭ crengĭ.

Trompet, cu toate că primise ordinul de a sta nemişcat, în cele din urmă îşĭ perdu răbdarea şi-şĭ scoase capul înainte.

De odată, se auzi o exclamaţie de bucurie.

— Sunt soldaţiĭ noştri! Sunt zuaviĭ! «Sunt francezíĭ! Este armata franceză!

— Nu te mişca, maĭ aşteaptă încă!.. strigă din noŭ Blanblanc.

Şi indianul îşĭ iuţi mişcările; peste puţin fură la ţărm.

— Trăiască Franţa! In adevăr, un regiment întreg de artilerie venea spre eĭ. Un stindard fîlfîia în aer.

— Este stindardul zuavilor! exclamă Chapardo, entuziasmat şi dânsul.

Gerald privea cu uimire trupele; tânărul nu maĭ văzuse nicĭ odată atâta armată regulată.

O întrebare îĭ ardea buzele, dar nu îndrăznea s'o formuleze.

In cele din urmă îşĭ făcu curaj.

— Este vre un general?

— Miĭ de bombe! exclamă Trompet. eŭ uitasem cu totul de mişelul acela... Ia să văd!...

Şi ducându-şĭ mâna la ochĭ, privi înainte, pentru a-şĭ da seamă dacă era acolo un regiment întreg saŭ numaĭ un batalion.

Dar cu toate silinţele ce-şĭ dădu, nu putu deosebi nimic.

— Ce dracu! Nu cum-va am orbit?

Se întoarse în partea opusă, privi din noŭ dar tot în zadar.

Un tremur îĭ cuprinse corpul; era aproape să cadă.

— Morţĭ! exclamă dînsul. Morţĭ!

In faţa acestuĭ tabloŭ tragic, Blanblanc rămase o clipă gânditor; apoĭ isbucni într'un hohot de rîs omeric.

— Mare prost eştĭ, Trompet!

— Eŭ? exclamă Trompet, rănit în convingerile sale.

Numaĭ cu mare greutate indianul îĭ putu explica, că ceia-ce văzuse dînsul nu era de cât un miragiŭ. Armata franceză trebuia să fie acolo, unde-va, la o distanţă de câţĭ-va kilometri.

— Nu pot pricepe cum se petrec lucrurile, murmură fostul zuav.

— Dacă doctorul ar fi aicĭ, ţĭ-ar explica teoria mirajuluĭ, răspunse Chapardo.

Im timpul acesta, Blanblanc ascunsese carapacele în nişte stufişurĭ.

— Acuma, zise dînsul tovarăşilor săĭ, trebue să alergăm cât maĭ repede; aicĭ suntem prea expuşĭ.

Detaşamentele de cavalerie aŭ obiceiul să meargă de multe orĭ pe lângă cursurile de apă pentru a-şĭ adăpa caiĭ; am putea fi lesne văzuţĭ.

Maĭ bine e să ne retragem spre munţĭ şi să ne odihnim.

(Va urma)

UN POPOR ECONOM

Africa australă germană, de două orĭ maĭ mare de cât metropola, Germania, este locuită de vre-o două sute miĭ de

Două mirese ovampos

indigenĭ, împărţiţĭ în treĭ ramurĭ saŭ familĭ diferite: Hotentoţiĭ, ovampoşiĭ şi hereroşiĭ.

Ovampoşiĭ locuesc partea septentrională a coloniel germane, mărginită de fluviul Kunene. Maĭ puţin supăraţĭ ca hereroşiĭ de invaziunea albă, eĭ aŭ rămas pînă acum în bunĭ termenĭ cu europeniĭ. Căcĭ negrul, orĭ-ce s'ar zice, nu e agresiv de cât faţă de fratele săŭ de rasă.

Ovampoşiĭ sunt, de alt-fel, oamenĭ foarte veselĭ, frumoşĭ, zdravenĭ, de şi micĭ de statură, şi trăesc din pescuit şi vânătoare.

Ilustraţia noastră reprezintă două fete ovampose în toaleta lor de... mireasă.

Este inutil să maĭ spunem cât de economică este această toaletă şi cât diferă ea de aceea a mireselor europene—lucrul de alt-fel se vede şi din ilustraţie.

Şiretenia negustorilor arabĭ

Se ştie că, corporaţiile tunisiene îşĭ aŭ fie-care un fel de sindic, care regulează diferitele diferende dintre negustorĭ, precum şi bunul mers al fabricaţiilor.

Dintre sindiciĭ aceştia, o importanţă maĭ mare aŭ maĭ cu seamă aceia care sunt însărcinaţĭ cu supravegherea articolelor de alimentaţie.

Alimentaţia oraşuluĭ Tunis a fost în toate timpurile obiectul îngrijireĭ beilor şi a guvernelor lor.

Franceziĭ, sosind în oraş, aŭ găsit instalat un control al industriilor şi al comerţuluĭ produselor destinate să fie consumate de populaţie.

Guvernul protectoratuluĭ a avut bunul simţ de a lăsa organizaţia aceasta în starea în care o găsise.

Maĭ de mult, nu era de cât un singur sindic al alimentelor. Dar, în timpurile din urmă, cetatea luând o desvoltare maĭ mare, generalul Kleir-Eddin, prim-ministru de la 1876, decise ca pe viitor să fie treĭ sindicĭ, aleşĭ dintre ofiţerĭ ruşĭ în disponibilitate.

* * *

Să-l luăm maĭ întâiŭ pe cel maĭ indispensabil dintre comercianţĭ, brutarul, şi să vedem în ce mod procedează sindicul pentru a stabili o taxă de vînzare a pâineĭ.

Impreună cu cadiul şi cu şeikul controlorilor, sindicul se duce în piaţa cerealelor şi cumpără o cantitate oare-care de grâne, după aceia se duce la moară, macină, fabrică câte-va zecĭ de pâinĭ şi făcând toate socotelile cheltuelilor, fixează preţul pâineĭ.

Acuma maĭ rămâne să se îngrijească de respectarea taxeĭ şi de verificarea calităţeĭ mărfurilor. Pentru aceasta, sindicul face numeroase turneurĭ de inspecţie, cântărind pâinile şi gustându-le chiar.

Orĭ-ce fraudă asupra preţuluĭ, greutăţeĭ saŭ calităţeĭ este sever pedepsită.

Orĭ-ce brutar, dovedit că a voit să înşele pe cumpărător, amestecând materiĭ străine în făina cu care a fabricat pâinea, este pedepsit fără întârziere.

Maĭ înainte sindicul mergea în vizitele sale întovărăşit de un fel de călăŭ, care aplica pedeapsa celuĭ vinovat în plină stradă, judecătorul fixa un anumit număr de bastoane, şi sentinţa era fără apel.

Astă-zĭ se aplică numaĭ amenda şi confiscarea pâinilor carĭ nu îndeplinesc condiţiile reglementare.

De obiceĭ, pâinea confiscată este dată animalelor ; aŭ însă dreptul şi cerşetoriĭ s'o cumpere cu un preţ scăzut.

* * *

Măcelariĭ sunt şi eĭ tot aşa de şireţĭ ca şi brutariĭ ; de multe orĭ carnea de oae este dată drept carne de miel.

Carnea de oae, ne-fiind căutată, se vinde cu un preţ scăzut; măcelariĭ, pentru a înşela supravegherea controlorilor, cumpără oĭ şi le îmbracă cu pieile de miel.

Cumpărătorul dacă vrea să nu fie înşelat, trebue să ceară ca să se tae carnea în bucăţĭ, în faţa sa.

Aceia care vînd carne veche, sunt foarte aspru pedepsiţĭ; nu numaĭ că li se confiscă carnea, care este imediat distrusă, dar sunt condamnaţĭ şi la închisoare.

In caz de recidivă, sunt opriţĭ de a maĭ exercita în viitor meseria de măcelarĭ.

Bine înţeles că controlul acesta se execută numaĭ asupra negustorilor musulmanĭ. Creştiniĭ şi evreiĭ sunt supuşĭ numaĭ la verificarea măsurilor.

Inainte de 1888 toţĭ măcelariĭ tăiaŭ în propria lor curte animalele de carĭ aveaŭ nevoe. Dar de atuncĭ s'aŭ înfiinţat abatoriĭ imense, având compartimente speciale pentru toate religiile existente în Tunis.

Maĭ are mult de lucru şi sindicul importanteĭ corporaţiĭ a Kaonadjiailor.

El trebue să verifice calitatea cafeleĭ în toate prăvăliile şi cafenelele şi să vadă dacă nu cum-va este amestecată cu materiĭ străine.

Se ştie că mulţĭ cafegiĭ amestecă diverse substanţe în cafea, subtanţe de multe orĭ vătămătoare sănătăţeĭ.

Sindicul nu este ţinut să guste băutura pentru a-ĭ constata calitatea. Când frauda este evidentă, contravenientul este condamnat la închisoare. De multe orĭ i se închide chiar localul.

Aşa se petrec lucrurile cu toate comerţurile şi meseriile ; în asemenea condiţiĭ, este lesne de înţeles că contravenţiile nu se prea înmulţesc.

Şi se poate spune cu drept cuvânt că Tunisul este un oraş fericit !

Norma.

MODA IN HERŢEGOVINA

Herţegovina, care poate fi considerată ca portul cel maĭ înaintat al islamismuluĭ în Europa, este una din acele ţărĭ nenorocite care nicĭ nu ştiŭ bine de ce stăpân trebue să asculte.

Teoreticeşte vorbind, locuitoriĭ Herţegovineĭ fac parte din imperiul otoman; tradiţiile de rasă, ca şi religia, îĭ leagă de asemenea de imperiul otoman.

Dar în urma războiuluĭ turco-rus un congres european a crezut că este bine să încredinţeze Herţegovina Austrieĭ. O parte din ea a fost trunchiată pentru a fi alipită de Munte-Negru, fericitul stat al Europeĭ.

O femee în toaletă de stradă

Herţegovina este poate singura ţară din lume în care întâlneştĭ cea maĭ mare diversitate de rase; fenomenul acesta este datorit atât numeroaselor invaziunĭ carĭ aŭ dezolat ţinutul de la căderea imperiuluĭ roman, cât şi situaţieĭ topografice.

In adevăr, regiunea fiind foarte muntoasă, fie-care vale este strânsă între nişte munţĭ aproape inaccesibilĭ. Aşa se face că fie-care vale este locuită de o populaţie care n'are aproape nicĭ o legătură cu triburile învecinate.

Aşa se explică cum de n'aŭ putut potoli armatele otomane teribila răscoală de la 1878.

Credincioşĭ prescripţiilor ordonate de Coran, femeile nu es nicĭ odată din casă de cât îmbrăcate într'un soiŭ de halaturĭ lungĭ, carĭ le ascund complect forma corpuluĭ. Chiar figura este acoperită, nelăsându-se libere de cât gura şi nările.

Faţă de aceste costume riguroase, este de preferat «haikul» femeilor turce, care îţî îngădue cel puţin să întrezăreştî adâncul unor ochî admirabilî!

V. F.

Cum se luptă animalele

Elefanţiî şi tigriî

Animalele aŭ acelaş motiv de a se lupta între dânsele ca şi oameniî şi luptele la care se dedaŭ sunt adesea rezultatul rivalităţilor geloase. Elefantul, prin masa sa impozantă şi forţa sa imensă, este un teribil luptător al căruî colţî sunt arme naturale.

Ca toate animalele cu copite, ca bivolî, cerbî şi ţapî, elefanţiî aŭ obiceiul de a sări contra inamiculuî lor.

Lovitura trebue să fie teribilă prin corpolenţa lor întâiŭ şi pe urmă din cauza furieî care le măreşte încă iuţeala.

Elefantul rănit simte turbarea; el părăseşte câmpul de luptă şi distruge cu loviturî de trompă şi de colţî toţî arboriî ce-î întâlneşte în cale.

Invingătorul urmăreşte pe învins în mişcarea sa de retragere şi încearcă a combate până la capăt,

Intâlnirea finală este aproape tot-d'a-una fatală şi cel maî slab din douî îşî găseşte aci inevitabil moartea, dacă nu ajunge să scape prin fugă.

Domesticirea elefanţilor din India, serveşte astă-zî a prinde pe ceî-l'alţî elefanţî şi la vînarea tigrilor, unde animalele arată calităţî de combatere de primul ordin.

In luptele între elefanţî, animalul domesticit este tot-d'a-una cel maî tare, îndemânatic de a da loviturî înţelepte pe care animalul sălbatic le ignorează.

In vînarea tigrilor, elefantul întoarce trompa sa, dar nu se serveşte de dânsa nicî odată pentru luptă, numaî colţiî săî servindu-î şi de labe şi de colţî.

Exploratorul englez sir Samuel Baker citează cazul unuî tigru, care atacase un elefant cu labele. Dintr'o săritură elefantul sfărîmă colţiî tigruluî şi se desfăcu din strânsoarea sa, pe urmă, întorcându-se către adversarul săŭ îî dădu în corp o lovitură cu colţiî.

Un alt explorator, Herbert Ward, arată în descrierile sale de voiaj, o luptă de hipopotamî în Congo pe o coastă de nisip.

Furia altor animale

Gurile lor se deschideaŭ pe când îşî dedeaŭ teribilele loviturî, cu singurul lor corn. Eî se ridicaŭ pe labele de dinapoî şi dădeaŭ cu capul aproape să se răstoarne pe nisip. Lupta dură aproape o jumătate de ceas, apoî amândouă animalele, acoperite de sânge, pline de năduşeală şi răsuflând greŭ, se aruncară în apă şi dispărură într'un val de sânge.

Hipopotamul, pe care îl vedem aproape adormit în bazinurile grădinelor de aclimaţiune, este departe de a fi ceea ce este în libertate. Când este rănit, furia sa nu cunoaşte limită.

Vânătoriî de animale sălbatice spun că pielea hipopotamilor vânaţî de dânşiî are adesea numeroase cicatrice de loviturî de elefanţî, maî adesea şi de coarnele bivolilor sălbaticî.

Se spune despre bivoliî sălbaticî că sunt demonî incarnaţî când se pregătesc de luptă. In luptele la carî se dedaŭ împreună între dânşiî eî daŭ cu coarnele şi adesea acestea se încrucişează. Eî sunt atuncî la nivel şi se forţează de a face pe adversarul săŭ să se dea îndărăt şi de a-l trânti printr'o lovitură de corn.

Vânătoriî pot ast-fel să se apropie de dânşiî, fără ca eî să înceteze de a se lupta şi fără să-şî dea seama de prezenţa lor.

Când un bivol sălbatic atacă un hipopotam, se vede adesea restul turmeî oprindu-se la distanţă, observând loviturile, fără ca să ia parte la luptă. Dar hipopotamul ştie asemenea să muşte cu botul săŭ imens şi nu sunt bucăţele micî acelea pe carî le ia dânsul atuncî şi se poate chiar vedea enorma sa gură când o deschide pentru a o căsca.

Bivoliî şi leiî

Bivolul din Africa este un adversar temut pentru leŭ şi acesta n'are puţin de lucru dacă nu răuşeşte din prima lovitură să sară peste animal şi să'l sfâşie cu dinţi. Exploratoriî găsesc adesea unul lângă altul, scheletele unuî leŭ şi unuî bivol, carî spun destul despre lupta teribilă care a avut loc între dânşiî şi în care amândouî şi-aŭ găsit moartea. Leiî maî cu seamă se strâng adesea maî mulţî împreună pentru a ataca un bivol şi'şî împart apoî între dânşiî rămăşiţele sale, ceea ce dă loc la noî lupte între dânşiî. Bivoliî urmăresc asemenea pe tigru, când parvin a'l împedica de a sări, de a sgâria şi de a sfâşia; eî se aruncă toţî pe dânsul şi îl sfâşie cu labele lor.

Coarnele antilopelor negre sunt arme teribile.

Când acest animal se pregăteşte de luptă, el se lăsă să cade pe coadă pe cele patru labe, şi mişcă repede capul de la dreapta spre stânga. Gâtul săŭ este aşa de mobil că este uşor de a lovi cu coarnele sale chiar coastele sale apărându-şî ast-fel corpul întreg.

Vînătorul Selous citează cazul uneî antilope care a omorît treî câinî prin treî loviturî consecutive şi de o'alta care străpunsese ast-fel corpul unuî indigen. Nu ar trebui să se judece dar antilopele după specimenele din grădinele zoologice. In libertate, coarnele lor ajung până la un metru.

VIAŢA IN AMERICA
AŞA CUM ESTE

— Urmare —

Expresiunea «good time» este pur americană. «Timp bun», nu este o traducere exactă. Prin aceste cuvinte americanul voeşte să-ţî dea ideia uneî fericirî liniştite, a uneî odihne meritate.

O fată înainte de căsătorie are «good time»; după aceea vin grijile şi sclavia menajuluî. A veni cine-va la Paris, de exemplu, ar însemna iarăşî «good time». Lucrătoriî carî câştigă 20 francî pe zi,— şi de aceştia sunt mulţî,—nu lucrează tot timpul anuluî, ca pe la noî; se duc şi dînşiî pe la băî, pe la prietenî; timp de o lună saŭ două aŭ şi dînşiî «good time».

— Inţeleg foarte bine lucrurile acestea, îmî spunea expatriotul meŭ; când voiŭ avea şi eŭ banî, voiŭ face ca dînşiî.

— Trebue să aî banî! ziseiŭ eŭ.

— O ştiŭ. Nu-mî lipseşte de cât un mic capital pentru a începe şi capitalul acesta il voiŭ avea în curând!..

— Imprumută-te. Se pare că pe la d-voastră băncile daŭ cu multă uşurinţă banî oamenilor carî aŭ câte-o idee frumoasă.

— Este adevărat. Dar procentele sunt marî şi nimenî nu vrea să muncească pentru a plăti dobânzî altora.

Comparaţî pe funcţionarul acesta cu colegiî săî din Europa. Cel d'întâiŭ, găsindu-se la postul săŭ numaî pentru moment, aşteaptă un prilej fericit care să-l ducă pe calea bogăţieî; cel-alt, rezemnat la postul săŭ, aşteptând o pensie mizerabilă!..

Inmulţiţî pe cât puteţî comparaţiile acestea şi veţî avea tipul general al americanuluî.

***

De la Pueblo la Kansas City este numaî deşert, fără case, fără arborî, fără verdeaţă.

Statul Kansas a votat nişte sume colosale pentru irigarea acestor câmpurî dezolate. Exemplul dat de mormonî era prea aproape şi prea vorbea cu multă eloquenţă, pentru ca să nu fie imitat.

Mi se spusese de maî înainte că nu voiŭ vedea nimica noŭ la Kansas-City. Dar mă încăpăţânasem şi voiam să constat adevărul prin mine însumî.

In adevăr n'am văzut nimic deosebit

în acest oraş; doar tramvaele sunt maî numeroase şi populaţia maî vulgară.

Am căutat în zadar vre-o clădire care să merite a fi văzută şi descrisă. In cele din urmă m'am oprit în faţa vitrineî unuî croitor. Era un negustor poet care îşî împodobise fereastra peste tot cu ghirlande de florî.

In vitrina unuî bijutier am văzut un portret al preşedinteluî Roosevelt, dedesubtul căruia se putea citi:

«Fotografia aceasta valorează două miî de dolarî».

Bijutierul trecuse prin cravata d-luî Roosevelt un ac montat cu un diamant.

* * *

De la Denver înainte negriî reapar; în Far-West sunt puţinî. Ne apropiem de regiunea marilor fluviî; iată din noŭ verdeaţă. arborî, câmpiî bogate, pomî înfloriţî. Era din noŭ primăvara pe care o lăsasem în dulcea Luisianie, care mă părăsise în deşerturile Texasuluî, pe care o regăsisem în grădinele Californieî şi o pierdusem pentru a doua oară în deşerturile Laculuî Sărat.

Sosind la San-Louis am aflat că toţî caiî eraŭ monopolizaţî pe timp de treî zile,— aceasta cu prilejul serbărilor date în onoarea d-luî Roosevelt.

In timpul acesta nu s'a făcut nicî o înfrumuseţare şi vre-o sută de morţî aşteptaŭ în linişte libertatea cailor pentru a putea fi conduşî la ultimul locaş.

Am păşit pe trotuarele oraşuluî cu plăcere. Ştiam că oraşul acesta fusese fondat de francezî şi eram cuprins de nostalgie. Uitam că fondarea aceasta avusese loc la 1764 şi că nu fusese de cât un singur stabiliment comercial; că în 1804. când Napoleon a cedat Luisiania Statelor-Unite orasul nu număra de cât o mie de locuitorî; uitasem toate acestea pentru a-mî închipui că sosesc într'un oraş francez. Ciudată maî este şi nostalgia patrieî!..

Este adevărat că am întâlnit în oraşul acesta foarte mulţî francezî,—francezî adevăraţî, parisienî pur sânge.

San-Louis este un oraş în care respirî maî liber, un aer maî dulce, maî puţin americanizat!..

San-Louis

Este o adevărată plăcere să vezî indignarea parisienilor în primele zile. In zadar strigă dînşiî şi ameninţă că a doua oară nu vor maî veni în hotelul acela,— americaniî, carî ştiŭ bine că nu sunt tocmaî mulţî aceia carî vin de două orî în America, rămân nepăsătorî, flegmaticî.

Maî cu seamă ora meseî este în adevăr provocătoare de ilaritate.

Să vezî mutrele bieţilor parisienî când li se pune dinainte o tavă mare, încărcată cu tot felul de mâncărî.

Primele două-treî zile sunt numaî strigăte de protestare. In cele din urmă, în faţa nepăsăriî uimitoare a patronuluî şi a oamenilor de serviciŭ, indignarea trece şi încep glumele, spiritele.

Dar în fie-care zi sosind nouî vizitatorî, aî în tot-d'auna spectacolul indignaţilor!.. Americaniî s'aŭ deprins cu protestările şi ridică din umerî.

* * *

Fiind la San-Louis, trebue să vizitezî fără îndoială lucrările expoziţieî. Architectul şef al desemnurilor expoziţieî este un francez, d. Masgueray, om foarte cult şi inteligent.

Expoziţia este instalată la câţî-va chilometri de oraş. Cu tramvaiul electric ajungî într'o jumătate de oră.

Este o imensă câmpie de vre-o cincî sute de hectare, unde abia acum douî anî se înălţa o pădure.

Inchipuiţi-vă aceste cincî sute de hectare, mărginite la orizont de o colină în pantă, care va fi utilizată pentru o minunată serie de basenurî şi de cascade. Multe palate sunt gata de pe acum. Şeapte miî de oamenî lucrează fără încetare.

Idealul americanuluî nu este numaî de a face maî bine de cum s'a făcut înaintea luî, dar de a face şi «în maî mare».

Iată unele cifre: Expoziţia din Paris, din 1900, ocupa 130 de hectare.

Cea din Chicago 220 de hectare.

Cea din San-Louis ocupă exact 485 de hectare.

S'aŭ clădit multe palate imense, carî însă nu înseamnă mare lucru din punctul de vedere al architectureî, nefiind originale.

Aş fi foit să văd care ar putea să fie deosebirea între această expoziţie şi expoziţia franceză.

Vor fi două deosebirî principale, carî sunt foarte importante. Maî întâiŭ, expozanţiî nu vor plăti locul pe care îl vor ocupa, şi apoî li se va maî da în mod gratuit forţa motrice si lumina.

Pe urmă, pentru a se asigura o expunere completă a maşinelor din lumea întreagă, direcţia expoziţieî a scris pretutindenî că se însărcinează cu transportul, dus şi întors, al tuturor maşinelor ce vor fi expuse. E în adevăr uimitor!..

O singură condiţie este pusă: ca maşina să funcţioneze în tot timpul expoziţieî. Dar cum forţa motrice este furnizată gratuit, se vede bine că este o condiţie foarte uşor de îndeplinit.

Vedeţî ce mijloace ştiŭ să întrebuinţeze Americaniî, când voesc să lupte împotriva bătrâneî Europe.

De alt-fel, statele europene aŭ răspuns cu destulă grabă invităriî oraşuluî San-Louis. Maî ales Germania.

Impăratul însuşî s'a ocupat de aproape de această chestiune. Ca comisar general a fost numit un om care posedă multă experienţă, d. Lewal. Omul acesta şi-a luat rolul în serios, şi şi-a petrecut un an întreg la San-Louis. In modul acesta a putut obţine multe avantaje pentru pavilionul german.

Centrul expoziţieî va fi pe o înălţime a colineî despre care v'am vorbit. Aicî se află palatul artelor frumoase. In faţa acestuî palat se află o foarte frumoasă colonadă, care va fi palatul Statelor-Unite, şi al căreia centru se află format de sala serbărilor. De-asupra se află un turn.

Va fi turnul cel maî înalt din lume!..

Am vizitat şantierele expoziţieî, împreună cu d. Le Coeur, antreprenorul general al maî multor pavilioane de mare importanţă.

Voiam să văd ce părere are omul acesta despre modul de a construi al Americanilor.

Am admirat împreună cu dânsul repeziciunea cu care se face totul, şi marea dezvoltare ce s'a dat lucrărilor mecanice. Omul nicî nicî nu este zărit; dispare aproape cu totul!... In orî-ce caz, sforţarea muşculară este cu totul suprimată.

Acoperişurile sunt construite dintr'un fel de carton impermeabil. In chipul acesta, operaţia acoperireî se face foarte repede şi nu este costisitoare.

La expoziţia franceză s'a construit ca şi cum pavilioanele ar fi trebuit să dureze secole întregî. Aicî, cum trustul oţeluluî cere ca orî-ce comandă să fie făcută cel puţin cu douî anî înainte, — consumaţia fiind foarte mare— toate lucrările aŭ fost făcute din lemn şi aŭ costat mult maî puţin. Fără îndoială că clădirile vor fi mult maî puţin solide; dar când este vorba numaî de un an, saŭ de un an şi jumătate?...

In construirea podurilor, americaniî se arată de asemenea foarte foarte. Pe când ne preumblam prin şantiere, d. Le Coeur îmî povesti ceia ce îl mirase maî mult de la sosirea sa în America, afară de mişcarea tramvaelor, de frumuseţea robustă a femeilor şi de serviciul foarte prost al hotelurilor.

Am asistat o dată, îmî spuse dînsul, la un incendiŭ violent. Cât aî clipi din ochî, apărură la faţa loculuî pompe cu vaporî, şi scărî în trăsurî automobile. Repeziciunea organizaţieî ajutoarelor mi-a părut vertiginoasă. In cincî momente am putut număra două-zecî şi cincî de pompe.

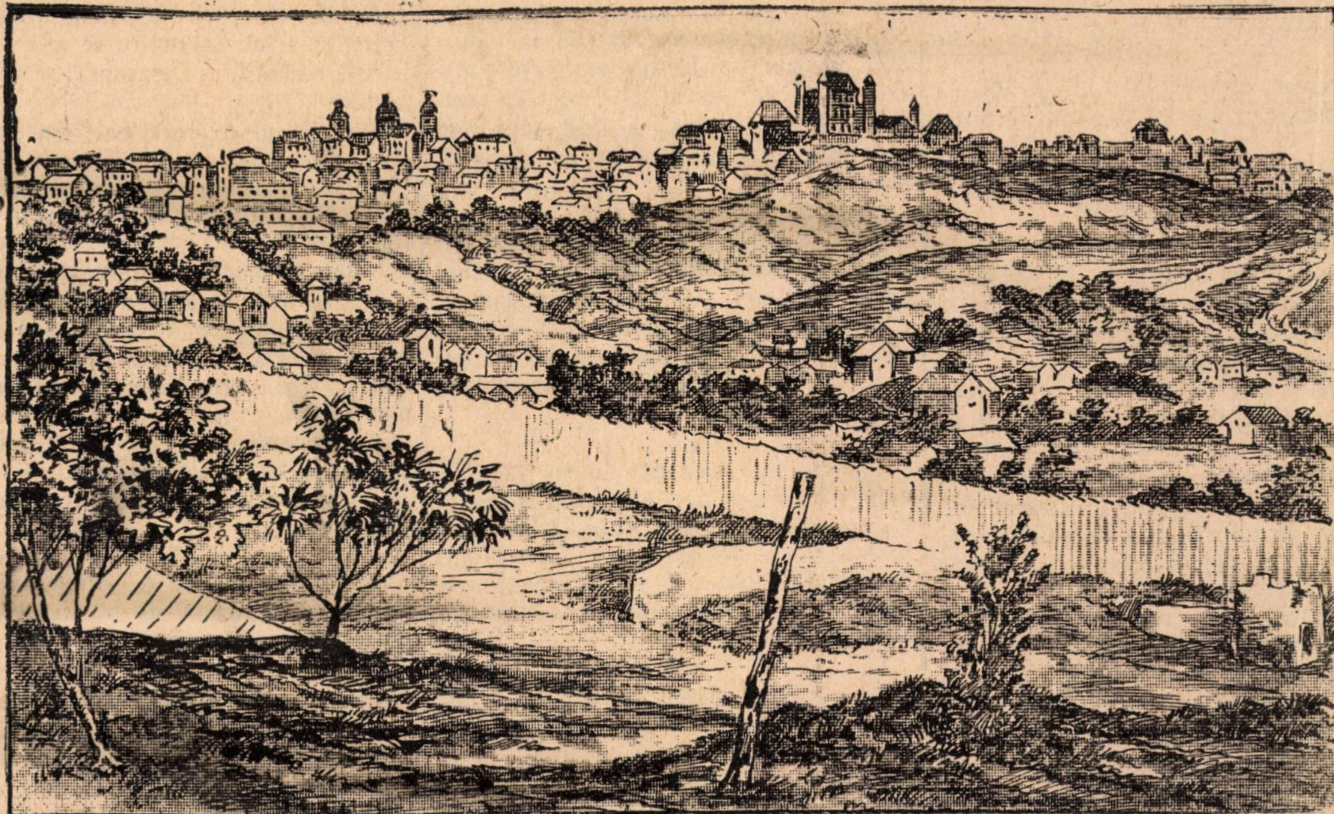
Incendiul, care era foarte violent, şi ameninţa să se întindă şi la clădirele vecine, fu stins în două-zecî de minute.

Şi nu eraŭ de loc agenţî care să oprească mulţimea. Fie-care este liber să circule pe unde pofteşte. Treaba d-tale dacă veî fi lovit saŭ zdrobit în învălmăşeală.

O dată, un hoţ a fost arestat în faţa mea, îmî spuse d. Le Coeur. Sergentul l'a condus până la o distanţă de cincîzecî de metri, unde era instalat un telefon. Am aşteptat, curios să văd ce se va întâmpla.

Peste cincî momente, o trăsură sosi în galop. Hoţul fu condus la închisoare, în faţa mulţimeî, care privia nepăsătoare.

LUMEA PITOREASCĂ

Oraşul Tananariva

A doua zi, am vizitat o fabrică de încălţăminte din care iese în fie-care zi câte 7000 perechĭ de ghete. O asemenea fabrică merită să fie văzută. Sunt 1600 de lucrătorĭ; salariile se ridică la 18 miĭ de dolarĭ pe săptămână.

Aicĭ este în adevăr triumful maşineĭ. Aproape nimica nu se face cu mâna. Fie-care dintre lucrătorĭ îşĭ are partea sa de lucru, dar fără îndoială că nicĭ unul dintre eĭ n'ar fi în stare să fabrice o pereche de ghete în întregime.

Toate aparatele sunt aşa de perfect adaptate, în cât rămâĭ uimit; lucrătoriĭ nsăşĭ aŭ devenit nişte automate.

Materialul necesar pentru confecţionarea ghetelor, este produs şi el în mare parte, tot în fabrică.

* * *

După aceea am vizitat o gigantică fabrică de bere, faimoasa fabrică a luĭ Aheuser-Busch. E un german, care a fondat fabrica în 1865. Statua sa enormă este aşezată în vestibulul uzineĭ. Spectacolul acesta este puţin cam ridicol; dar orĭ-cine trebue să recunoască că fabrica a făcut în adevăr progrese uimitoare.

In primul an al fondăriĭ, (1865) s'aŭ fabricat 8000 de lăzĭ de bere, conţinând fie-care ladă câte 350 de sticle. Astă-zĭ se fabrică un milion şi jumătate de lăzĭ anual, ceea ce înseamnă aproape un milion de sticle de bere, pe zi!..

Vizitând măreaţa clădire a fabriceĭ trebue să admirĭ maĭ întâĭ de toate curăţenia. Totul străluceşte.

Uzina întrebuinţează 5000 de lucrătorĭ; maşinele de vaporĭ aŭ o putere de 7700 caĭ.

Trebue să maĭ adăugăm că berea fabricată este de o calitate excelentă. Vizitatoriĭ aŭ voe să bea cât pot bere, fără nicĭ o plată.

* * *

Am luat parte la o mare serbare organizată de indienĭ şi de cow-boys.

Intr'o vastă câmpie, plină de iarbă, indieniĭ şi cow-boiĭ, călărĭ pe caĭ repezĭ, îşĭ aruncaŭ lass-ul spre tauriĭ carĭ fugiaŭ cu repeziciune.

Sportul acesta, care consistă în capturarea şi legarea taurilor, într'un interval de timp cât maĭ scurt posibil, cuprinde treĭ faze: urmărirea tauruluĭ, aruncarea lass-uluĭ şi trântirea animaluluĭ la pământ.

Nicĭ o dată n'am văzut reuniţĭ la un loc atâţia indienĭ în costum de sărbătoare.

M'am preumblat prin mijlocul lor, curios às pot deosebi după corturĭ şi după trăsăturile feţeĭ, sexurile. Dar distincţia aceasta este foarte greŭ de făcut din pricină că indieniĭ îşĭ tatuază figurile. Părul negru este despărţit în două la mijlocul craniuluĭ; fruntea le este împodobită cu pene de papagal; umeriĭ şi spatele sunt acoperiţĭ de un şal roşiu saŭ de alte stofe multicolore.

Costumul lor se compune dintr'un fel de vestă brodată, dintr'un pantalon mexican, foarte larg, de coloare vie şi dintr'o pereche de cizme.

Femeile poartă brăţelete de argint şi bărbaţiĭ poartă la butonieră câte un mic medalion cu portretul d-luĭ Roossevelt.

Pentru sportul despre care vorbim, trebue să fie cine-va un călăreţ neobosit şi un ţintaş cât se poate de abil.

Cow-boyiĭ sunt nişte ţăranĭ, purtând câte o pălărie de fetru moale cu bordurile largĭ, şi câte o vestă scurtă de postav roşiu. Mi-aduc aminte maĭ cu seamă de înfăţişarea unuia dintre eĭ. Era un mic monstru roşiu, de o urăţenie teribilă, cu ochiĭ rotunzĭ, cu faţa plină de pete, cu buzele descărnate, cu gingiile sângerânde. Călăria un cal sălbatec, care nu voia să se îmblânzească, săria în două picioare, alerga, se trântia în genunchĭ; dar cu cât animalul se arăta maĭ neastâmpărat, cu atât şi călăreţul era maĭ înverşunat. In cele din urmă, după o luptă epică, calul, învins, se lăsă condus de cavaler; cele patruzecĭ de miĭ de persoane adunate izbucniră în aplause frenetice.

Când se coborî de pe cal, o femee tînără, foartef rumoasă, veni să-ĭ iea braţul; monstrul jubilă de bucurie.

Organizatorul acestuĭ spectacol, un

fermier foarte bogat, venise la serbare împreună cu cele două fete ale sale. Una dintre ele, îmbrăcată într'un cosum de mexican, se repezi în arenă şi într'un minut şi 44 secunde trânti taurul la pământ.

Gloriosul părinte izbucni în aplause zgomotoase; fiica sa deţinea recordul zilei!..

Câte-va note

Nevoia de a se creia mereŭ şcolĭ peste şcolĭ, este foarte simţită pe aicĭ. Femeile învaţă cum să primească lumea, cum să pue masa, cum să facă menajul; bărbaţiĭ învaţă drepturile politice.

Şi lucrul este foarte lesne de explicat. Toţĭ europeniĭ aceştia, oamenĭ săracĭ, de condiţiĭ sociale inferioare, carĭ aŭ rupt-o cu tradiţia străbunilor, veniţĭ aicĭ cu familiile lor şi îmbogăţiţĭ în câţĭ-va anĭ, aŭ acum de ţinut o casă, de primit prietenĭ, de supraveghiat servitorĭ... Şi nu se pricep s'o facă.

Imbogăţiţĭ prea repede, târâţĭ spre o viaţă de lux şi confort cu care nu eraŭ deprinşĭ, eĭ observară repede că aŭ foarte mu'te lipsurĭ. De aicĭ dorinţa ca cel puţin copiiĭ lor să fie maĭ bine educaţĭ.

Şi se înfiinţează şcolĭ fără număr, în carĭ, pe lângă alte lucrurĭ, se maĭ învaţă şi snobizmul.

Savanţiĭ Europeĭ sunt plătiţĭ cu grămezĭ de aur pentru a veni în America şi nu este nicĭ o parte a artelor frumoase care să nu fie admirată şi preţuită.

* * *

In America, unde toate lucrurile sunt marĭ, nu există de cât un lucru mic: şervetele.

In schimb scuipătoarele sunt enorme.

* * *

Pe aicĭ nu întâlneştĭ maĭ de loc oamenĭ bătrânĭ; aşĭ putea să număr pe degete pe ceĭ pe carĭ i-am întâlnit de la apusul la răsăritul Statelor-Unite în timp de opt lunĭ. Aceia carĭ ajung la vârste maĭ înaintate, par maĭ mult enervaţĭ de cât obosiţĭ.

Nu maĭ întâlneştĭ gravitatea aceea senină a bătrânilor din Europa; simţi bine că oameniĭ aceştia nu vor muri nicĭ o dată culcaţĭ...

* * *

Bărbaţiĭ americanĭ aŭ un dispreţ afişat pentru Europa; în schimb însă femeile şi fetele aŭ o dragoste foarte mare pentru Paris. Iubesc cu toatele Parisul chiar fără să-l fi văzut. Dar nu cum-va să-şĭ închipue cine-va că ar avea cea maĭ mică dragoste pentru Franţa. Pentru ele Franţa este Parisul şi Parisul este Franţa. Nu cunosc nicĭ istoria naţională, nicĭ temperamentul, nicĭ sentimentele francezilor. Dar Parisul reprezintă pentru ele o idee înebunitoare. Iubesc tot ce aparţine Parisuluĭ, totul; străzile, resaurantele, magazinele, casele, arboriĭ, trăsurile, birjariĭ!.. Am stat numaĭ treĭ săptămânĭ la Paris şi pe un timp ploios; cu toate acestea mi-a plăcut aşa de mult!..

* * *

Americanul despreţueşte complect tot ceea ce nu se petrece în ţara sa. Chiar aceĭ carĭ vin prin Europa nu privesc marile oraşe ale apusuluĭ de cât ca nişte localurĭ de distracţie. Şi când sunt siliţĭ să admire câte ceva, o fac cu părere de răŭ.

* * *

Este interesantă de urmărit munca negrilor în restaurante. In general sunt foarte înceţineĭ şi leneşĭ. Dar îndată ce orchectra începe să cânte o melodie maĭ vioae, mişcările lor devin mult maĭ repezĭ, mult maĭ vioae. Servesc publicul aproape alergând.

* * *

Nimenĭ nu vorbeşte limba franceză, nicĭ prin magazine, nicĭ prin hotelurĭ. Excepţie face numaĭ Noul Orleans. Se maĭ vorbeşte de asemenea limba franceză la San-Francisco şi la Chicago, unde băeţiĭ de prin restaurante sunt adese-orĭ francezĭ.

* * *

Oameniĭ de afacerĭ americanĭ rîd când primesc scrisorĭ de afacerĭ caligrafice de la corespondenţiĭ lor din Europa. Eĭ nu înţeleg cum poate să-şĭ peardă cine-va timpul ast-fel.

Am văzut mulţĭ comercianţĭ carĭ nu iaŭ condeiul în mână de cât pentru a semna.

Orĭ-ce lucru care se face cu prea multă încetineală — cum ar fi de exemplu redactatul uneĭ scrisorĭ — le este insuportabil.

* * *

O frază pe care americaniĭ ar putea s'o scrie pe toate monumentele şi pe toate uzinele lor. Am copiat-o de pe coperta anuaruluĭ telefoanelor din San-Francisco: «Timpul este ştofa din care e făurită viaţa.—Franklin».

Dar în ce mod trebue întrebuinţat timpul? Chestiunea rămâne de rezolvat.

* * *

Intru în un hotel. Sunt condus în camera ce mi-a fost rezervată. Caut patul, dar patul nu e nicăerĭ. Mă uit din noŭ în jurul meŭ, crezându-mă distrat.

Chelnerul care mă condusese privea surâzând. In cele din urmă, bine-voi să se apropie de zid şi să apese un buton.

Un pat, gata făcut, apăru îndată, luând loc într'un colţ al cameriĭ. Nu-mĭ maĭ rămânea de cât să desfac cuverturile şi să mă culc.

O speculaţie macabră este actualmente în plină prosperitate pe întreg tericoriul ferociteĭ ţărĭ a Statelor-Unite. E vorba despre terenurilor destinate cimitirelor. S'aŭ format trusturĭ, care cumpără toate terenurile disponibile, le parcelează, şi le vînd în urmă cu preţurile, pe carĭ găsesc eĭ de cuviinţă să le fixeze.

Acţionariĭ aŭ un folos de 150 francĭ pentru 5 francĭ; e colosal!

Sufletul acestor speculaţiĭ mortale este d. Wanderbilt.

* * *

Formule:

Cetită în tramvae:

Călătoriĭ sunt rugaţĭ să nu pună picioarele pe băncĭ.

Intr'o gară:

«Nu scuipaţĭ nicĭ pe sobă, nicĭ pe scândurĭ, nicĭ îndărătul băncilor.»

* * *

După oare-care semne, după oare-care exemple, poţĭ ghici că există şi în America o elită foarte distinsă, inteligentă şi delicată, cu spiritul larg şi cultivat.

Dar oameniĭ aceştia sunt foarte împrăşţiaţĭ, de vreme ce nu există până acuma nicĭ un adevărat salon modern; aşa în cât, e ca şi cum oameniĭ aceştia nicĭ n'ar exista.

Americaniĭ nu şi-aŭ centralizat până acum de cât forţele industriale şi financiare; trusturile intelectualităţiĭ nu sunt încă formate.

* * *

Există actualmente în America 358.150 kilometri de drum de fer în plină exploatare; şi se construesc altele nouĭ fără încetare.

Ca punct de comparaţie, să ne aducem aminte că Franţa are abia 5 miĭ kilometri de căĭ ferate, şi că cifra aceasta nu este întrecută în toată Europa de cât de reţeaua germană.

* * *

Sâmbătă după a-miază găseştĭ aproape tot-d'a-una câte un călător beat în compartimentele drumuluĭ de fer.

Şi cum de multe orĭ nu există de cât o singură clasă de drum de fer, eştĭ expus la vecinătăţĭ destul de desgustătoare.

Dar publicul se distrează foarte mult de spectacolul oamenilor beţĭ. Dar atuncĭ, cum bietul om nu voia să plătească, la staţia cea maĭ apropiată, conductorul îl îmbrânci afară cu violenţă. Nenorocitul fu izbit cu capul de o banchetă şi sângele îĭ umplu faţa. In compartiment oameniĭ râdeaŭ de mutra mizerabiluluĭ. Toate acestea duraseră abia un moment.

* * *

Diferenţa care există între deosebitele modurĭ de a practica filantropia.

In Franţa, caritatea se îndreaptă maĭ mult spre cler. Uniĭ donează sume marĭ, numaĭ cu scopul de a face zgomot în jurul numeluĭ lor. Sunt alţiĭ, carĭ şi-aŭ câştigat averea într'un mod neonest, şi caută în urmă să-şĭ expieze greşelile făcând darurĭ.

In America, nu arare orĭ se întâmplă să vezĭ făcându-se darurĭ de câte un milion. Rockefeller a donat treĭ-zecĭ de milioane universităţeĭ din Chicago.

Ce trebue să credem noĭ despre toată această măreţie? In orĭ-ce caz, este un exemplu demn de urmat. Ce frumos, ce nobil, ce sublim este să vezĭ asemenea opere caritabile; dar încă să le facĭ!

* * *

Despre forţa de absorbire a ţinuturilor americane.

In Luisiania, oamenii de origină franceză, îmi spuneaŭ cu durere cum copiii lor, nişte ştrengarĭ de câte 12 anĭ, carĭ n'auzeaŭ totuşĭ vorbindu-se în casă de cât limba franceză, nu maĭ voiaŭ să înveţe acum de cât limba americanilor.

Am auzit eŭ însu'mĭ pe unul dintre aceştĭ ştrengarĭ exclamând :

— Mie mi-ar fi ruşine să mă numesc francez!.. Voesc să fiŭ american !...

Părinţiĭ săĭ m'aŭ lămurit că la asemenea rezultate nu se putuse ajunge de cât numaĭ mulţămită perseverenţeĭ neobosite a profesorilor.

Eleviĭ nu sunt luaţĭ în seamă, sunt supuşĭ tuturor soiurilor de persecuţiĭ, până când, în cele din urmă, se văd nevoiţĭ să se plece. Mulţĭ copiĭ înţeleg bine tot ce li se spune în limba franceză, dar cu nicĭ un preţ nu voesc să răspundă tot în această limbă.

* * *

Am convorbit cu un inginer german, ataşat la «Keystone Bridge Works» din Pittsburg. Dînsul mi-a povestit că uzina — fie că are, fie că n'are comande — lucrează tot anul, fabricând fără încetare obiecte de turnătorie.

L'am întrebat cam în câtă vreme ar putea să producă fabrica d-lor fierăria necesară unuĭ pod de treĭ sute de metri.

— Dacă nu se cer desemne particulare, o lună ne este de ajuns.

* * *

Vorbind cu unul dintre şefiĭ industrieĭ de fier, dacă făcea sacrificiĭ pentru perfecţionarea instrumentelor în vederea reduceriĭ capitaluluĭ de forţă omenească ?

— Da, îmĭ răspunse dînsul, dacă rezultă din această împuţinare vre-un beneficiŭ pentru fabricaţie. Dar există unele maşinĭ pe care nu le maĭ întrebuinţăm de loc, pentru că lucrul cu mâna este maĭ puţin costisitor. Aşa de exemplu, pentru fabricarea unor bombe de fer, de un anumit desemn, s'aŭ inventat nişte micĭ aparate foarte ingenioase.

Dar costul fabricaţieĭ, cu aceste aparate, este aproape îndoit şi de aceea lucrăm mereŭ cu mâna.

Tipurĭ :

Am vizitat mahalalele unuĭ oraş industrial. Un consul ungur m'a condus la unul dintre prieteniĭ săĭ, un preot catolic care nu locuia ţinutul de cât de abia câţĭ-va anĭ. In casa acestuia din urmă am găsit şi un alt preot irlandez.

Stăteaŭ amândouĭ la o masă, bând vin şi lichiorurĭ şi fumând.

Pe ziduri, printre alte trofee de vânătoare, maĭ eraŭ atârnate şi nişte puştĭ.

— Aşa dar, d-tră vînaţĭ ?

Preotul ridică spre mine o privire plină de mirare.

Am observat atuncĭ, cu destulă blândeţă, că D-zeŭ nu crease animalele pentru a satisface gusturile cinegetice ale omuluĭ.

— Cu ce se nutreşte omul atuncĭ ?

— Fie, răspunseĭ eŭ; dar fie-care cu meseria luĭ... Sunt vînătorĭ, sunt şi călăĭ. Noĭ ne-am deprins să vedem în preoţĭ nişte propovăduitorĭ aĭ blândeţeĭ şi aĭ păceĭ.

— D-zeŭ a creat natura, îmĭ răspunse preotul, cu cea maĭ mare linişte. Eŭ am datoria să cunosc această natură, şi dacă n'aş vîna, n'aş cunoaşte-o bine, pentru că n'aş cunoaşte animalele.

De alt-fel, dacă aceste animale n'ar fugi din faţa mea, eŭ nu le-aş ucide.

I-am răspuns că pentru studiul istorieĭ naturale există cărţĭ şi muzee.

Atuncĭ, simţind că raţionamentul săŭ era fals, se înfurià; colegul săŭ irlandez îl sprijini.

(Va urma)

CURIOSITĂŢI IN LILLE

In cursul ultimelor 15 zile a avut loc în Lille (Franţa) două nunţĭ originale. Tinerile perechĭ s'aŭ cununat într'un vagon de tramvay electric. Un al douilea vagon, legat de cel d'întâiŭ, era ocupat de restul invitaţilor.

Vagoanele tramvaelor eraŭ pavoazate cu numeroase steagurĭ. Nuntaşiĭ s'aŭ dus cu tramvayul, întâiŭ la primăria oraşuluĭ, ofiţerul stăreĭ civile, de unde apoĭ s'aŭ îndreptat la biserica Vauban, iar de

O nuntă în tramvaiŭ

acolo la Lomme, unde s'aŭ servit aperitivele. De aci s'aŭ reîntors cu acelaşĭ alaiŭ în Avenue Dunkerque spre a lua dejunul.

Tramvayul a circulat ast-fel pe toate liniile oraşuluĭ.

O altă curiositate locală este şi aceea că în toate localurile publice şi berăriĭ se vînd... măsline verzĭ consumatorilor de bere şi cafea !

DIVERSE

Ce valoare poate să aibă apa

Un industriaş american a avut ingenioasa idee de a săpa un puţ artezian în sudul Californieĭ. Ţinutul ales este în plin deşert, pe acolo pe unde este drumul lucrătorilor carĭ merg spre minele de aur, nedescoperite încă, dar existente în imaginaţia lor înflăcărată.

La o adâncime de abia una-sută-cincĭzecĭ de metri, a descoperit un izvor de apă limpede, şi după ce pompa a fost definitiv instalată, a putut constata că puţul săŭ artezian valora maĭ mult de cât toate minele lucrătorilor. Apa se vinde cu 50 de banĭ litrul; reducere nu se face de cât numaĭ când se cumpără în cantităţĭ marĭ.

Japonia voeşte şi ea expoziţie

Tânărul imperiŭ de la răsărit a fixat de pe acum anul 1912 pentru expoziţia universală la care are de gând să poftească toate statele lumeĭ civilizate. Vorba este : se vor grăbi aceste state să răspundă învitaţiuneĭ japoneze ? Lucrul este cât se poate de îndoelnic. Franceziĭ n'ar avea nicĭ un interes să participe la o asemenea expoziţie, şi nicĭ dorinţa de a admira civilizaţia ambiţioşilor supuşĭ aĭ Micaduluĭ, nu 'ĭ-ar putea împinge spre insulele japoneze. Germaniĭ de asemenea aŭ prea multe lucrărĭ de făcut pentru ca să-şĭ maĭ poată perde timpul. Numaĭ englezul, care este bucuros să găsească orĭ-ce pretext pentru a părăsi ceaţa eternă a ceruluĭ londonez, se va duce poate la Tokio. In orĭ-ce caz, este de dorit să vie cât maĭ repede şi anul 1912, pentru ca lumea întreagă să vadă ce va fi şi cu expoziţia japoneză ?

China se deşteaptă

Dacă este adevărat că gradul de civilizaţie al unuĭ popor—se măsoară după gradul săŭ de instrucţie—şi cine ar îndrăsni să se îndoiască de acest adevăr atuncĭ, nicĭ o singură decenie nu va maĭ trece şi China va putea să rivalizeze din acest punct de vedere cu orĭ-care dintre statele Europeĭ occidentale.

Sunt douĭ anĭ de când învăţământul primar a devenit obligatoriŭ în tot imperiul. Orĭ-ce copil de la opt până la patru-spre-zece anĭ este dator să frecuenteze şcoala şi părinţiĭ sunt răspunzătorĭ de orĭ-ce absenţă făcută de elev. Se construesc cu febrilitate localurĭ de şcoală, chiar şi în satele cele maĭ neînsemnate; pe acolo pe unde administraţia n'are resurse suficiente particulariĭ pun mână de la mână şi strâng fondurile necesare.

Contrar credinţelor învechite, a prejudecăţilor seculare de castă, chiar şi fetele sunt admise la aceste şcolĭ. Şi când te gândeştĭ că până acuma o femee, care

ştia să citească era considerată ca o anomalie în China.

Aşa dar, chiar şi «cerescul imperiŭ» s'a coborât în sfârşit din sferele înalte în carĭ plana, şi a început să trăiască viaţa pământească, acea viaţă făcută din ordine şi progrese.

Rubinele Birmaniei

Descoperirea pe care un birman a făcut-o în oraşul Maldolaĭ, a atras din noŭ atenţiunea amatorilor de pietre preţioase asupra zăcămintelor diamantifere din Birmania, care exploatate din cea maĭ îndepărtată vechime continuă să producă şi astăzĭ încă pietre de cea maĭ mare frumuseţe. E vorba despre un rubin care are un diametru de treĭ-zecĭ şi douĭ de centimetri şi poate fi clasat în specia de rubine cea maĭ preţuită de comercianţĭ. Nu se ştie încă dacă întreaga piatră este rubin curat; dar probabil că lucrul acesta nu se va putea şti nicĭ o dată, de oare-ce nimenĭ nu va avea curagiul să desfacă piatra.

Aşa în cât valoarea nouluĭ rubin, rămâne nedeterminată între două-zecĭ şi cincĭ de miĭ şi două milioane de francĭ. Fericitul posesor al rubinuluĭ este pus într'o grea dilemă : orĭ-că desface piatra şi constată că în adevăr toată materia este rubin curat şi atuncĭ se vede dintr'o dată posesorul uneĭ averĭ de două milioane; saŭ se constată că frumuseţea şi valoarea rubinuluĭ nu eraŭ de cât aparente, şi atuncĭ, adio visurĭ, adio idealurĭ !

X. Y. Z.

IN FUNDUL MĂREI

— Urmare —

Şi după ce toţĭ afară de doctor luară loc, dânsul începu cu gravitate :

— Cine sunt, domnilor ? Sunt fiul de bună-voe al uneĭ lumĭ pe care noĭ am descoperit-o, în nişte condiţiĭ pe care nu trebue, pe care nu pot să vi le spun încă. Destul este să vă spun că foarte bogaţĭ, am putut crea aicĭ în scurtă vreme, o cetate întreagă, în care am adunat încetul cu încetul toate lucrurile ce ne eraŭ dragĭ. Aicĭ, suntem cu toţiĭ egalĭ ; toate hotărîrile le luăm în comun. Suntem în adevăr toţĭ pentru unul şi unul pentru toţĭ.

Aicĭ, d-lor, trăim în pace, fericiţĭ, şi totuşĭ nu suntem egoiştĭ.

Despărţiţĭ de ceĭ-l'alţĭ oamenĭ, n'am uitat încă că acolo sus sunt oamenĭ carĭ suferă umiliţiĭ, nedreptăţĭ strigătoare la cer. Pentru aceştia lucrează Fiiĭ Măreĭ; pentru aceştia sunt adunate toate bogăţiile pe care ni le dă oceanul, aurul pe care-l scoatem din pămînt ; aşa dar, aveţĭ o mână de aur pe aicĭ ?

— Fără îndoială, d-le Piohan ; şi e o mină din care putem lua cu amândouă mâinele, o mină care nu va seca aşa de curând.

— De alt-fel, întrerupse doctorul Vixit, chiar dacă mina aceasta ar seca, am înlocui-o repede prin altă mină. Marea este aproape.

— Marea ? murmură Piohan, înlemnit. Aşa dar, se află aur în mare ?

— Da, d-le, răspunse doctorul, bătându-l pe umăr ; se află şi aur şi argint.

Apoĭ plimbându-se cu paşĭ repezĭ prin salon, adaugă :

— De alt-fel, d-le, nu văd pentru ce marea n'ar conţinea metalul acesta, aşa de scump sărmaneĭ omenirĭ. In afară de California, de Colorado, de Georgia, de Carolina, Canada, Klondyke, de Mexic, de Peru, Brazilia şi Siberia, în afară de China, India, Brazilia, Congo, Natal, Transvaal, în afară de ţărmurile Nigeruluĭ, de Australia, de Noua Zelandă, Tasmania şi Noua Caledonie, oare Europa nu posedă mine de aur în munţiĭ Uralĭ, în Transilvania şi Piemont ? Oare nu maĭ avem, domnilor, ţărmurile Ebruluĭ, ale Garoneĭ, ale Rinuluĭ şi Ronuluĭ ? Şi dacă aşa este, de ce oare n'ar conţine şi marea aur ?

Şi doctorul Vixit se plantă în faţa luĭ Piohan, care rămăsese tâmpit.

Atuncĭ, intervenĭ Tauvel.

— Pentru că, domnule, zise dânsul, aurul se găseşte în general în terenurĭ scorţoase, unde este adus de apa rîurilor, care îl smulge din munţĭ.

— Prin urmare, este smuls de apă ! Dar oare, marea domnule, nu este şi ea lichidă ? Marea nu se atinge nicăerĭ de munţĭ ? Şi rîurile, nu se varsă şi ele în mare ? Dacă e aşa, cum vreĭ d-ta ca oceanul să nu conţie aur ?

Tauvel se înclină. Doctorul Vixit nicĭ nu-l maĭ privea ; el alergase într'un colţ şi deschisese un dulap. Peste o clipă se întoarse de aeolo, cu o pepită de aur în mână.

— Iată această pipită, poate să-ţĭ dea o idee despre aurul pe care-l posedăm noĭ. Nu trage de cât treĭ-spre-zece chile; sunt altele mult maĭ grele. Totuşĭ, şi aceasta reprezintă o mică avere, socotind câte treĭ miĭ patru sute de francĭ kilogramul de aur.

Mauvert, foarte palid, fixa bucata de aur.

Piohan nu'şĭ putu stăpâni o mişcare de lăcomie.

— A !.. zise doctorul surîzând ; văd bine că pietrele acestea te fascinează încă... Dar nicĭ o lună nu va trece, şi veĭ privi pepitele de aur cum priveştĭ bolovaniĭ pe marginea drumurilor.

— Da, da, aşa este, zise Mauvert; dar peste o lună, noĭ vom fi departe de aicĭ.

— Doctorul are dreptate, declară în clipa aceea căpitanul. Aurul, argintul, şi pietrele cele maĭ preţioase, sunt pentru noĭ fără nicĭ o valoare.

Avem aicĭ bogăţiĭ despre care nicĭ nu vă puteţĭ face idee. Cu timpul, le veţĭ vedea pe toate.

— Şi întorcându-se spre Tauvel :

— Aĭ studiat vre-o dată etnografia, domnule ?

— Puţin, răspunse fostul ocnaş ; dar trebue să-ţĭ mărturisesc că în această direcţie cunoştinţele mele sunt destul de slabe.

— Cu atât maĭ bine, răspunse misteriosul personaj, surîzând. Iţĭ veĭ complecta studiile aicĭ. Imĭ veĭ da voe să fac din d-ta tovarăşul acestuĭ bun doctor, care face nişte studiĭ cu totul speciale, în abisurile sub marine.

Şi cu maĭ multă gravitate, adăugă :

— Căcĭ, vedeţĭ d-tră, la noĭ, toată lumea trebue să muncească ; aceasta fără nicĭ o deosebire. Se ţine seama numaĭ de înclinările pe care le are fie-care. Lenea a fost tot-d'auna un răŭ sfătuitor, şi trebue să ne păzim de ea. De alt fel, munca este una dintre legile principale ale fiilor măreĭ; şi legea aceasta n'a fost nicĭ odată călcată.

— Este adevărat, d-le, răspunse Tauvel ; primesc cu cea maĭ mare plăcere funcţiunea pe care mi-aţĭ dat-o.

Căpitanul se uită cu atenţie la omul care pronunţase aceste cuvinte şi un surîs de mulţumire îĭ ilumină faţa.

Un moment rămase gânditor ; apoĭ întinse mâna ocnaşuluĭ :

— Bine facĭ, d-le, zise dînsul.

Emoţionat, Tauvel strânse cu căldură mâna ce i se întindea.

— Ne-am înţeles, adăugă căpitanul. Sunt sigur de alt-fel că munca aceasta îţĭ va conveni; nu-ĭ aşa, doctore ?

— Eŭ sunt perfect convins, răspunse cel-alt cu vioiciune.

Şi apropiindu-se de căpitan, îĭ apucă braţul :

— Vezĭ d-ta, d-le, studiul abiselor....

— Maĭ târziŭ, doctore, întrerupse căpitanul, veĭ avea destul timp să-ţĭ instrueştĭ elevul. Lasă-mă maĭ întâiŭ să spun nouilor noştri tovarăşĭ ce ocupaţiĭ vor avea printre noĭ.

— Şi, adăugă Mauvert cu ironie, ce nume va trebui să dăm aceluia care va fi călăul nostru. Ştiĭ bine că lucrul acesta ne intereseasă în cel maĭ înalt grad.

Fără a se emoţiona câtuşĭ de puţin de această întrerupere grosolană, necunoscutul se întoarse spre mizerabil.

— In adevăr, d-le, răspunse dînsul, uitasem pînă acum să vă daŭ amănunte

în această privinţă. Dar de vreme ce lucrul acesta vă interesează, nu vreaŭ să vă las maĭ multă vreme în aşteptare.

«Pentru d-voastră, d-lor, sunt şi mă voiŭ numi în tot-d'auna căpitanul Nameless.

X

Revoltaţiĭ

Namelles

Numele acesta produse asupra luĭ Mauvert şi Piohan un efect cu totul bizar; singur Mauvert rămase indiferent.

Motivul era că numaĭ ceĭ doui dintâiŭ înţelegeaŭ şi vorbeaŭ limba engleză. Numele căpitanuluĭ era compus din două cuvinte englezeştĭ.

Un moment ceĭ douĭ ocnaşĭ rămaseră tăcuţĭ, pe când căpitanul, cu mâinele încrucişate pe piept, îĭ observa în tăcere.

De odată Mauvert făcu un pas înainte şi exclamă cu bruscheţă:

— Mii de tunete, dar acesta nu este un nume!..

— In adevăr, murmură Tauvel, mi se pare că...

— Este numele pe care va trebui să mi 'l daţĭ pînă la alte ordine, zise cu autoritate bizarul personagiŭ. Atâta timp cât voiŭ voi-o va trebui să mĭ spuneţĭ cu toţiĭ căpitanul Nameless.

Tauvel îşĭ plecă capul în tăcere.

El cugeta că în fond omul acela avea dreptate să-şĭ ascundă numele, pentru că poate numele acesta ar fi fost îndestulător pentru a descoperi o parte din secretele carĭ planaŭ d'asupra misterioaseĭ cetăţĭ.

De altmintrerĭ ce încredere ar fi putut să aibă într'înşiĭ, nişte ocnaşĭ evadaţĭ, nişte bandiţĭ periculoşĭ poate, pe carĭ abia îĭ cunoştea?

Trebuia prin urmare să-şĭ ascundă numele şi să nu lucreze de cât cu cea maĭ mare prudenţă.

Aşa cugeta Tauvel.

Dar Mauvert n'avea judecata atât de sănătoasă.

El se întorsese spre Piohan şi-ĭ vorbea plin de furie.

— Aşa dar iată-ne informaţĭ!.. Omul acesta îşĭ bate joc de noĭ!.. Cel puţin la ocnă ştiam cu cine aveam de-aface, ştiam de ordinele cuĭ ascultam. Dar acum iată-ne robiĭ căpitanuluĭ Nameless!

«Căpitanul Nameless!.. Inţelegĭ, dragul meŭ? Asta înseamnă: căpitanul «fără nume»!..

— Căpitanul fără nume!.. repetă Piohan.

— Iţĭ spun, repetă Mauvert, că în limba engleză «namelles» înseamnă «fără nume», cu alte cuvinte că nu vom şti nicĭ odată cu cine avem aface.

Cu cea maĭ mare linişte, căpitanul răspunse:

— Eŭ vă cunosc pe d-voastră şi acesta este principalul. De altmintrerĭ nu atârnă de cât de d-voastră, d-lor, ca să facem o maĭ intimă cunoştinţă în viitor.

«Dacă v'am zmuls din mijlocul valurilor, am făcut-o pentru că am crezut de datoria mea să vă scap nu numaĭ de moarte, dar chiar şi de soarta groaznică care vă aştepta în cazul când aţĭ fi putut scăpa cu viaţă.

«Ocnaşĭ evadaţĭ, ce-aţĭ fi putut face d-voastră în mijlocul societăţeĭ? Aicĭ cel puţin veţĭ avea putinţa de a lucra, de a vă reface viaţa, de a uita trecutul.

Tauvel înţelese aceste cuvinte.

Omul acela avea dreptate; da, orĭ-ce greşeală se poate răscumpăra.

Dar Mauvert şi Piohan nu dădeaŭ de loc semne că împărtăşesc acest mod de a vedea.

Lor nu le surîdea de loc gândul uneĭ ocupaţiĭ continue, a uneĭ muncĭ oarecare, orĭ cât de uşoară ar fi fost această muncă.

Să lucreze dînşiĭ?.. In adevăr asta ar fi fost prea frumos!

Mauvert care, fără îndoială, n'avea de cât o foarte slabă simpatie pentru căpitanul «fără nume», se grăbi să-ĭ împărtăşească vederile sale, carĭ eraŭ în acelaşĭ timp şi ale tovarăşilor săĭ.

— Sunt foarte frumoase toate câte le spuĭ d-ta; dar te înştiinţez că este zadarnic să maĭ cauţĭ vre-o ocupaţie pentru mine şi pentru amicul meŭ.

«Suntem prizonierĭ, fie!.. Dar nu vom lucra nimic, nu vom face nicĭ cel maĭ mic serviciŭ.

«Nu este aşa, Piohan»?

Cel-alt făcu un semn afirmativ cu capul.

— Noĭ n'am cerut onoarea să locuim în lumea voastră, adăogă Piohan cu obrăznicie, şi nu cerem de cât să ne lăsaţĭ în pace. Dacă ne ţineţĭ aicĭ, înseamnă că o voiţĭ şi prin urmare este drept să ne hrăniţĭ gratuit. Nu-ĭ aşa ca nicĭ tu nu vreĭ să lucrezĭ, Piohan?.. Ha, ha!.. ştiŭ că şi asta ar fi una frumoasă!..

Piohan, încurajat de obrăznicia tovarăşuluĭ săŭ, vorbi pe acelaşĭ ton.

Ambiĭ ocnaşĭ eraŭ sigurĭ că nu vor fi alungaţĭ, pentru ca nu cum-va să desvăluiască secretele locuitorilor oceanuluĭ. Şi dacă era vorba să-şĭ petreacă viaţa în captivitate, de ce nu şi-ar fi petrecut-o într'un mod cât maĭ plăcut posibil?

Chiar gândul uneĭ muncĭ oare-care în fundul oceanuluĭ li se părea cu totul caraghios.

Mauvert începu să rîdă ca un nebun şi tovarăşul luĭ făcu la fel.

Incurcat de această atitudine a prietenilor săĭ, Tauvel făcu un pas spre eĭ, dar Tovson îl opri. In timpul acesta, foarte liniştit, cu braţele încrucişate pe piept, căpitanul aştepta sfârşitul ilarităţeĭ celor douĭ oamenĭ.

Mauvert fu cel dintâiŭ care redeveni serios.

— Aşa dar, domnule patron, zise dînsul, ne-am înţeles; nu voim să lucrăm.

— Fie, domnilor, răspunse căpitanul; cum veţĭ voi. Dar vă înştiinţez că până peste opt zile, d-tră înşivă veţĭ veni să ne cereţĭ de lucru.

— Noĭ? exclamară ceĭ douĭ bandiţĭ, într'un glas.

Noĭ?

Şi din noŭ izbucniră în hohote zgomotoase.

De astă dată însă, rîsul lor suna fals; se cunoştea bine că eraŭ oare-cum neliniştiţĭ.

Fără a se maĭ ocupa de dînşiĭ, căpitanul se întoarse spre Tauvel:

— Voeştĭ să mă urmezĭ, domnul meŭ? Vom străbate împreună o parte din noul d-tale domeniŭ.

Când să plece, se întoarse din noŭ spre ceĭ douĭ ocnaşĭ:

— Ne vom revedea peste opt zile, domnilor. La revedere.

— La revedere, căpitane Nameless, răspunse Mauvert; la revedere căpitane fără nume.

Căpitanul, doctorul şi Tauvel, părăsiră salonul, urmaţĭ de Tovson.

Mauvert şi Piohan rămaseră singurĭ în vasta sală.

Toată veselia le pierise ca prin farmec.

Stăteaŭ nemişcaţĭ ca şi cum nu le-ar fi venit să creadă că ceĭ patru oamenĭ dispăruseră.

Piohan observase că înainte de a părăsi salonul, căpitanul spusese luĭ Tovson câte-va cuvinte, într'o limbă străină.

Amândouĭ ocnaşiĭ, cu cât cugetaŭ maĭ mult, cu atât eraŭ maĭ neliniştiţĭ.

— Până peste opt zile, veţĭ veni d-tră înşivă să ne cereţĭ de lucru.

(Va urma)

TRAGEREA PREMIILOR

„Ziaruluĭ Călătoriilor"

Duminică, la orele 10 dimineaţa, s'a făcut la administraţia ziaruluĭ «Universul» tragerea premiilor acordate abonaţilor «Ziaruluĭ Călătoriilor». Iată rezultatul:

Una maşină de cusut a fost câştigată de d-na Elena Popovicĭ, strada Gramont, loco, cu No. 307.

O puşcă de vânătoare cu două ţevĭ a fost câştigată de d. Gh. Dumitrescu, Brăila, cu No. 238.

Un gramofon american cu 6 cântece a fost câştigat de d. N. Theodorescu, loco, cu No. 241.

Un grafofon Duplex a fost câştigat de d. Sava Drăghiceanu, schela Gura-Ocniţeĭ, prin Târgovişte, cu No. 165.

O puşcă Flobert a fost câştigată de d-na Ecaterina Popescu, str. 13 Septembrie 76, loco, cu No. 248.

Noile Abonamente

LA ZIARUL

UNIVERSUL

Singurul ziar independent, imparţial şi cel maĭ raspândit din ţară, cel maĭ bine informat şi cel maĭ în curent cu întreaga mişcare politică, economică şi financiară din ţară şi străinătate. Corespondenţĭ specialĭ în: **Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.**

Cu începere de la 1 Decembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL" dă următoarele însemnate premiĭ la abonaţiĭ sĕĭ:

1) Un mare premiŭ de **1500 leĭ.**
2) Două premiĭ de câte **20 leĭ.**
3) Treĭ lozurĭ întregĭ ale Lotĕrieĭ de Stat Român purtând No. 4.206, 12.451 şi 50.823
pentru loteria a 3-a, cumpărate de la **Banca Fortuna**, casă de schimb, mare colectură principală.
4) 5 premiĭ de câte **100 leĭ.**
5) Zece premiĭ de câte **40 leĭ.**
6) 10 abon. pe un an la „Universul" **180 l.**
7) 10 abonamente pe 6 lunĭ **91,50.**
8) 10 abonamente pe 3 lunĭ **46,50.**
9) 10 abonamente de câte un an la „Ziarul Călătoriilor" 50 leĭ.
10) 10 abon. de câte un an la „Veselia" 26 leĭ

Câştigul rezultat pentru fie-care din lozurile aci sus arătate, va fi atribuit abonatuluĭ care la tragerea premiilor noastre va fi câştigat losul respectiv.

In cazul cel maĭ norocos se poate câştiga 900,000 LEI

adică cu nimic se poate câştiga O AVERE ENORMA

De asemenea toţĭ abonaţiĭ primesc gratuit «Universal Literar» ziar sĕptĕmânal, care conţine, pe lângă o bogată materie literară şi o frumoasă ilustraţie în culorĭ.

Pe lângă acestea abonaţiĭ vor maĭ primi gratuit prea frumosul

„Almanach al Universuluĭ" pe 1908

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepţional de eftine:

Pentru un an leĭ 18, Pentru 6 lunĭ leĭ 9,15. Pentru 3 lunĭ 4,65

Abonaţiĭ, spre a participa la tragerea premiilor de maĭ sus vor primi: Pentru un an 25 bonurĭ de premiĭ Pentru şease lunĭ 10 bonurĭ de premiĭ. Pentru treĭ lunĭ 3 bonurĭ de premiĭ. Abonaţiĭ pe un an întreg vor concura la două tragerĭ de premiĭ.

In urma uneĭ înţelegerĭ intervenite între Administeaţia noastră şi *Banca Fortuna*, marea colectură principală din Bucureştĭ, str. Lipscanĭ 10, suntem în măsură de a oferi abonaţilor noştri carĭ doresc să participe la Loteria a III-a a Regatuluĭ Român următoarele reducerĭ de preţurĭ, diferenţa fiind plătită de noĭ şi anume:

1 Los întreg cl. I Leĭ 9 în loc de 12 (abonaţilor	$1/4$ los întreg cl. I leĭ 2 în loc de 3 abon. pe 6 lunĭ
$1/2$ « « « « « 4 « « « 6 (pe un an.	$1/8$ « « « « 1 « « « 1,50 « « 3 «

Importanţa acestor premiĭ suplimentare va fi de sigur apreciată de cititoriĭ noştri carĭ se vor grăbi a ne remite cât maĭ neîntârziat valoarea abonamentuluĭ şi a lozuluĭ atribuit.

Anul IX. — No. 553. **10 Bani în toată ţara** Mercurĭ, 12 Decembrie 1907.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL INTÂMPLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5. — pe an în toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacţia şi Administraţia:
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe săptĕmână
— MARŢEA —

O dramă în fundul măreĭ. — (Vezĭ pag. 2344)

O DRAMA IN FUNDUL MAREI

——

In portul Cherbourg, cel maĭ mare dintre locurile întărite ale Franţeĭ, s'a petrecut de curând, în fundul mărei, o dramă care a costat viaţa unuia dintre ceĭ maĭ excelenţĭ scafandri aĭ întregeĭ coaste, a unuĭ om încă tînăr. Căpitanul corăbieĭ «Euterpe» ceruse de la autoritatea maritimă trimiterea unuĭ scafandru spre a desprinde ancora corăbieĭ sale ce se agăţase de lanţul uneĭ puternice răţele a portuluĭ. Autoritatea maritimă însărcinase cu această grea misiune pe tînărul scafandru Lemière, care deja de maĭ multe orĭ îndeplinise asemenea grele operaţiunĭ. Lemière se lăsă în fundul măreĭ în costum de scafandru. Nenorocu-ĭ făcu că tubul prin care i se trimetea aer, să se rupă. Nenorocitul observă într'o clipă poziţia luĭ foarte periculoasă şi trase cu putere de fringhia de siguranţă. Oamenii de sus de pe corăbiĭ înţeleseră numaĭ de cât că scafandrul se găsea în primejdie şi deci se grăbira să-l tragă sus. Spre groaza lor simţiră o puternică împotrivire. Cu toată puterea întrebuinţată nu izbutiră să tragă în sus frânghia de care era legat scafandrul. Ca ultim mijloc lăsară un al douilea scafandru în fundul măreĭ.

Insă nu maĭ putu să-ĭ dea nicĭ un ajutor. Lemière îşĭ înţepenise un picior în lanţul ancoreĭ atuncea când din pricina lipseĭ aeruluĭ îşĭ pierduse cunoştinţa; scafandrul îl găsi deja sufocat.

C. Arg.

PAGINI DE CALATORIE

——

Constanţa, Noembrie, 30.

Se face noapte. Intunericul se întinde mereŭ d'asupra valurilor, ce-mĭ fac acum impresia a fi de cerneală. O ceaţă deasă se aşterne ca un zăbranic de nepătruns şi ninge, ninge într'una. Am făcut câteore de drum pe întinsul nesfârşit al Măreĭ Negre şi încă maĭ avem mult pînă la Sulina. Cu cât dor voiŭ fi aşteptată acolo şi cum vor fi povestind toţĭ aĭ caseĭ despre venirea mea!

Aicĭ pe vaporul acesta uriaş mă simt străină, n'am aproape nicĭ un suflet drag, n'aud un cuvânt maĭ cald, nu văd o privire maĭ dulce! Staŭ rezemată la pupa vasuluĭ şi-mĭ afund privirile în întunericul adânc al nopţeĭ. Zgomotul monoton al eliceĭ şi mişcarea valurilor, pe carĭ le rupe în bucăţĭ, îmĭ par acum ca refrenul unuĭ cântec uitat, venit din depărtărĭ marĭ, cine ştie de unde!

Altă-dată! Altă-dată—sunt anĭ de atuncĭ—când veneam pe aicĭ cât eram de fericită, cât 'mĭ-era de drag să-mĭ lunec ochiĭ pe întinderea acea fără margini, dincolo de care era ţara fericită a iluziilor mele! Ce mult e de-atuncĭ!

De câte orĭ 'mĭ-aduc aminte de vremea aceea, îmĭ pare că atuncĭ făcuĭ primul pas în viaţă! Marea, cu lumea eĭ de taine şi comorĭ, marea întinsă, nemişcată, senină ca un strop de rouă în zilele calde de vară, vijelioasă şi plină de furiĭ în aceste nopţĭ târziĭ de toamnă, de la ea am învăţat să cunosc zbuciumul vieţeĭ şi mulţumirea de a eşi învingătoare. Când—reîntoarsă acasă—după un an de şcoală, ascultam simfonia pescaruluĭ plecat la muncă, am înţeles atuncĭ că în acel cântec e un ecoŭ a sute şi sute de generaţiĭ, pe carĭ marea le-a vrăjit!

Ninsoarea devine tot maĭ repede. Fulgĭ marĭ, greoĭ se cern în întuneric. Privindu-ĭ cum se topesc pe faţa apeĭ, îmĭ fac impresia că dispar în haos. De n'aş auzi din când în când risetele din salonul cel mare, m'aşĭ crede într'un ţinut pustiŭ, dincolo de lume, pe alt pământ.

In depărtare, prin vălul de ceaţă, străbat două luminiĭ roşiĭ, ca douĭ ochĭ osteniţĭ de veghere. E un vas ce trece pe lângă noĭ în sens opus. Se daŭ semnale de sirenă şi după cât-va timp ceĭ douĭ căpitanĭ vorbesc. Puţin încă şi uriaşul dispare în noapte, în întunericul din urma noastră.

Venise zoriĭ zileĭ. Zăpada cade tot maĭ des în fulgĭ marĭ şi greĭ. Vaporul pare un pom de crăciun, înveşmântat într'o haină suţire de ninsoare. In depărtările acufundate în ceaţă şi noapte, se aud loviturĭ lungĭ de clopot. Sulina! Curând se zăreşte flacăra faruluĭ şi luminele din port.

Pe vapor începe o mişcare deosebită, par'că o vargă fermecată ar fi redeşteptat la viaţă un întreg popor adormit. Câte-va comande scurte şi acostăm.

Aĭ meĭ m'aşteaptă pe ţărm. Cât farmec în revederea asta! Câte cuvinte duioase ne spunem; ce dulcĭ privirĭ ne aruncăm şi cât de veselĭ păşim spre casă, spre focul ce arde în cămin, la flacăra căruia ne-om spune atâtea lucrurĭ şi-om ţese iar firul de iluziĭ, cum îl ţeseam o dată, de mult, de mult!

Sulina, 23 Decembrie.

In Sulina, aşezaţĭ într'o sanie trasă de patru caĭ micĭ tătăreştĭ, lunecăm d'asupra aşternutuluĭ proaspăt de zăpadă, pe câmpia fără margenĭ a delteĭ. Jur-împrejur un pustiŭ întins de ghiaţă, de par'că am fi în tundrele norduluĭ. Pe partea stângă avem Dunărea, ca un fir negru aşternut de-alungul câmpieĭ, iar la dreapta o suprafaţă ondulată de păpurişurĭ, din care zbor ca săgeţile pasărĭ de baltă.

Sunt ceasurile aproape opt şi abia-abia răzbat din urma noastră tresărirĭ de raze. Sunt cele d'întâiŭ licărirĭ ale răsărituluĭ. Din adâncurĭ, de unde-va de departe, de pe întinderea măreĭ, se înalţă globul de foc al soareluĭ.

Privim în urmă şi 'n reflexul acela roş de sînge noĭ toţĭ, cu totul, cu totul părem trandafiriĭ. Incet, încet natura renaşte. Icĭ-colo câte un copac învăluit în promoroacă şi în zare spre miază-noapte un buchet de stejarĭ par nişte sentinele aşezate în acea parte a hotaruluĭ. Miţi, colega de pension, care trebuia să ne găzduiască în Tulcea, începe a ne spune cum a scăpat de ochiul vigilent al directoareĭ spre a veni de sărbatorĭ acasă. O ascultăm toate, o ascultă şi moşul eĭ—un bătrân ce mocneşte mereŭ în lulea—şi totuşĭ par'că fie care din noĭ ar voi ceva maĭ vesel, maĭ frumos, care să corespundă maĭ bine cu splendorile acestuĭ larg templu al natureĭ.

— Ştiţĭ ce,—zic eŭ — ... să cântăm.

— «Ave maria» răspunse Miţi.

— Un «de profundis» îşĭ dadu părerea «poetesa», cum numeam noĭ pe Lucuţa, pedagoga noastră.

— Nicĭ una nicĭ alta, le ripostaĭ. Vom cânta. Beduiniĭ, saŭ maĭ bine «Beduinele».

Şi îndată, pe întinsul câmpieĭ, începu să răsune imnul acela aşa de duios, în care par'că e toată simţirea, toată viaţa compozitoruluĭ.

La început încet, încet, ca o adiere de primă-vară, ca un susur de glasurĭ ce se amestecă din toate colţurile pustiuluĭ, apoĭ maĭ iute, în cadenţa unuĭ adevărat marş. Caiĭ paşesc acum în tactul muziceĭ, moşul Miţeĭ îşĭ mişcă luleaua în acelaşĭ ritm, numaĭ vizitiul fredonează aceiaşĭ melodie ruteană, ce-o începuse de la barierele Sulineĭ. Ruteniĭ aceştia—cugetam eŭ—sunt cu desăvîrşire refractarĭ la frumuseţile muziceĭ clasice; maĭ târziŭ—ce-ĭ dreptul — călătorind prin satele de nord ale Bucovineĭ, m'am convins că nu e, poate, un popor cu o fire maĭ artistică ca ruteniĭ.

O bună parte din zi trecu în cântece şi vorbe, sburând mereŭ, fără răgaz, şi aţintindu-ne privirile spre un punct negru ce se zărea unde-va departe, şi unde moşul Miţeĭ ne spunea că-ĭ Tulcea. După amiazĭ frigul deveni maĭ aspru şi un vînt uscat şi rece, începu să bată din spre albia Dunăreĭ. Pe icĭ colo, în văzduh, încep să lunece fulgĭ uşorĭ.

Se întunecă. Aşa de iute înoptează acum!

Prin stuhăriĭ răsar luminĭ de opaiţ; sunt locuinţele pescarilor, înmormântaţĭ aicĭ pe tot timpul înghieţuluĭ.

— O să viscolească la noapte, îşi dădu părerea vizitiul.

Să ajungem în Tulcea—cugetam eŭ— şi pe urmă fie ce-o fi.

— Incă puţin— zise din noŭ ruteanul nostru, ca şi cum mi-ar fi înţeles gândul—şi trecem braţul; iar de aicĭ până în Tulcea, e un nimic.

Incepu să-mĭ fie frig şi frică. Mĭ-aduceam aminte de poveştile ce mi le spunea când eram mică, bătrânul pescar Crasicĭ.

Haite de lupĭ carĭ atacaŭ pe călătorĭ; îngheţurĭ straşnice; întroenirĭ, când sanie şi călător rămâneaŭ sub zăpezĭ, toate acestea mi se perindaŭ prin minte, ca într'un delir de frigurĭ. Par'că vedeam înaintea mea puncte luminoase, par'că simţeam sufl rea bestiilor flămânde, alergând în urma sănieĭ...

Nu ştiŭ cât am stat în toropeala asta. Când m'am trezit, vedeam Dunărea chiar lângă noĭ, încovoindu-se până departe, ca un şarpe uriaş. La stânga monumentul reanexăreĭ, ca o fantomă nemişcată, străjueşte în noapte. Icĭ colo luminĭ aprinse, şi câte-va zgomote de clopoţeĭ îmĭ spun că suntem aproape de ţelul călătorieĭ noastre.

Scoborâm bulevardul lung şi frumos al «Independenţeĭ», trecem prin piaţă, unde construcţiile acelea cu colonade, cu sălĭ largĭ, ne fac impresia unuĭ oraş din epoca renaştereĭ, şi suim la deal, spre casa prieteneĭ noastre.

Regina Eib.

Tradiţiunĭ despre zidirea mănăstireĭ Argeşuluĭ

Negru-Vodă, vrând să facă o mănăstire, a eşit într'o zi la plimbare pe râŭ în sus, cu Manole şi cu ceilalţĭ meşterĭ, ca să aleagă un loc.

Şi umblând eĭ cât-va timp, aŭ dat de un loc frumos şi s'aŭ hotărât ca acolo s'o facă. Aŭ pus o icoană într'un copac, ce se afla chiar în acel loc, ca să vază dacă şi luĭ D-zeŭ îĭ place locul ales şi s'aŭ întors acasă. Dar se vede că luĭ D-zeŭ nu 'ĭ-a plăcut, căcĭ de câte-orĭ a pus-o, d'atâtea orĭ a perit de acolo şi o găsea tot în stufişul unuĭ lac mare din apropiere.

Atuncĭ Negru-Vodă, văzând că voinţa luĭ D-zeŭ este ca mănăstirea să se zidească pe locul aceluĭ lac, a tocmit lucrătorĭ şi făcând şanţurĭ, a dat drumul laculuĭ de s'a scurs.

Cum însă locul mustea mereŭ, a bătut taracĭ groşĭ de gorun şi a aşezat grătare numaĭ din drugĭ marĭ de fier cruciş şi curmeziş, de s'a întărit locul. Apoĭ umplând cu cărbunĭ, a început să zidească biserica.

Cu zidirea însă nu mergea de loc, de oare-ce tot ce zidea ziua, cădea noaptea. Intr'o noapte, luĭ Meşteru Manole, care se luase de gândurĭ de nu ştia ce să maĭ facă, i s'a arătat un înger în vis şi 'ĭ-a spus că zadarnic se maĭ trudeşte, că nimic nu va isprăvi, până ce nu-şi va zidi soţia în temelie.

Manole, deşteptându-se, spuse visul şi celor-l'alţĭ şi cu toţiĭ se hotărâră ca s'o zidească.

Când ea veni cu merinde, aŭ prins-o şi aŭ zidit-o de vie în zid, iar zidul de atuncĭ n'a maĭ căzut şi biserica a fost isprăvită.

Negru-Vodă s'a bucurat mult când a văzut-o gata şi aşa de mândră şi de frumoasă; dar în loc să-ĭ cinstească pe meşterĭ de vrednicia luĭ şi să-ĭ dăruiască cu darurĭ, a poruncit să le strice în grabă schelele şi să-ĭ părăsească sus pe acoperiş, să moară de foame.

Atuncĭ eĭ 'şĭ-aŭ făcut aripĭ de şiţă şi zburând, aŭ căzut icĭ şi colo şi s'aŭ zdrobit până la unul.

Pe locul unde cădeaŭ, izvora câte un izvor de apă limpede. Şi de atuncĭ, după numele lor, se numesc până azĭ văile de prinprejur: Valea Iaşuluĭ, Valea Danuluĭ, Valea luĭ Alb, Valea luĭ Mic, Valea luĭ Gan Valea Sasuluĭ..., iar unde a căzut Meşterul Manole, în pădurea Buşegeĭ, s'a făcut o fântână şi e şi până azĭ fântâna luĭ, cu apa rece de unde beaŭ oamenii călătorĭ. (Povestită de tatăl meŭ).

*

Pe locul care îl alesese Negru-Vodă înainte, a făcut el o bisericuţă şi case de locuit, carĭ cu timpul s'aŭ stricat; iar pe vechile ruine s'aŭ zidit maĭ în urmă biserica care se numeşte Bolniţa. (Spusă de Gh. Bratea, dela care am cules balada).

*

In ce priveşte locul unde a căzut Meşterul Manole, maĭ sunt 2 tradiţiunĭ: una că ar fi căzut chiar la poarta mănăstiriĭ, unde se află cişmeaua cea mare; iar a doua că ar fi căzut în apropiere de Muşeteştĭ. Pe drumul ce duce spre acest sat, se află, în partea stângă a drumuluĭ, nişte ulmĭ marĭ, pe carĭ poporul îĭ numeşte *Ulmiĭ luĭ Manole*, iar subt eĭ o fântână cu apă numită iarăşĭ *Fântâna luĭ Manole*.

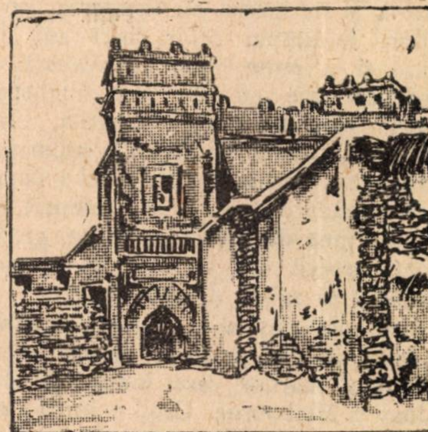
C. Mateescu.

Castelul Uarzazat

CASTELELE MAROCANE

S'a spus de multe orĭ că Marocul de astă-zĭ nu este de cât tabloul exact al Franţeĭ feudale, lăsându-se, bine înţeles, la o parte barbaria. Nimic nu este maĭ adevărat. Sultanul este ca aceĭ suveranĭ de odinioară, carĭ numaĭ cu mare greutate puteaŭ comanda numeroşilor lor vasalĭ, fiind siliţĭ de multe orĭ să negocieze cu dînşiĭ şi să le facă numeroase concesiunĭ. Şi ca şi cum ar fi voit să ne arate şi maĭ bine adevărul acesteĭ comparaţiĭ, nişte exploratorĭ ne-aŭ adus în timpul din urmă fotografiile marilor castele în carĭ domnesc bogaţiĭ marocanĭ, tocmaĭ ca senioriĭ feudalĭ din alte vremurĭ. Chiar arhitectura acestor clădirĭ îţĭ evocă imediat în minte ruinele de pe ţărmurile Rinuluĭ. Inginerul Garavine are o colecţie întreagă a acestor castele. Alegem două dintre ele pentru cititoriĭ noştri

Intrarea în castelul Telonet

tri. Aceste clădirĭ ale seniorilor marocanĭ aŭ toate câte o mică fortăreaţă, în care sentinelele staŭ mereŭ de pază.

Senioriĭ aŭ puterea d'a rezista ordinelor sultanuluĭ şi când o primejdie îĭ ameninţă, n'aŭ de cât a se retrage în castele lor întărite, fiind sigurĭ de maĭ înainte că acolo vor scăpa de orĭ şi ce urmărire.

August.

INDUSTRIA LANEI

Dacă seceta dezolează în mod periodic continentul australian, făcând să piară un mare număr de animale, nu este maĭ puţin adevărat că sunt îndestulătorĭ treĭ anĭ de ploae pentru ca belşugul să domnească din noŭ.

La sfîrşitul luĭ Decembrie curent, Noua Galie de sud poseda maĭ bine de patru-zecĭ de milioane de berbecĭ. Ţinutul Victorieĭ număra vre-o două-zecĭ milioane de berbecĭ. Numărul întreg de turme de berbecĭ care există acuma în Commonwealt nu poate fi maĭ mic de una sută cincĭ-zecĭ de milioane de capete.

Industria lîneĭ înfloreşte maĭ ales în Noua-Guinee: aci după urma eĭ trăesc maĭ bine de două sute de miĭ de persoane, numărând ast-fel şi pe crescătoriĭ specialiştĭ şi pe ciobanĭ.

Se câştigă sume enorme cu această industrie a lîneĭ făcută maĭ ales de scoţienĭ. Maĭ în tot-deauna aĭ să găseştĭ turme de câte două sute de miĭ de capete şi se citează—nu arare orĭ—cazurĭ în care o turmă să aibă de patru saŭ chiar cincĭ orĭ maĭ mult. Se vorbeşte de un englez anume James Scott, care are o turmă considerabilă.

Acest milionar din Antipode este cunoscut din nişte timpurĭ maĭ puţin fericite, — de acuma cincĭ-zecĭ de anĭ — când a debarcat în patria luĭ ca un sărman emigrant. Maĭ întâĭ a intrat servitor la un fermier din Noua-Galie şi aci se convinse maĭ repede ca orĭ şi unde că cel maĭ bun lucru de făcut în acele ţinuturĭ era ca cine-va să se ocupe cu păstoria şi în special cu creşterea berbecilor. In timpul celor cincĭ anĭ de muncă el a putut să-şĭ agonisească o sumă oare-care cu care şĭ-a înjghebat primele începuturĭ ale industrieĭ, care maĭ târziŭ trebuia să-l ducă la milioane. Maĭ târziŭ—mergându-ĭ bine—el a cumpărat pământ maĭ mult şi a înfiinţat pe el o mulţime de puţurĭ arteziene, graţie cărora berbeciĭ din turmele luĭ nu maĭ eraŭ siliţĭ să rabde de sete.

Miciĭ industriaşĭ se mulţumesc să vîndă produsul de lână anual la agenţiĭ intermediarĭ aĭ marilor case industriale din Sydney şi Melbourne. Când e vorba însă de mariĭ cultivatorĭ, aceştia aranjează afacerile lor direct cu marile case saŭ cu antrepozitele din Havre saŭ Manchester.

Eĭ aŭ ridicat în apropierea fermelor lor nişte uzine unde lâna este făcută astfel ca să poată fi exportată. După ce este spălată bine de murdăriile carĭ le conţine, lâna este supusă la un fel de presă hidraulică, care o face ast-fel ca să poată fi împachetată în forma unor marĭ baloturĭ, carĭ sunt apoĭ transportaţĭ în porturĭ de îmbarcare în nişte căruţe la carĭ se înhamă zece saŭ două-spre-zece perechĭ de boĭ saŭ nişte cămile mânate de cele maĭ multe orĭ de afganistanĭ.

Noĭ nu avem însă aci pretenţia să vorbim maĭ detaliat de o industrie aşa de însemnată ca aceea a lâneĭ. Este destul că am schiţat importanţa eĭ pentru un moment într'un loc ca Australia. Numaĭ în anul 1905 s'a exportat lână în valoare de 600.000.000 de francĭ.

Vetor.

IN FUNDUL MĂREI

— Urmare —

Pentru ca să pronunţe asemenea cuvinte, căpitanul trebuie să fi fost sigur de dînsul. Pricepeaŭ amândoĭ, de şi nu'l cunoşteaŭ de cât de foarte puţină vreme, că omul acela nu putuse să vorbească în vînt. De vreme ce afirmase atât de categoric că până peste opt zile se vor duce eĭ singurĭ să ceară de lucru, fără îndoială că era absolut convins că aşa se va întâmpla.

Rămânea acum să se vadă ce mijloace va întrebuinţa. Lucrul acesta căutară să'l ghicească Mauvert şi Piohan.

Pentru eĭ, nu existaŭ de cât treĭ mijloace. Eraŭ maĭ întâĭ, blândeţa şi încercarea de convingere. Bine înţeles că aceste două n'aveaŭ să aibă nicĭ un rezultat.

Venea după aceea violenţa.

Dar ce violenţă?

Foarte bine, murmură Mauvert, plimblându-se agitat prin cameră; trebue să ne luăm măsurile noastre.

Şi apropiindu-se de panoplia care acoperea jumătate din peretele de la răsărit, desfăcu două revolvere.

Unul îl întinse luĭ Piohan, zicându-ĭ:

— Ia revolverul acesta! Şi-acum, să poftească să ne atace!

— Ia seama, îĭ zise Piohan, dacă ucizĭ, poate că ne vor ucide şi pe noĭ în urmă.

— Laşule! strigă Mauvert! Ne-am expus oare viaţa, fugind din Noua Caledonie, pentru a începe o altă sclavie, şi maĭ grozavă?

«Haide! Fiĭ energic.

Şi cu revolverul în mână, eşiră amândouĭ din salon. Piohan era atât de turburat, în cât nicĭ nu se maĭ gândi să ridice pepita de aur care-ĭ căzuse din mână.

Ceĭ douĭ bandiţĭ putură constata cu uimire că uşile nu eraŭ închise.

Inaintea lor se întindea coridorul, deşert, iluminat peste tot cu electricitate.

— Inainte! tună Mauvert.

Şi înaintară amândouĭ, alergând aproape până în camerile lor. Nu întâlniseră pe nimenĭ în cale.

Piohan suspină uşurat.

Mauvert, din potrivă, simţi că neliniştea îĭ creşte.

Pacea, singurătatea, liniştea aceea, nu-ĭ miroseaŭ de loc a bine.

Din sala de mâncare trecură cu hotărîre în sala în care li se servise masa.

Dar aicĭ îĭ aştepta o nouă surpriză.

XI

Aşteptarea

Masa fusese pusă pentru două persoane.

— Ce naiba o maĭ fi însemnând şi asta? întrebă Piohan.

Şi tot dînsul, adăogă după o clipa:

— Eĭ! ce poate să însemne de cât că a sosit ora dejunuluĭ, şi de vreme ce suntem serviţĭ...

Dar Mauvert îl opri cu o violenţă.

— Aibĭ răbdare. Eŭ cred că alimentele acestea trebue să conţie vre-un narcotic puternic. Fără îndoială că domniĭ aceştia aŭ cântărit bine împrejurările şi şĭ-aŭ zis că e maĭ bine să ne aibă cu mâinele legate.

Din fericire, eŭ 'ĭ-am ghicit. Piohan, dacă ţiĭ la libertatea ta, să nu te atingĭ de nimic.

— Drace! murmură celalt, aĭ dreptate.

— Cred şi eŭ!

— Dar nu gândeştĭ că în modul acesta suntem expuşĭ să murim şi de foame?

Era o reflecţie cât se poate de dreaptă şi Mauvert nu-şĭ putu opri o înjurătură.

— Ah! mizerabiliĭ! Dar Piohan avu o idee frumoasă, pe care numaĭ gravitatea împrejurărilor 'ĭ-o putuse da.

— Ascultă-mă, zise dînsul; putem face o experienţă. Tu eştĭ maĭ robust de cât mine, şi prin urmare veĭ putea răbda maĭ multă vreme de foame.

Dacă e adevărat că alimentele acestea conţin vre-un narcotic, somnul meŭ nu va putea dura de cât cel mult câte-va ore. Şi cum e logic şi clar ca lumina zileĭ că nu ne putem lăsa să murim de foame cu mâncarea la nasul nostru, îţĭ fac o propunere.

— Anume?

— Voĭ mânca eŭ întâĭ, şi-ţĭ voiŭ lăsa ţie partea ta.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă, dacă până peste câte-va ore nu voĭ fi adormit, va însemna că alimentele acestea sunt cu totul inofensive, şi veĭ putea mânca în voe. Ce spuĭ despre ideia mea?

— E superbă.

— Nu-ĭ aşa?

— Iţĭ repet că e o idee superbă; numaĭ că am eŭ una şi maĭ bună.

— Da?.. Nu-mĭ prea vine să cred. In sfîrşit, să vedem.

— Ne vom duce să ne căutăm hrana în altă parte; drumul este liber. Prea ar trebui să fim persecutaţĭ de soartă, pentru ca să nu găsim ceva. Haide?.. N'avem timp de perdut!

Cu oare-care părere de răŭ, Piohan se hotărî să asculte.

Se îndreptară spre una dintre eşirĭ; dar o uşă masivă de fer, bine închisă, le arătă că trebuiaŭ să caute în altă parte.

Porniră spre uşa camerii de culcare; dar şi aicĭ iĭ aşteptă aceiaşĭ surpriză.

Eraŭ prizonierĭ.

XII

— In privinţa acestuĭ soĭ de narcotic, spunea căpitanul năveĭ, continuând o convorbire începută maĭ înainte, şi adresându-se prietenuluĭ nostru Tauvel, veĭ putea să cerĭ lămurirĭ amicilor d-tale, după ce se vor fi deşteptat. Dar te înştiinţez de maĭ înainte că va trebui să aştepţĭ cât-va timp.

Poate chiar, câte-va zile.

— Fără îndoială, întări savantul doctor.

— Câte-va zile, murmură Tauvel; şi în timpul acesta, unde vor fi dinşiĭ?

Intrebarea aceasta o pusese aproape fără voia sa.

— Eĭ! răspunse căpitanul; lucrul acesta nu te poate interesa.

— Cu toate acestea...

— Nu maĭ stărui, domnule; sunt liber să fac ce poftesc.

Apoĭ, cu maĭ multă blândeţe:

— De alt-fel, nicĭ n'aĭ avea de ce să fiĭ neliniştit. Suntem oamenĭ cinstiţĭ şi mijloacele pe care le vom întrebuinţa pentru a zdrobi energia revoltaţilor, vor fi cât se poate de paşnice. Iţĭ veĭ revedea prietenii, domnule Tauvel; fiĭ fără grijă.

Şi acum, veĭ bine voi să vizităm noul d-tale domeniŭ?

Towson şi amicul meŭ, doctorul, te vor întovărăşi cu o deosebită plăcere.

— Fără îndoială, exclamă piticul savant; sunt cu totul la dispoziţia d-tale, domnule.

Şi se îndreptă îndată spre intrarea laboratoruluĭ.

Tauvel şi Towson îl urmară.

Ce se făcuseră Mauvert şi Piohan?

Adormiţĭ de ingeniosul narcotic al doctoruluĭ Vixit, puşĭ în neputinţă de a se maĭ apăra, unde fuseseră conduşĭ dinşiĭ?

Prin ce mijloace socotea căpitanul Nameless să poată supune pe ceĭ doui revoltaţĭ, să-ĭ facă să lucreze de bună voe, în acea misterioasă cetate a măriĭ?

Tauvel îşĭ punea toate întrebările acestea, dar nu putea răspunde nicĭ uneia dintre ele.

Şi cu toate acestea, căpitanul pronunţase câte-va cuvinte care-l uimiseră:

— Iţĭ veĭ revedea prieteniĭ, să fiĭ sigur, iĭ spusese dînsul.

Dar pentru asta, ar fi trebuit ca dînşiĭ să se supună de bună-voe, şi Tauvel, care cunoştea încăpăţînarea bretonă a luĭ Piohan şi forţa de voinţă a luĭ Mauvert, se întreba dacă avea să se poată ajunge la asemenea resultat, fără violenţe.

Şi pe când cugeta ast-fel, îşĭ urma tovarăşiĭ printr'o serie de coridoare foarte întortochiate.

Preumblarea aceasta nu-ĭ putu da nicĭ o idee lămurită despre ceea-ce eraŭ şi despre ceea-ce făceaŭ în realitate locuitoriĭ măreĭ.

El observă chiar că călăuzele rele nu-ĭ dădeaŭ de cât foarte puţine amănunte.

Secretele, marile secrete, n'avea să le cunoască, fără îndoială, de cât mult maĭ târziŭ, dacă aveaŭ să-ĭ fie descoperite îndată.

Orĭ cum însă, excursiunea pe care o făcea, îl interesa destul de mult.

Tauvel auzise de multe orĭ vorbindu-se despre cavernele, despre peşterile imense care există şi în Europa, dar maĭ cu seamă în America; nu credea însă, că ar putea să existe unde-va nişte caverne aşa de colosale, ca acelea pe care le străbătea acuma.

Modul în care eraŭ împărţite străzile, maşinele electrice care răspândeaŭ lumina într'un mod egal pretutindenĭ, dormitoarele, hambarele de rezervă, atelierele, îl lăsaŭ cu totul uluit.

Cine ar fi putut spune vre-o dată că o asemenea lume exista sub ocean?

Eraŭ instalate acolo şi fire telefonice.

Pe la amiază doctorul convorbi câte-va momente cu căpitanul.

— Totul merge cât se poate de bine, domnul meŭ, zise după aceia micul savant, întorcându-se spre Tauvel. Până peste patru-zecĭ şi opt de ore îţĭ veĭ revedea prieteniĭ.

— Supuşĭ? întrebă Tauvel, aproape fără de voe.

— Ca nişte mieĭ. Mijloacele căpitanuluĭ sunt infailibile. Rezistenţa fizică este o chestiune de timp; dar omul cel maĭ robust se vede nevoit în cele din urmă să se supue.

Şi cum fottul ocnaş îl privea cu o expresie în care eraŭ amestecate şi admiraţia şi teama, dânsul iĭ arăta cu degetul un imens orologiŭ, al căruia cadran indica lunile, săptămânile, zilele, orele, momentele şi secundele, şi cu multă blândeţă, adăugă:

— Mă iartă, domnul meŭ; dar sunt orele 1 după amiază.

Şi deschizând o uşă din dreapta.

— Intră, te rog; eştĭ acasă la mine, şi masa e servită.

(Va urma)

UN TIGRU NUMIT NOTABIL AL UNEI COMUNE

Tigriĭ sunt foarte numeroşĭ în Indo-China.

Oameniĭ şi tigriĭ trăesc uniĭ lângă alţiĭ, pe acolo pe unde satele şi câmpiile cultivate nu sunt departe de pădurĭ. Aşa staŭ lucrurile în regiunile înalte ale Tonkinuluĭ, în Anamul central şi meridional, în Cambodge, în provinciile orientale ale Cochinchineĭ, şi maĭ cu seamă în provincia Baria.

De obiceiŭ, tigrul este mâncătorul, şi omul prada. Cu toate că omul are mijloace de apărare, pe carĭ cele-l'alte animale nu le cunosc: focul, cursele, săgeţile şi gloanţele, totuşĭ, indo-chinezul are o mare teamă de tigru.

Anamitul nu vorbeşte despre acest puternic vecin, de cât cu multă consideraţie; el nu spune nicĭ o dată «un tigru» *(kop)*, «ci domnul tigru» *(hon-kop)*.

Intr'unul din satele provincieĭ Baria, un tigru, cu o îndrăzneală ne maĭ pomenită făcuse numeroase victime printre animale.

Ce era de făcut pentru a se scăpa de prezenţa aceluĭ personagiŭ supărător?

Notabiliĭ satuluĭ ţinură consiliŭ; mijloacele violente fură înlăturate, ca nefiind potrivite cu cauza!...

După părerea şefuluĭ cantonuluĭ,— un om foarte prudent,—toată lumea se pronunţă pentru mijloacele paşnice. Se hotorî să se caute mijlocul prin care tigrul să poată fi adus la sentimente maĭ bune. Dar nu era de loc uşor să se găsească mijlocul practic pentru intrarea în relaţiunĭ cu «domnul tigru.»

In sfârşit, cine-va avu o idee genială: tigrul trebui să fie numit notabil al satuluĭ! O onoare maĭ mare nu i se putea face; fără îndoială că bestia trebuia să fie măgulită, şi pe viitor, în loc să prade satul, avea să-l ia sub puternica sa protecţie.

Atuncĭ, o scrisoare fu adresată tigruluĭ. Faptul acesta este sigur. D. Boumer a văzut scrisoarea, şi 'ĭ publică textul. Iată-l:

«Domnule tigru,

In ultimile timpurĭ am suferit foarte mult din pricina golurilor pe care aĭ crezut de cuviinţă să le facĭ printre animalele noastre domestice; aceste ani-

male constitue singura noastră bogăţie, şi suntem foarte nenorociţi.

«Iată ce ne-am gândit. D-ta trebue să fiĭ supărat pe noĭ, din pricină că nu ţi-am maĭ dat onoarea pe care ţi-o datorăm şi pe care aĭ maĭ avut-o acuma douĭ anĭ... Furia d-tale este legitimă, şi-ţĭ cerem ertare.

«Pentru a-ţĭ dovedi de câtă stimă şi consideraţie vă bucuraţĭ printre noĭ, pentru a-ţĭ potoli furia şi a apăra pe viitor bunurile noastre, am hotărât să te numim *notabil* al comuneĭ.

«E cea maĭ mare onoare pe care ţi-o putem acorda şi sperăm că veĭ bine-voi s'o primeştĭ. Dacă e aşa, te rugăm să ne daĭ de veste, făcând pe trunchiul arboreluĭ de care vom lega această scrisoare, un semn, cu ghiara d-tale».

Scrisoarea fu legată de coaja unuĭ banan gros, care creştea la intrarea satuluĭ.

A doua zi de dimineaţă notabiliĭ plecară să vadă opacul.

Copacul purta semnul mult aşteptat.

Domnul tigru primise onoarea de a fi notabil. Şi de atuncĭ înainte nu maĭ apăru nicĭ o dată în sat.

Locuitoriĭ, caprele, porciĭ şi câiniĭ putură să doarmă în pace.

Trebue să fim în tot-d'a-una plinĭ de respect pentru puterniciĭ acesteĭ lumĭ!...

Victor.

UN ORAŞ DIN STÂNCI

Oraşul e construit în stâncĭ

In apropiere de Urgüb-Udi-Ussarü (Asia Mică) se află un oraş, ale căruĭ case, edificiĭ, monumente, sunt toate formate din stâncĭ.

Oraşul e situat într'o regiune vulcanică dintre munţiĭ Argiş (4059 m.).

Dăm aci reproducţia aceluĭ oraş, după o fotografie făcută la faţa loculuĭ.

PLOI DE SÂNGE
ŞI
DE CENUŞE

Că plouă câte o dată şi cenuşe din cer, nu e de mirare, gândeam eŭ. Peste Gomora şi Sodoma a ploat foc, şi iarăş nu e de mirare. Am auzit apoĭ că plouă une-orĭ pucioasă, alte-orĭ pietre, ba câte o dată şi sânge şi noroiŭ. Iar la Predeal vara eŭ am văzut de vre-o câte-va orĭ plouând broaşte. Ce lucru mare ar fi să vezĭ plouând fleicĭ odată din cer, căcĭ după spusa bătrânilor ar fi plouat într'o vreme cârnaţĭ, şi dacă se poate una, s'o fi putând şi cea-l'altă.

Ploĭ de sânge aŭ fost şi în anul acesta prin Spania sudică. Oamenii de acolo le văd maĭ des şi tot maĭ cred — aşa numaĭ ca să nu-şĭ uite obiceiul — că ele sunt semne dumnezeeştĭ şi că prevestesc războaie. Dar nu cred cu tot dinadinsul şi pricep acum că într'adevăr nu plouă sânge, ci un fel de apă roşie. Tot aşa cum locuitoriĭ din Africa nordică văd adese-orĭ plouând cerneală peste eĭ. De alt-fel şi în Anglia plouă une-orĭ cerneală, dar Englejiĭ ştiŭ bine ce e şi daŭ vina pe miile de coşurĭ de fabricĭ a căror sgură măruntă umple văzduhul şi înegreşte apa ploiĭ.

Peste ţările carĭ mărginesc marea Adriatică plouă maĭ în fie-care an cenuşe, adusă de vânturĭ din apus. Peste Maroc, peste Portugalia şi Spania sudică une-orĭ plouă aşa de multă că aduce pagubă câmpiilor şi face mult răŭ plantelor. Pânza ploiĭ însă e maĭ lată, ea se întinde peste toată Spania până în Pirineĭ şi chiar peste sudul Franciei, şi tot aşa dincolo în Africa până spre Sahara, dar spre marginile pânziĭ ploaia de cenuşe e tot maĭ slabă şi maĭ slabă până se pierde. Şi tot aşa slăbeşte ploaia cu cât înaintează peste Europa spre răsărit. Peste Italia e maĭ slabă, iar pe malurile Dalmaţieĭ şi ale Istrieĭ încetează cu totul. Peste oceanul Atlantic nu se vede nicĭ o ploaie de cenuşe, cu toate că ea este adusă peste Ocean din uriaşele câmpiĭ ale Americeĭ sudice. Decĭ vânturile ridică această «cenuşe» din America şi o asvârl peste Ocean în Europa. Intr'adevăr nu e cenuşe, ci pulbere, une-orĭ neagră de tot alte orĭ numaĭ negricioasă, orĭ roşietică, dar adese-orĭ şi roşie ca sângele. Dacă acum pulberea aceasta se amestecă întâmplător cu ploaia orĭ cu zăpada, picuriĭ de ploaie orĭ fulgiĭ de zăpadă sunt negri orĭ roşiĭ, şi iată decĭ ploaia de cerneală şi de sânge. Pulberea aceasta nu e numaĭ pământ orĭ piatră sfărâmată, ci maĭ ales cruste de infusoriĭ —de acele animale micĭ, carĭ adunate câte cincĭ miĭ la un loc într'un singur mănunchĭ pot trece toate de o dată prin urechile unuĭ ac — din neamul acela de infusoriĭ carĭ aŭ fost găsite până acum, viĭ orĭ împietrite numaĭ în America sudică. Crustele lor—coaja acestor animale ca a racilor—sunt roşiĭ, şi ele fac «ploile de sânge». Vânturile carĭ le aduc sunt acele carĭ se numesc «passate» şi bat regulat şi cu mare putere dinspre Europa spre America, şi îndărăt, ca nişte vapoare carĭ ar trece regulat peste ocean încolo şi încoace.

Peste Africa această pulbere cade neagră ca funinginea, fiind-că e amestecată în mare măsură cu praf negru pe care îl ia din pustiile Sahareĭ. Această pulbere adusă din Apus spre Răsărit nu e aşa de primejdioasă cum e cea adusă de alt vânt din spre Sud spre Nord, din Sahara, şi care ajunge une-orĭ până prin Spania. Vântul acesta grozav, numit de Spanioliĭ *solano*, bate în răstimpurĭ, isbind în unde, ferbinte şi iute, par'că ar fi suflarea dogoritoare a unuĭ uriaşĭ. El aduce pulbere neagră, aşa de înfocată că nu poţĭ pune mâna pe ea, un nor negru şi ca un părete din cer până în pământ, care face noapte ca în mormânt pe unde trece şi arde frunzele copacilor în cât ele cad ca toamna pe jos şi râmân copaciĭ pârlíţĭ ca de foc. Vântul nu e numaĭ grozav de iute, ci vine şi cu vârtejurĭ marĭ şi bate cu putere de rupe copacĭ. El are însă anumite timpurĭ când bate, aşa că oameniĭ ştiŭ să se ferească de el. Să-şĭ închipue cititorul un vânt de zece orĭ maĭ turbat de cât un crivăţ la noĭ când viscoleşte, şi pe cât de rece e acesta pe atât şi maĭ ferbinte cel-alt şi că ar ridica munţĭ de zăpadă şi 'ĭ-ar asvârli dintr'o parte într'alta lăsându-ĭ să cadă răpăind de sus, şi atuncĭ ar vedea în gând un solano peste Sahara, dar să nu uite întunericul ca în Iad.

Acestea sunt ale vântuluĭ. Ploĭ de cenuşe maĭ sunt şi de alt soiŭ. Unele, ce-ĭ dreptul nevinovate, dar adevărate ploĭ de sus din văzduh, a căror cenuşă nu e de pe pământ ci din cerul luĭ Dumnezeŭ. Dar le las acum de o parte, ca să mă întorc la ele maĭ târziŭ, când voiŭ avea locul potrivit să vorbesc despre ploile de stele şi de pietre din cer. Ploĭ de pulbere, maĭ groaznice de cât altele pricinuite de vânturĭ, sunt cele de cenuşe ale vulcanilor. Şi acesteia i se zice numaĭ cenuşă, dar e tot pulbere de cruste sfărâmate (dar se găsesc adesea orĭ şi întregĭ) de infusoriĭ şi de alte asemenea animale microscopice, ca şi pulberea ce o aduc din America vânturile passate. Orĭ-ce erupţiune vulcanică începe de obiceĭ cu asvârlire de cenuşă, cu fum mult săgetat de fulgere şi cu mare vuet în pântecele munteluĭ. La anul 79 după Hristos, Vezuviul a isbucnit fără de veste şi treĭ zile a tot ploat cenuşe ferbinte, şi cât de multă a ploat o putem pricepe din peirea celor treĭ oraşe Herculanum, Stabiae şi Pompeji, de sub poalele munteluĭ, pe care le-a îngropat cu totul cum îngropĭ sicriile în pământ. Maĭ aniĭ trecuţĭ muntele Pelée din insula Martinica a nimicit cu cenuşa să întreg oraşul St. Pierre, în care aŭ murit peste 40.000 de oamenĭ. La 1883 vulcanul Krakatau, din Iava, a ploat atâta cenuşă în cât marea pe o suprafaţă aşa de mare cât a Franciei purta un strat de cenuşă gros de la 20 până la 40 de metri, iar câtă a fost luată de vânturĭ a fost împrăştiată peste toată sugrafaţa pământuluĭ, aşa că a ajuns şi prin Europa după vr'o 4 lunĭ şi a nins încet vr'o câteva zile.

Tot în Iava, vulcanul Gurungguntur în 1843 a asvârlit, după calculele făcute atuncĭ, vr'o şeapte-spre-zece milioane de tone de cenuşă, al căreĭ strat de felurite grosimĭ a acoperit o bucată rotundă de ţară cam cât e suprafaţa Olteniei noastre, nimicind toate florile şi erburile.

Un naturalist olandez, martor ocular, descrie peirea ce-a făcut-o la 1822 vulcanul Gumung-Gelungung din Japonia. Spre miazăzi de acest munte era o provincie cu sute de sate frumoase, bine cultivată şi cu vr'o două milioane de locuitorĭ. Era într'o zi de Octombrie, şi soarele lucea frumos pe un cer senin, şi totul era în linişte şi pace. De odată din fundul pământuluĭ, s'auzi un vuet înfiorător, ca şi când s'ar fi rupt ceva în adâncurile de sub pământ, şi într'aceiaş clipă a fulgerat din craterul munteluĭ un uriaş stâlp de fum care cu o iuţeală de fulger a cuprins tot cerul şi, până a nicĭ nu prinde de veste ce e, s'a făcut noapte aşa de întunecată de nu'ţĭ vedeaĭ nicĭ mâna. Nu trecu nicĭ cincĭ secunde şi miĭ de oamenĭ aŭ fost îngropaţĭ. Parte din eĭ aŭ fost ucişĭ de noroiul fierbinte ce cădea de sus din aer în cantităţĭ uriaşe, parte de valurile râurilor de apă fierbinte care izvoraŭ din gura munteluĭ cu mare zgomot şi aduceaŭ noroiŭ şi sfărâmăturĭ de stâncĭ, înecând în câte-va minute pe o suprafaţă de multĭ chilometri patraţĭ şi sate şi câmpiĭ şi pădurĭ, prefăcând tot locul într'o mlaştină cu aburĭ fierbinţĭ. Şi în sgomotul acestor ape năvălitoare amestecat cu urletul munteluĭ, cu trosnirea stâncilor isbite una de alta, şi cu vaetul disperat al multor miĭ de oamenĭ, s'auzeaŭ de sus tunete necontenite, iar prin văzduh alergaŭ fulgerile încrucişându-se din toate părţile în noriĭ deşĭ carĭ tot sporeaŭ prin condensarea aburilor din vale. Treĭ ceasurĭ a ţinut asta, apoĭ deodată s'aŭ potolit toate şi pe la cincĭ după amiază toate eraŭ trecute. Cerul s'a înseninat pretutindenĭ şi soarele care înainte cu treĭ ceasurĭ lumina peste o ţară încântător de frumoasă, acum în amurgul seriĭ strălucea peste o pustiire jalnică, peste un pămînt din care dispăruse orĭ-ce verdeaţă şi orĭ-ce vietate, şi cât vedeaĭ cu ochiĭ eraŭ numaĭ câmpiĭ negre de lavă ce aburea, şi de noroiŭ.

Nu se vedea nicĭ un om şi era o tăcere, ca şi când de la facerea lumeĭ nimenĭ n'ar fi trăit pe acolo. Pământul se scufundase cu vre-o cincĭ-spre-zece metri, aşa că văile şi colinele şĭ-aŭ

schimbat poziţia, în cât locuitorii când s'aŭ întors după două zile n'aŭ mai putut să recunoască locul satelor lor.

(Albina). **G. Coşbuc**

DIVERSE

Cel mai vechiŭ oraş de pe pământ — O expediţiune engleză a făcut săpături în ruinele de la Bisurga ce se găsesc într'un pustiŭ nisipos şi sălbatic din Mesopotamia centrală. Chiar la suprafaţă s'a dat peste zidurile unui turn pe care o inscripţiune săpată arăta numele lui Dungi, personaj care a trăit pe la 2750 a Ch; subt acestea, alte pietre purtaŭ inscripţia Ur Gur (2800 a Ch.); şi puţin mai jos s'a găsit o monetă de aur cu numele lui Naram Sim (3700 a Ch); dedesubtul acestui strat aŭ apărut clădiri din vremea lui Sergon (3800 a Ch.). La adâncime de doui metri jumătate s'a găsit material de construcţie de la 4500 a Ch., şi dacă ne gândim că adâncimea totală a ruinelor s'a arătat a fi de 12 metri şi jumătate, ce enormă vechime trebue să reprezinte ultimele straturi! S'aŭ găsit multe obiecte interesante, între care şi o statuă întreagă de marmură, căreia i se atribue vechimea de 4500 a Ch. aşa că e cea mai veche statue din lume. S'a găsit între alte obiecte şi o zurnăitoare de argilă care încă sună. Jucăria care a înveselit cu atâtea mii de ani în urmă pe un copil din Mesopotamia, ar putea face plăcere şi astăzi unui copil din zilele noastre!

VIAŢA IN AMERICA
AŞA CUM ESTE

— Urmare —

— Ce-avem noi cu prejudecăţile europene? America este cea mai mare ţară din lume, din toate punctele de vedere. Astă-zi, dacă America ar voi-o, ar putea să dicteze legile sale Europei.

Şi când mă gândesc că oamenii aceştia aŭ plecat din Europa abia de patru saŭ cinci ani!..

* * *

Aţi simţit vre-o dată prin localurile de joc sensaţia bizară că banii şi-aŭ pierdut valoarea lor curentă?.. Ei bine, cam aceiaşi sensaţie o ai prin toate marile oraşe americane.

* * *

Un semn exterior de prosperitate:

In multe oraşe teatrele aŭ în toate zilele representaţii de matineŭ. Nu vezi însă de cât femei şi copii, bărbaţii fiind ocupaţi cu câştigarea banilor necesari pentru plata locurilor la teatru...

* * *

In colosalele «Buildings» cu câte douăzeci de etaje, biurourile de afaceri se închiriază cu decimetrul pătrat. De obiceiŭ zece decimetri pătraţi se plătesc cu 15 franci.

* * *

In general americanul este lipsit de ură; dînsul se fereşte pe cât poate de această grea povară. Are duşmani pe cari îi învinge saŭ dacă nu, este învins. Dar ura, ca şi florile, înseamnă un lux de om leneş.

Aşa se întâmplă lucrurile aproape în toate centrele mai active, mai populate.

In provincie duşmăniile sunt mai vii, mai rezistente... Pe acolo pe unde lumea este mai ocupată, ura devine cu totul lipsită de stabilitate. Treci repede de la o indignare la alta.

Imi amintesc vorba unui milionar american care 'mi spunea, vorbindu-mi despre una din cunoştinţele sale:

— Il măgulesc pentru că îl ştiŭ foarte răutăcios.

Şi dacă ar fi voit-o, milionarul ar fi putut să-şi zdrobească complect prietenul.

* * *

Oare care să fie cauza dorinţei de neîntreruptă schimbare care există pretutindeni în Statele-Unite?

Oare să fie dorinţa de mai bine?

Nu este oare mai curând semnul unei plictiseli prea repezi?

Snobismul joacă un mare rol în viaţa americanilor. Fie-care caută să-şi adapteze sie însuşi un gust ce i se pare superior, care însă nu-l are şi nu l'a avut nici odată.

* * *

Când intri într'un salon saŭ intr'un teatru saŭ în ori-ce alt local public mai ales, poţi rămânea liniştit, ori cât de timid te-ai şti. Dacă te priveşte cine-va— şi lucrul acesta se întâmplă foarte rar— o face cu cea mai mare indiferenţă, cu cea mai complectă lipsă de curiozitate.

Poţi să fii cât de excentric, poţi să fii cel mai elegant dintre snobi, cel mai frumos saŭ cel mai urât, nimeni nu se ocupă de d-ta, nimeni nu-ţi dă atenţie, par'că nici n'ai exista.

Şi tocmai faptul acesta face ca în cele din urmă poporul american să ajungă lipsit de ori-ce timiditate. Aşa s'a ajuns la acea admirabilă simplicitate, pe care nici odată n'aŭ avut-o europenii. Intrebarea este: vor avea-o vre-o dată?...

* * *

Multă lume însă susţine că sub această afectare a liniştei şi indiferenţei celei mai complecte, există oare-care dorinţă de «a poza», de a atrage atenţia.

Ori şi cum, chiar dorinţa aceasta generală de a nu părea pretenţios, este foarte laudabilă.

Cum ne vine oare când vedem câte un compatriot de al nostru expunându-şi fără ruşine şi cu o lipsă de bun simţ revoltătoare hainele şi bijuteriile?.. Mie unuia îmi vine de multe ori să intru în pământ... E mult mai frumoasă afectarea americanilor...

Chicago

New-York şi Chicago sunt două oraşe rivale. Newyorkejii aŭ transmis şi europenilor ura lor pentru locuitorii Chicagoluĭ. La Paris când voeşte să vorbească despre un om lipsit de educaţie, spune: «Par'c'ar fi un negustor de porci din Chicago».

Oraşul acesta ne este prezentat sub formele cele mai respingătoare.

Trebue să spunem că lucrurile sunt puţin cam exagerate şi că mai cu seamă locuitorii oraşelor din estul Americei n'aŭ dreptul să spue asemenea lucruri...

E adevărat că străzile din Chicago nu sunt nici prea drepte, nici prea bine pavate! dar acelaşi lucru se poate spune şi despre New-York.

Unele cartiere însă merită cu drept cuvânt reputaţia pe care o are oraşul.

Invălmăşeala este aşa de mare, în cât nu vezi nici pînă la o distanţă de treizeci de metri dinaintea ochilor.

Vaporii fabricelor îmbâcsesc aerul şi ţi se pare că o ceaţă eternă domneşte d'asupra oraşului.

Tramvayele trec pe lângă tine cu o iuţeală fulgerătoare şi sunetele clopotelor îţi fac impresia unor clopote de biserică într'o zi de Paşte. Treci peste poduri mişcătoare şi întorcând capul rămâi uimit când constaţi că în urma ta nu mai există podul peste care ai trecut. Nicăeri, în nici o parte n'am mai văzut atâta intensitate de mişcare; dar de asemenea nicăeri impresia de prosperitate nu este mai măreaţă, mai impunătoare. La doui paşi de acest infern este lacul Michigan. Principalele hoteluri, celebrul Auditorium şi anexele sale sunt clădite în faţa lacului; e o întindere de apă lungă de cinci sute opt-zeci de chilometri—distanţa dintre Paris-Bordeaux — şi lat de o sută şeapte-zeci şi cinci de chilometri; adâncimea acestui lac este în multe locuri de două sute şeapte-zeci şi cinci de metri. De multe ori se petrec pe aci furtuni ca în plină mare. De-lungul lacului este o alee largă, precum şi nişte parcuri foarte frumoase. Este o preumblare foarte delicioasă, căci aerul este în tot-d'auna curat şi perspectiva mărei îţi dă nişte priveliştĭ încântătoare.

Am admirat mai multe palate particulare, printre cari şi acela al d-lui Mac Cormic, ginerile d-lui Rockefeler. Acela al d-lui Higilotam este şi mai frumos

încă, posedând o faţadă monumentală.

Pe ţărmul apeĭ sunt instalate cluburĭ; te poţĭ preumbla în voe cu luntrea, poţĭ flirta sub bătaia palidă a luneĭ, ascultând murmurul încetinel al apeĭ. De alt fel tinerile perechĭ sunt destul de dese pe aicĭ, căcĭ suntem destul de departe de Englitera.

Autorităţile municipale socot că oraşul nu este încă destul de întins şi de aceea continuă mereŭ din întinderea lacului. Peste câţĭ-va anĭ se va ridica un cartier întreg.

Chicago are de patru saŭ cincĭ orĭ întinderea New-Yorkuluĭ. Populaţia sa este de două milioane şi jumătate de locuitorĭ şi nu cred să se maĭ găsească aiurea străzĭ carĭ să aibă o întindere de treĭzecĭ şi cincĭ kilometri, cum se găsesc pe aicĭ. Calea Western străbate oraşul de la un capăt pînă la celalt; o linie de tramwaye electrice o străbate. Cu toate acestea, pentru a merge de la un capăt la altul, dus şi întors, îţĭ trebue o zi întreagă.

Chicago deţine nişte recordurĭ colosale. Pe aicĭ lumea nu se opreşte în stradă spre a se ocupa de toate nimicurile; fie-care îşĭ vede de treabă, fără a se ocupa de veciniĭ săĭ. Când se întâmplă să fie cine-va oprit în drum de o prea mare îngrămădire de lume, aşteaptă liniştit pînă când se face loc, fără să se plângă.

Cât despre moravurĭ, despre manière, despre eleganţă şi bogăţie, nu cred ca Chicago să fie superior rivaleĭ sale.

Ştiŭ însă că este o convenţie, un cuvînt de ordine ca toţĭ milionariĭ să-şĭ cheltuiască rentele lor la New-York şi recunosc că oraşul acesta este adevărata capitală a Statelor-Unite. Dar cu toate acestea, şi în ciuda acelora carĭ spuneaŭ că pe aicea se găsesc numaĭ oamenĭ ordinarĭ, am întâlnit în Chicago multe persoane distinse, carĭ n'aveaŭ nimic comun cu reputaţia de măcelărie pe care o are oraşul în care trăesc. Şi cred că multe din aceste persoane întrec în senzibilitate şi în delicateţă de cugetare pe ceĭ maĭ selecţĭ membri aĭ aristocraţieĭ apusene.

Trecând la alt ordin de ideĭ şi pentru a vă reda o impresie lămurită a diviziuneĭ munceĭ din această ţară, vă voiŭ spune că în fabrica d-luĭ Mac Cormic se fabrică patru-zecĭ de miĭ de piese diferite de fierărie. In nicĭ o fabrică n'am văzut producţie maĭ mare, maĭ enormă; şi cred că am văzut destul de multe fabricĭ. Agricultoriĭ din această ţară nu maĭ aŭ nevoe să se obosească pentru a cultiva pământul şi a recolta productele.

Maşina lucrează singură; omul n'are de cât să supravegheze pentru a căpăta o producţie de o mie de orĭ maĭ mare.

Am văzut un copil de patru-spre-zece anĭ, care conducea fără nicĭ o greutate cincĭ maşinĭ de legat paie.

Două-spre-zece clădirĭ de câte cincĭ etaje compun uzinele Mac Cormic; cea maĭ lungă sală de maşinĭ are o lungime de treĭ-sute de metri şi o lăţime de două-zecĭ metri. Intr'o singură zi se pot topi şi turna una sută opt-spre-zece tone de fier.

Cataloagele caseĭ sunt imprimate în două-zecĭ şi cincĭ de limbĭ, căcĭ maşinele Cormic merg în toate cele patru colţurĭ ale lumeĭ.

— Cum se face—am întrebat eŭ—că cu toată marea cheltuială necesitată de transport, maşinele americane se pot vinde cu preţurĭ atât de scăzute pe toate pieţele Europeĭ.

Răspunsul fu acela la care m'aşteptam.

— Cantitatea enormă a producţieĭ noastre, ne îngădue să stabilim nişte preţurĭ aşa de micĭ în cât să nu maĭ avem nicĭ o teamă de concurenţă.

Câte-va zile după sosirea mea la Chicago, lucrătoriĭ uzineĭ Cormic s'aŭ pus în grevă; am putut vedea cu acest prilej ce purtare are un patron american faţă de un eveniment atât de grav pentru dânsul.

In tot timpul cât a durat această grevă m'am întâlnit zilnic cu d. Deering — asociatul uzinelor.—Am vizitat împreună cu el uzinele, însoţit fiind şi de maĭ multe doamne; l'am văzut mereŭ liniştit, senin, încrezător, ca şi cum nimica grav nu s'ar fi întâmplat. Seara ne treceam vremea în cele maĭ drăguţe locurĭ ale oraşuluĭ în tovărăşia celor maĭ încântătoare artiste.

Printre ele era si Julia Marlova, o femee în acelaşĭ timp, drăguţă, blândă, seducătoare ca Marella Sender şi frumoasă ca Jeanne Hading. In tot timpul acesta, nicĭ-odată gazda mea nu mi-a vorbit despre grevă. Afacerile se trataŭ aiurea. Surâzător, plin de atenţie pentru invitaţiĭ săĭ, galant cu femeile, îţĭ era cu neputinţă să descoperĭ în toată atitudinea sa un singur semn care să-ĭ trădeze preocuparea saŭ neliniştea. Şi cu toate acestea am putut constata în alte împrejurărĭ că d. Deering este un om simţitor. Aşa fiind, mă întreb, dacă, cu toată predispunerea mea de a nu da o prea mare importanţă celor ce voiŭ vedea în America, mă întreb, zic, dacă am dreptul să nu admir sângele rece, energia acestuĭ om, care ştie aşa de bine să'şĭ stăpânească sentimentele şi să nu amestice proza desgustătoare a afacerilor în poezia vieţiĭ. Este şi aceasta o artă, şi arta trebue admirată.

Intr'o zi—înainte de masă—m'am silit să aduc vorba despre grevă; cea maĭ mare grevă pe care o văzusem până atuncĭ fusese aceia de la 1898 în Paris.

Dânsul îmĭ răspunse cu un uşor accent de supărare:

— Ne-ar trebui în America o armată destul de puternică pentru a putea menţinea libertatea lucruluĭ. Am văzut grevele pe la d-v., o armată întreagă apăra pe lucrătoriĭ carĭ voiaŭ să muncească. Era admirabilă.

L'am întrebat ce crede despre Trade-Unions?

— Ne vor ruina şi pe noĭ cum 'ĭ-a ruinat pe Englejĭ. Şi în cele din urmă tot lucrătorul va fi acela care va plăti.

Imĭ explică că există în Statele Unite două sute cincĭ-zecĭ şi două de uniunĭ diferite de lucrătorĭ. Orĭ-ce lucrător trebue să facă parte dintr'o uniune.

— Cum înţeleg patroniĭ să lupte în potriva sindicatelor? N'aŭ încercat să introducă participarea la beneficiĭ?

— Da. S'aŭ făcut diferite încercărĭ; dar grevele n'aŭ putut fi împedecate. Lucrătoriĭ strigaŭ în gura mare: ce importanţă are faptul că ni se daŭ oare-carĭ beneficiĭ? Oare nu sunt aceştia banĭ furaţĭ din munca noastră? Şi d. Deering trecu la alt subiect de discuţie, voind a-mĭ spune prin tăcerea sa că în cele din urmă tot forţa colosală a banuluĭ va rămânea a tot puternică.

* * *

M'am dus să vizitez universitatea din Chicago, pe care o prezidează cu atâta energie şi autoritate d. Harper. Fără îndoială veţĭ fi auzit şi d-v. vorbindu-se despre d. Harper.

Este prietenul intim al d-luĭ Rockefeller. Dînsul s'a priceput să smulgă de la miliardar vre-o treĭ-zecĭ de milioane de francĭ cu titlul de donaţie, mulţumită cărora universitatea din Chicago este una din cele maĭ bogate din lume.

D. Harper însăşĭ încasează un salar anual de şeapte-zecĭ şi cincĭ de miĭ de francĭ în afară de numeroase diurne.

Am ţinut să am o convorbire cu dînsul despre câte-va chestiunĭ, care sunt la ordinea zileĭ în America.

D. Harper este un om de o statură potrivită, cu faţa rotundă şi plină, cu nişte ochĭ micĭ, şireţĭ, licăritorĭ; poartă ochelarĭ de aur. Figura sa îţĭ exprimă cu intenzitate dulceaţa de a fi, plăcerea de a trăi.

D. Harter este de părere că trebue admisă coeducarea sexelor.

Sunt convins—îmĭ spunea dînsul—că nouă-zecĭ la sută din studenţiĭ universităţilor noastre rămân caştĭ până la căsătorie.

Dar după o mică pauză adăogă:

— Vreaŭ să fie şeapte-zecĭ la sută. Şi cred că lucrul acesta este adevărat pentru toţĭ tineriĭ americanĭ, nu numaĭ pentru studenţĭ.

L'am întrebat după aceea ce părere are despre mişcarea militaristă, care coincide cu progresul imperialismuluĭ. Poporul american, care fusese altă-dată atât de paşnic, avea să devie oare războinic la rîndul săŭ?

— Nicĭ de cum, îmĭ răspunse d. Harper. Se dă o maĭ mare dezvoltare învăţământuluĭ militar, numaĭ pentru motive de disciplină. Şi apoĭ este şi o mică plăcere aceasta; nimic nu este maĭ frumos de cât o desfăşurare de forţe militare şi navale. Este o plăcere pentru ochiŭ şi un stimulent pentru energie.

— Dar, il întrerupseĭ eŭ, nu vă este teamă că tot căutând mereŭ asemenea plăcerĭ, veţĭ ajunge la gusturĭ războinice?

— Nu. America n'are a se teme de excese. Iubim războiul, dar nu-l vom face de cât pentru cauzele drepte.

Am dovedit lucrul acesta cubanilor şi Filipinilor. După războiul cu filipiniĭ, dorul nostru de expansiune va fi potolit.

— Dar va maĭ rămâne mereŭ anexarea Canadeĭ şi a Mexiculuĭ.

Dînsul îmĭ răspunse:

— Canada va veni spre noĭ din propria eĭ voinţă. E acelaşĭ popor ca al nostru; are aceiaşĭ relig'e, acelaşĭ comerţ, aceleaşĭ interese.

Cât despre Mexic, este adevărat că acolo e altă rasă, un popor care vorbeşte altă limbă. N'am studiat încă această chestiune.

Am vorbit apoĭ despre relaţiunile franco-americane.

Preşedintele Harper îmĭ explică că influenţa germană făcuse marĭ progrese în Statele-Unite.

— Ne-am însuşit, ne-am asimilat calităţile temperamentuluĭ german. Avem să maĭ cultivăm acuma gusturile estetice; la acest rezultat vom ajunge prin mijlocirea influenţeĭ franceze.

* * *

Armata salvăriĭ naţionale se răspândeşte în America cu o repeziciune prodigioasă.

Imaginaţia şi iniţiativa acestor instituţiĭ clerico-industriale sunt fără marginĭ. Sunt nişte asociaţiĭ carĭ îşĭ aŭ părţile lor dezastroase; dar cubaniĭ carĭ le maĭ rămân după ce aŭ nutrit cohortele de paraziţĭ, barbaţĭ şi femeĭ, imaginează nişte opere pe care noĭ nu suntem în stare nicĭ să le imităm.

Aşa de exemplu, cu prilejul ultimuluĭ Crăciun, cartierele sărace din Chicago aŭ fost vizitate de membriĭ armateĭ. Fiecare familie a primit carne, pâine, conserve, fructe şi prăjiturĭ.

Două-zecĭ de miĭ de săracĭ aŭ avut lemnele necesare pentru tot timpul erniĭ.

Ştiŭ că şi în Europa, operile de caritate sunt destul de numeroase; ştiŭ că se cheltuesc în fie-care an sume însemnate pentru uşurarea mizerieĭ; dar de sigur că asemenea opere gigantice de caritate nu există pe la noĭ.

* * *

Am văzut cum se dărâmă casele în Chicago; căcĭ în oraşul acesta se distruge şi se reconstrueşte fără încetare. Oameniĭ săracĭ veneaŭ să ia toate lemnele rezultate din dărâmare. Aşa este obiceiul pe aicĭ. Lemnul nu este întrebuinţat nicĭ o dată de două orĭ; aşa fiind, pentru a scăpa de cheltuelile transportuluĭ, antreprenoriĭ le cedează săracilor.

E una din particularităţile acesteĭ ţărĭ prea prospere, unde cu toate acestea există aşa de mulţĭ săracĭ.

Intr'una din mahalalele cele maĭ murdare, în care vezĭ numaĭ firme evreeştĭ şi germane, am zărit aceste două nume neaşteptate: *Nansicaa*, *Demos*.

Această evocare graţioasă a Greciei legendare, nu împrăştie însă nicĭ câtuşĭ de puţin fumul uzinelor. Ba chiar ceaţa mi se păru şi maĭ nesuferită, frenesia tramvaelor şi maĭ apăsătoare.

«De ce naiba mergeţĭ d-tră aşa de repede, în Europa? mă întreba într'o zi, paşa din Fez; oare n'ajungem cu toţiĭ tot la moarte?»

Eŭ cred că ar fi nemerit să punem aceiaşĭ întrebare americanilor de nord?..

Lumea pitorească

Un pitoresc hotel din Cannes, staţiune climaterică din Franţa

Abatoriile din Chicago

Aceste teribile localurĭ de măcelărie aŭ fost de atâtea orĭ descrise, şi bine descrise în cât luasem hotărârea de a nu vorbi nimic despre ele.

Dar ceia ce am văzut, apasă aşa de mult asupra bietuluĭ meŭ creer, în cât a devenit pentru mine aproape o nevoe fizică de a vorbi.

A doua zi după sosirea mea la Chicago, mi s'a adus cartea de vizită a caseĭ Swift; era un trimis al concurentuluĭ luĭ Armour, care mă poftea să viziteze Stock-Yards, adică abatoriile cu dependinţele lor.

O trăsură elegantă, la care eraŭ înhămaţĭ douĭ caĭ magnificĭ, aştepta afară.

Un sfert de oră după aceia, sosea şi trimesul caseĭ Armour, însărcinat să-mĭ facă aceiaşĭ propunere din partea patronilor săĭ. Fără îndoială, a trebuit să refuz propunerea din urmă, făgăduind totuşĭ, că aveam să le fac o vizită, în una din zilele următoare. Ceĭ douĭ funcţionarĭ se cunoşteaŭ foarte bine, şi trimisul caseĭ Armour, cu tot americanismul săŭ, nu-şĭ putea ascunde bine nemulţumirea.

Am citat faptul acesta ca o nouă dovadă a simţuluĭ practic pe care îl posedă oameniĭ aceştia; eĭ ştiŭ bine ce mare valoare are publicitatea, şi nu lasă să le scape nicĭ un prilej pentru a se folosi de dânsa.

Ceia ce era şi maĭ curios încă, era faptul că aceste două case, altă dată rivale de moarte, se uniseră acum pentru o mare parte din operaţiunile lor. Dar fie-care dintre cele două firme ţinea la onoarea numeluĭ săŭ, şi nu voia să se lase absorbită de cea-l'altă.

Stock Yards e la bariera oraşuluĭ.

Pe un imens teren, complect neted, sunt instalate parcurile de animale, sunt nişte străzĭ, compuse dintr'o mulţime nenumărată de drept-unghiurĭ, despărţite prin bariere de scândurĭ.

Este acolo loc pentru una sută miĭ de capete de vite. Această imensă câmpie este străbătută în toate direcţiile de liniĭ de drum de fer.

In fie-care moment sosesc trenurĭ nemăsurat de lungĭ, încărcate cu animale, care sunt descărcate în dată.

Vagoanele pleacă fără nici un moment de întârziere, pentru a face loc celor care sosesc din urmă.

Intr'o oră şi jumătate se descarcă 1500 de vagoane. Se întâmplă de multe ori ca unele dintre animale să moară în timpul drumului, maĭ cu seamă porciĭ. Din loc în loc se ridică un fel de galeriĭ acoperite; spre aceste galeriĭ, este cea de pe urmă plimbare a animalelor. O dată intrate acolo, nu maĭ aŭ mult de trăit. Este o procesiune ne maĭ sfârşită de victime.

Aceste turme fără ciobanĭ, care merg spre moarte în mijlocul unuĭ sgomot şi a uneĭ activitățĭ imense, fac asupra vizitatoruluĭ o impresie asemănătoare întru cât-va cu aceia a plecăriĭ armatelor patrieĭ tale.

La extremitățile parcurilor sunt nişte clădirĭ colosale: abatoriile şi uzinele pentru prepararea cărneĭ de conserve.

Clădirele caseĭ Swift ocupă 16 hectare; capitalul social vărsat se ridică la suma de 125 de milioane francĭ. Casa are sucursale la: Kansas-City, Omaha, St. Louis, St. Ioseph şi Sf. Paul.

Intr'o singură zi, abatoriile acestea imense decapitează 11.500 boĭ, 16.000 mieĭ şi 35.000 de porcĭ.

Numărul funcționarilor este de douăzecĭ şi treĭ de miĭ.

In spațiul unuĭ an, casa produce 150 milioane chilograme de slănină, treĭ milioane şi jumătate kilograme de lână, 19 milioane kilograme de seŭ, 52 milioane kilograme piele, 77 mil. klgr. îngrăşăminte şi 20 mil. klgr. săpun.

Nu vă daŭ cifrele de maĭ sus de cât cu scopul de a vă arăta importanța acestor instalațiĭ, care nu maĭ aŭ pereche în nicĭ o parte a lumeĭ.

Şi alăturĭ de Swift, este Armour despre care mi se spune că e şi maĭ colosal încă, şi alțiĭ; şi alțiĭ!

Dacă am căta să reducem cifrele acestea la proporția lor zilnică, rezultatele ar fi şi maĭ surprinzătoare încă; ne-am putea da şi maĭ bine seama despre toată imensitatea operilor pe care pe care le produc... abatoriile caseĭ Swift! Dar vă spun curat că-mĭ este teamă să nu vă obosesc cu atâtea cifre.

Şi atuncĭ, să pătrundem în localurile acestea de adevărată asasinare, şi să vedem cum se face munca.

Incep cu porciĭ; nenorocitele animale sosesc în grupe de câte cincĭ-spre-zece, în anticamera morțiĭ.

Lucrătorul care se află închis împreună cu porciĭ în această anti-cameră, ĭĭ leagă unul câte unul de o roată care se învârteşte fără încetare.

Animalul scoate nişte strigăte teribile, care nu-l împiedică însă de a ajunge împreună cu roata în punctul culminant. Aicĭ se află un fel de cilindru, în care porcul intră forțat; în această parte operația este pur mecanică.

Victima ajunge de-alungul unuĭ triunghiŭ de fier, urlând spăimântător. Dar călăul stă gata şi peste o clipă strigătele amuțesc.

De aicĭ animalul trece la un al lucrător, care îl împinge într'un fel de tunel negru. Toaleta sa funebră începe.

La fie-care zece secunde un noŭ porc se prezintă în fața călăuluĭ, care îl ucide cu acelaşĭ gest maşinal. Un bun călăŭ poate face într'o singură zi până la cincĭ sute de victime; e destul de frumos, nu e aşa?..

Am trecut în sala vecină; aicĭ porciĭ ajung albĭ ca spuma.

Un funcționar al guvernuluĭ examinează fie-care animal în parte pentru a se asigura dacă nu cum-va era bolnav.

Şi porciĭ se plimbă ast-fel din sală în sală, trecând prin fața a maĭ bine de o sută cincĭ-zecĭ de lucrătorĭ, carĭ aŭ fie-care câte o mică însărcinare. Totul se face cu o repeziciune de necrezut.

Partea cea maĭ grea o aŭ doĭ lucrătorĭ carĭ cu o singură mişcare trebue să spintece animalul de la un capăt până la celalt.

Am străbătut sălile de jos ale acestor localurĭ de asasinare, unde domneşte o atmosferă înăbuşitoare; înoțĭ cu picioarele prin apă şi prin sânge. Am întâlnit în cale numeroase vagonete pline cu capete şi cu labe, carĭ sunt transportate aiurea pentru a fi preparate; căcĭ în aceste imense măcelăriĭ nimic nu se pierde.

— La Chicago, îmĭ spunea călăuza mea cu o mândrie răŭ stăpânită, nimic nu se pierde; afară doar de... strigătele porcilor.

Şi iată că acum se aude că inventatorul uneĭ nouĭ speciĭ de fonografe are de gând să înregistreze strigătele dezolate ale bietelor animale ucise, pentru a le răspândi apoĭ în lumea întreagă.

Am simțit nevoia să respir; dar călăuza mea a ținut să-mĭ arate maĭ întâiŭ cum se fabrică cârnațiĭ şi celelalte conserve.

I-am făcut plăcerea; dar îmĭ închipuĭ că la rândul meŭ vă fac şi eŭ pe placul d-voastră scutindu-vă de această descriere.

E prea multă carne şi de astă-dată preparată!..

Ceea ce m'a interesat maĭ mult în timpul acestor preumblărĭ, a fost psihologia măcelarilor. Oare oameniĭ aceştia scăldându-se mereŭ în sângele animalelor, nu devin cu timpul nepăsătorĭ de suferințele altora?

Călăiĭ aceştia ar face mare deosebire între sângele unuĭ boŭ şi acela al unuĭ om?

Mi s'a spus cu multă convingere că după două-treĭ săptămânĭ de muncă, toțĭ lucrătoriĭ ucid fără nicĭ o plăcere. Lucrează într'un mod tot aşa de automatic ca şi maşinele de tocat carnea din clădirea vecină.

Armour şi Swift aŭ de altminterĭ renumele unor oamenĭ cât se poate de blânzĭ.

Swift are un testament prin care moştenitoriĭ săĭ sunt obligațĭ să depue în fie-care an suma de treĭ milioane în folosul săracilor, cu condiție ca numele săŭ să nu maĭ fie pronunțat.

Măcelăria boilor este şi maĭ tragică încă. Pe aceasta m'am dus s'o văd la Armour. In modul acesta ceĭ doĭ fabricanțĭ n'aveaŭ să maĭ fie geloşĭ de reclama europeană.

Aicĭ mi s'a arătat locul în care Henri de Regnier, delicatul poet al idilelor melancolice, a leşinat.

Aproape de abatoriĭ este instalată o mică infirmerie. Vitrinele sunt pline de tot soiul de aparate de chirurgie.

M'am adresat unuĭ tînăr chirurg, întrebându-l dacă avea mult de lucru.

— Oh, da, îmĭ răspunse dînsul. In fie-care zi am două-zecĭ saŭ două-zecĭ şi cincĭ de accidente, maĭ cu seamă de degete tăiate saŭ de loviturĭ la cap.

Lumina electrică este răspândită pretutindenĭ cu multă abundență.

Sunase de amiazĭ. Lucrătoriĭ aruncară aproape instantaneŭ cuțitele. După o toaletă făcută maĭ mult de formă, se duc la mâncare.

— Şi ce mănâncă lucrătoriĭ d voastră? întrebaiŭ eŭ.

— Carne!.. fu răspunsul.

Eram obosit de atâta sânge cât văzusem; am cerut să mĭ se lase puțină odihnă.

(Va urma).

Obiceiurĭ, credințe, legende

Povestea stelelor căzătoare

După o legendă pe care o aŭ maĭ toate popoarele, fie-care stea din cer reprezintă saŭ este corespunzătoare viețiĭ unuĭ om: când cade vre-o stea, se zice că s'a stins viața unuĭ om.

Dar o poveste, pe care ştie să ți-o spue orĭ-ce bătrân beduin arab, glăsueşte altfel.

«Intr'o vreme — de mult de tot — în țara fericită a profetuluĭ, fusese un războiŭ mare şi toțĭ războiniciĭ plecaseră; era «războiul sfânt» şi n'aveaŭ voe să rămâe nimenĭ pe la căminurile lor, afară de copiĭ şi invalizĭ.

Războiniciĭ eraŭ departe şi soarta armelor schimbătoare; când eşeaŭ uniĭ învingătorĭ, când ceĭ-l'alțĭ.

«Mulțĭ copiĭ se născuseră necunoscuțĭ de părințiĭ lor şi mamele îĭ creşteaŭ cu o ură neîmpăcată împotriva duşmanilor.

«Era să fie o generație fărbată crescută anume pentru luptă. Şi femeile săltaŭ de bucurie când îşĭ vedeaŭ copilaşiĭ mânuind armele, cu flăcărĭ de ură în ochĭ.

«Şeapte anĭ trecuseră şi nicĭ unul dintre războiniciĭ plecațĭ nu se întorsese la căminul săŭ. Foamea începu să se simtă prin sate.

«Prin pragurile caselor vedeaĭ numaĭ femeĭ triste; unele plângeaŭ, altele of-

taŭ, altele stăteaŭ cu mâna la ochĭ privind în zările îndepărtate.

«Dar nimenĭ nu venea.

«Intr'o dimineaţă satele mărginaşe se umplură de chiote; trupe de călăreţĭ fuseseră zărite în depărtare. Eraŭ, fără îndoială, războinicĭĭ mult aşteptaţĭ.

«Dar în curând o veste tristă se răspândi peste tot; nu eraŭ soţiĭ, nu eraŭ logodniciĭ, nu eraŭ fraţiĭ mult iubiţĭ, ci un popor aliat cu duşmanul naţiuneĭ.

«Eraŭ nişte duşmanĭ. Soldaţiĭ se prezentară pe la toate casele şi cerură adăpost.

«Nu veneaŭ să prade, nicĭ să siluiască voinţa cui-va; veneaŭ cu vorbe bune să ceară locurĭ de odihnă.

«Femeile primiră; şi-apoĭ ar fi putut oare ele să se împotrivească?

«Războinicĭĭ duşmanĭ ar fi trebuit să plece peste două zile spre câmpul inamic, însă un ordin venit de sus, le prescrise să rămâe unde se aflaŭ maĭ multă vreme.

«Atuncĭ începură pentru femeile celor plecaţĭ departe ore de adevărată încercare; dar în cele din urmă bărbaţiĭ fură învingătorĭ. Casele războinicilor drept credincioşĭ eraŭ pângărite.

«Atuncĭ Profetul, care din înălţimea cerurilor le vede toate, Profetul, care nu lasă nicĭ o faptă bună nerăsplătită şi nicĭ o faptă rea nepedepsită, se înfioră de indignare şi-şĭ prăvăli mânia sa asupra pământuluĭ într'un potop care dură o săptămână întreagă.

«Păcătoşiĭ, văzând că venea sfârşitul lumeĭ, îngenuchiară pocăiţĭ, cerând cu frenezie ertarea.

«Cerul se limpezi. Dar pentru că războiul sfânt trebuia să maĭ continue încă şi pentru că oameniĭ sunt din firea lor păcătoşĭ, profetul se gândi că trebuia să salveze naţiunea, pentru ca vitejiĭ războinicĭ să fie scutiţĭ de o mare durere la reîntoarcerea lor.

«Intr'o bună dimineaţă aerul se umplu de un miros îmbătător; apoĭ un fel de ceaţă se lăsă d'asupra pământuluĭ. Când razele soareluĭ străbătură din noŭ desişul neguros, toate fecioarele poporuluĭ dispăruseră.

«Profetul voise să le ferească măcar pe ele de păcat.

«Şi de fie-care fecioară o nouă stea apăru pe cer; şi fecioarele poporuluĭ drept credincios eraŭ numeroase, pentru că firmamentul deveni de două orĭ maĭ licăritor de cât cum fusese pînă atuncĭ.

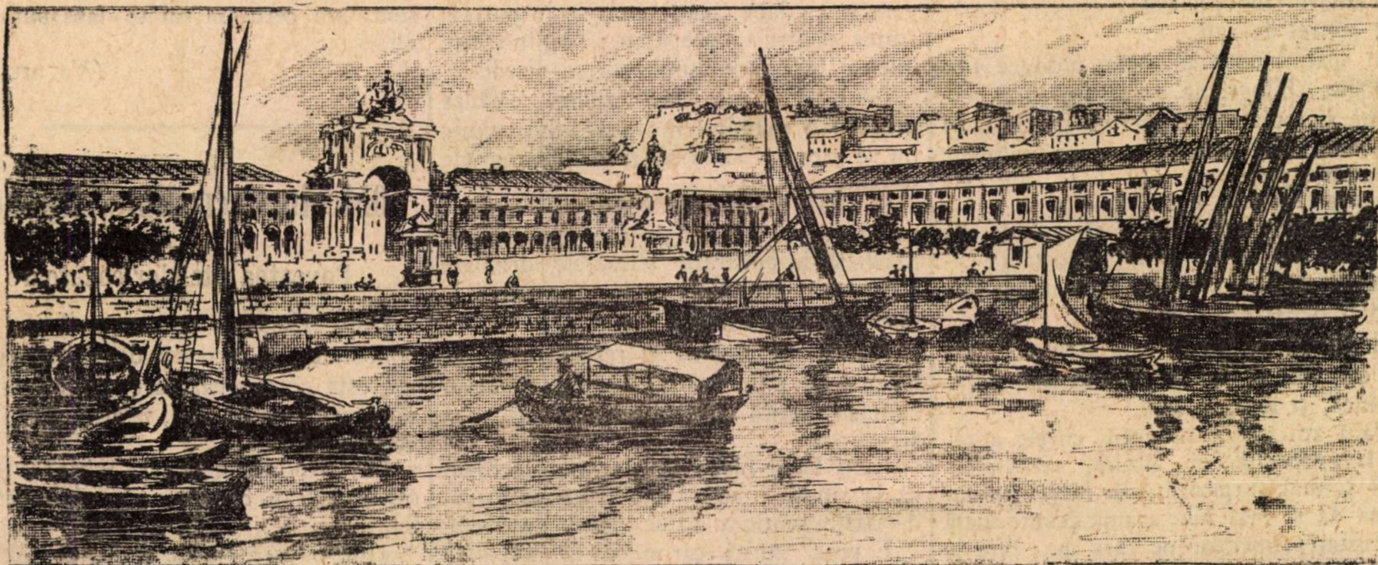
«A fost mare jale când s'aŭ întors războinicĭĭ. Dar timpul aşterne uitarea peste toate şi chiar pojarul mamelor lipsite de copilele lor se alină încetul cu încetul.

«De atuncĭ însă nu e zi în care să nu cadă spre pământ câte două-treĭ stele. Sunt sufletele fecioarelor răpite de Profet».

Aşa sfârşeşte povestea arabă. Nu ni se spune de ce stelele cad; poate că locul fecioarelor nu era acolo saŭ poate că natura vrea ca femeile să nu rămâe toată viaţa lor fecioare.

Zed.

DIN PORTUGALIA

Praço do comercio

Praco do Comercio numită şi *Terreiro do Paco,* una dintre cele maĭ frumoase şi maĭ marĭ pieţe ale Lisaboneĭ, se află situată lângă maestosul fluviŭ Togo. Piaţa are 1750 metri lungime şi 1100 metri lărgime. Pe dînsa se află oficiul vămeĭ, bursa, palatul poşteĭ şi diferite ministere.

Balonul cu cârmă a luĭ Zeppelin

In vremea aceasta, când se vorbeşte mereŭ de baloane cu cârmă şi se fac încercărĭ frumoase în apusul Europeĭ, uniĭ păreaŭ a uita de munca şi cheltuelile ce graful Zeppelin făcea mereŭ lângă lacul Constanţa cu balonul săŭ. Iată însă că, după isprăvile de alt-fel măreţe, ale baloanelor «Ville de Paris», «Nulli secundus», «Dirigeable», de o dată vine vestea că Zeppelin a eşit învingător, că balonul luĭ a lăsat în urmă pe toate şi că guvernul german a cumpărat descoperirea şi drepturile luĭ Zeppelin cu două milioane de mărcĭ. Adică i-a dat atâta cât a cheltuit până să-şĭ vază visul întrupat aevea. Tot odată graful Zeppelin ar fi început a dura pentru Germania un balon, care va putea duce opt-spre-zece oamenĭ şi care ar avea o maşină cu putere de 285 de caĭ-vapor şi n'ar cântări maĭ mult (maşina) de 285 de chilograme. Asta ar fi minunea cea mare, căcĭ maşinile carĭ mişcă baloanele cele-lalte aŭ greutate de 5 chilograme pentru fie-care cal-vapor putere. «Kännstädter Zeitung» maĭ spune că la Hamburg şi Kiel se vor face porturĭ în care

baloanele luĭ Zeppelin să poată să se coboare şi să se adăpostească, întocmaĭ cum făceaŭ până acuma la lacul de Constanţa.

Alte ziare nu vor să ţie seamă de vestea dată de «Kanstädter Zeitung», dar amănuntele ce dă în «Die Zeit» d-rul Hugo Eckener ne fac să credem că lucrul e foarte cu putinţă. La balonul cel noŭ, grafful va face îmbunătăţirĭ însemnate aşa, în cât iuţeala şi uşurinţa la cârmuit vor fi maĭ marĭ de cât până acuma.

Trebue să se ştie că balonul luĭ Zeppelin se deosibeşte de toate celealte prin treĭ lucrurĭ: e mult maĭ mare; pânza din care e făcut, e întinsă pe un schelet de vergĭ, aşa că forma nu se poate schimba ca la baloanele celelalte, carĭ sunt moĭ şi, în sfârşit, toate părţile luĭ sunt aşa de ţeapăn legate între ele, în cât balonul nu e în primejdie a se despărţi de luntrea de sub el. Eckner zice că meşteşugul plutiriĭ în văzduh a făcut, mulţumită luĭ Zeppelin, un pas în adevăr uriaş şi că se poate zice cu dreptate că omul a luat, în sfârşit, în stăpânire şi văzduhul. Balonul luĭ Zeppelin are alte mijloace de a'ĭ păstra înălţimea la care e, saŭ a şi-o schimba după plac, fără a întrebuinţa săculeţele pline cu nisip şi slobozi gazul.

Incepe a se vedea că Zeppelin nu s'a lăudat, zicând că mânuirea balonuluĭ săŭ seamănă cu a vapoarelor măriĭ carĭ înfruntă primejdiile oceanelor, pe când a tuturor celor-alte e ca a plutelor străvechĭ. Baloanele celelalte nu pot sta mult în văzduh, şi după ce se învârtesc un ceas, cel mult două, trebue să se coboare. Al luĭ Zeppelin ar putea sta şi 48 saŭ 72 de ceasurĭ şi face dintr'un zbor 2000—3000 de chilometri, în loc de 150 saŭ 200 cât altele, când izbutesc maĭ bine.

Balonul luĭ Zeppelin, în cea din urmă călătorie la 1 Oct. st. n., a dovedit că, pe lângă mărime şi formă, are şi putinţa a se urca în sus fără a lepăda săculeţ de nisip. S'a înălţat măcar că fiind umplut de opt zile, gazul nu'şĭ maĭ păstrase curăţenia, ci se amestecase cu aer. Putea ridica 500 de kilograme şi a stat nouă ceasurĭ pe sus. De patru orĭ s'a ridicat cu câte 400 de metri maĭ sus decât era şi iar s'a coborât. Seara după ce să răcise şi udase, după ce stătuse toată ziua într'o căldură ca de vară, când s'a întors la adăpost, tot maĭ avea o sută cincĭ-zecĭ de kilograme de nisip. Prin urmare pierderea de gaz prin pânză a fost aproape cumpănită prin câtimea de benzină cheltuită. Se vede că Zeppelin nu se laudă când zice că el va putea sta în aer şi călători câtă vreme îĭ va ajunge benzina luată. E destul să spunem că, dacă s'ar întrebuinţa cârma cu care se înalţă după voe, numaĭ spre a sta la aceeaşĭ înălţime, economia de gaz ar fi nespus de mare şi decĭ balonul ar putea în adevăr, după vorba luĭ Zeppelin, călători de maĭ multe orĭ 24 de ceasurĭ.

Balonul luĭ Zeppelin e făcut pentru călătoriĭ lungĭ şi poate duce cu sine greutăţĭ marĭ. Ce însemnează asta pentru războiŭ e lesne de înţeles, când ne vom aduce aminte că toate cele-lalte abia pot purta doĭ treĭ oamenĭ cu ele la depărtare de 150 saŭ 200 de chilometri. Şi conferinţa pentru pace de la Haga n'a oprit aruncarea de bombe explosive saŭ mine de baloane, închipuindu-şĭ, zice-se, că primejdia nu bate la uşe.

S'ar putea spune că baloanele luĭ Zeppelin aŭ nevoe de porturi şi adăposturĭ anume şi cu îngrijire pregătite spre a se cobori în ele, a lua benzină şi apoi a se urca din noŭ, ba chiar, judecând după faptul că încercările până acum s'aŭ tacut pe lacul de Constanţa, că are nevoe de un port lângă un lac saŭ mare. Adevărul însă e cu totul alt-fel. Baloanele luĭ Zeppelin ascultă aşa de lesne de cârmă, se urcă şi se coboară aşa de lin, în cât ar putea să se coboare orĭ unde ca să-şĭ ia benzină, numaĭ dacă nu va fi vânt maĭ repede de 5—6 metri pe secundă. Din potrivă cele-lalte baloane sunt mult maĭ şubrede şi aŭ maĭ mare nevoe de locurĭ anume pregătite spre a se cobori.

Balonul luĭ Zeppelin nu maĭ e balon ca toate cele-lalte, ci adevărat vapor plutitor în văzduh. Ceĭ doĭ cârmacĭ aĭ luĭ îl pot îndrepta în cotro vor: la dreapta, la stânga, drept înainte saŭ îndărăt, îl fac să meargă cel de la cârma orizontală; în sus cu iuţeală de 50 de metri pe minut saŭ în jos îl face să meargă cârmaciul de la cârmă, de la cea de înălţare.

Mulţĭ din ceĭ ce-aŭ fost faţă la călătoria de la 1 Oct. st. n. trecut se întrebaŭ plinĭ de mirare, dacă aŭ înaintea ochilor lor un balon cu cârmă or maĭ de grabă un aeroplan, adică o maşină de zdurat maĭ grea de cât aerul, ţinută sus prin ajutorul unuĭ balon.

Deşi vapoarele aeriane ale luĭ Zeppelin aŭ de o cam dată menirea de a sluji pentru războiŭ, nu încape îndoeală că vreme multă nu va trece şi le vom vedea şi în slujba păciĭ. **Dr. Lux**

Cum se imagina, acum un secol, automobilul

NIMIC NOU...

Nu numaĭ pălăriile de damă era aceea ce preocupa, acum un secol, pe strămoşiĭ noştri, spune o gazetă pariziană. Automobilismul—citiţĭ bine: automobilismul — încă a preocupat imaginaţia lor.

Am reprodus după o colecţie din «Pearson's Magazine» o gravură care data de acum o sută de anĭ şi care reprezinta o loje la operă. Reproducem astă-zĭ, după aceiaşĭ colecţie, o gravură care pare a fi de pe timpul descoperireĭ aburuluĭ. Nimenĭ decĭ nu se îndoia atuncĭ că va putea să vadă în curând pe străzĭ şi în aer maşine fără caĭ carĭ să

transporte călătorĭ... «Locomoţiune», aşa este titlul stampeĭ centenare, a căreĭ ilustraţie o dăm şi noĭ aci.

Dar ceva maĭ nainte, automobilul preocupase spiritul omenesc. Un călugăr franciscan de pe timpul secoluluĭ al XIII-lea, Roger Bacon, scria, în adevăr, la 1300 : «Vom putea într'o zi să punem în mişcare trăsurĭ cu o viteză de necrezut şi nu vom avea nevoe de ajutorul nicĭ unuĭ fel de animal»...

Roger Bacon este oare inventatorul automobiluluĭ ?

Blaz.

Ultima expediţie a unuĭ aventurier

— Urmare —

Mâncară în grabă şi cu toate că eraŭ nedormiţĭ de două-zecĭ şi patru de ore, ascultară sfatul indianuluĭ.

După un ceas de drum ajunseră la o mică înălţime; de odată însă Blanblanc, care mergea în fruntea miceĭ trupe, se opri şi făcu o săritură îndărăt.

— Ce s'a întâmplat ? întrebară tovarăşiĭ săĭ.

— Trupele mexicane sunt în faţa noastră !..

Ascunzându-se pe după stâncĭ, prieteniĭ noştri priviră înainte şi putură vedea la o mică distanţă numeroase grupe de soldaţĭ mergând încoace şi încolo.

— Oare ce fac oameniĭ aceia ? întrebă Gerald ; s'ar zice că bat nişte parĭ în pământ.

— Nu e greŭ de înţeles, răspunse Trompet : bat nişte stâlpĭ pentru a avea de ce să-şĭ lege caiĭ. Vor poposi aicĭ ; nu e chip să înaintăm maĭ mult. «Nu-ĭ aşa, Blanblanc ?

Dar indianul dispăruse după stâncĭ.

Se întoarse însă îndată şi făcu semn prietenilor săĭ să se apropie.

— Priviţĭ colo, le zise dînsul ; e intrarea uneĭ micĭ grote ; cred că vom putea să ne odihnim în voe.

— Era şi timpul ! gemu Trompet.

De fapt toţĭ patru eraŭ zdrobiţĭ de oboseală.

Intrară decĭ în subterană, rostogoliră câte-va pietre la intrare, pentru ca să fie maĭ siguri că nu vor putea fi descoperiţĭ şi după cincĭ minute dormeaŭ cu toţiĭ butuc.

. . . .

Amiciĭ noştri dormeaŭ de multă vreme, când de odată Trompet se deşteptă tresărind :

— Hm !.. murmură dînsul apăsându-şĭ pieptul cu mâna ; am simţit o zguduitura violentă... S'ar zice un cutremur de pământ...

Se opri.

Un zgomot prelung se auzi din noŭ, părând că vine de sub pământ.

— Drace !.. murmură din noŭ Trompet ; fără îndoială că este un cutremur de pământ. Mi-aşĭ deştepta prieteniĭ, dar dînşiĭ îşĭ vor rîde din noŭ de mine. Imĭ vor spune că este un «miragiŭ al urechilor»...

Zgomotul se repetă din noŭ.

— Cu atât maĭ răŭ pentru dînşiĭ; de astă-dată îĭ voiŭ deştepta. Eŭ n'am poftă să mă înghiţă pământul. Maĭ bine să mor la lumina soareluĭ... Dar haide să-l deştept numaĭ pe Chapardo.. Dînsul cunoaşte bine ţinutul şi va putea să-mĭ dea o explicare.

«Chapardo !.. strigă dînsul, trăgându-şĭ amicul de haină ; deşteaptă-te.

— Cum ?.. Cine e ?.. întrebă celalt, deşteptându-se.

— Vorbeşte maĭ încet ; sunt eŭ, Trompet. Te-am deşteptat pentru ca să-mĭ explicĭ ce se întâmplă.

— Ce să-ţĭ explic ?.. Eştĭ un...

Zgomotul se repetă pentru a patra oară.

Chapardo sări în sus.

— Nu-ĭ aşa, dragul meŭ, că de astă dată nu maĭ este vorba despre un simplu miros ?

— Eştĭ prost ca o gâscă, răspunse celalt; dar tu nu recunoştĭ bubuitul tunuluĭ, animale ?

— Miĭ de bombe !.. Eŭ nu-mĭ maĭ aduceam aminte !

Ce noroc, Chapardo !.. De astă dată ne vom putea bate într'un mod maĭ serios.

Să'ĭ deşteptăm şi pe ceĭlalţĭ.

Gerald se deşteptă la rândul săŭ.

— Tunul ! îĭ strigă Trompet la ureche; lupta e începută. Pif..... paf !.... Bum !..

Ceĭ treĭ francezĭ eraŭ gata să-şĭ ia armele şi să se repeadă la luptă.

Dar Blaublanc îĭ opri.

— Nu este nevoe să vă arătaţĭ, le zise dînsul. Dacă francezi vă vor fi luat drept mexicanĭ; dacă veţĭ fi zăriţĭ de aceştia din urmă, veţĭ crede că sunteţĭ duşmaniĭ lor; prin urmare, veţĭ fi primiţĭ între două focurĭ.

— Dar d-ta ? întrebă Trompet.

— Eŭ, răspunse celalt, am făgăduit Ursuluĭ Alb să vă conducă în câmpul francez şi să mor împreună cu d-tră, dacă va fi nevoe; dar nu e datoria mea să mă amestec în lupta dintre compatrioţiĭ d-tră şi mexicanĭ.

— Iartă-mă amice, îl întrerupse Trompet; nu voiam să te supăr. Dar înţelegĭ bine, nişte bătrânĭ soldaţĭ ca noĭ; auzind tunurile...

— Aveţĭ dreptate, amiciĭ meĭ, răspunse Blanblanc; în locul vostru, aş face ca şi voĭ.

In clipa aceia, un cap sferic apăru în aer, descriind o parabolă.

— Băgaţĭ de seamă ! strigă Chapardo.

CAP. III

Un abuz.—Lupta. — Trădarea. — Un locotenent al luĭ Biutrou.—Recunoscuţĭ.—Fuga. Dispăruţĭ.—O omletă în aer.

Abia se retrăseseră şi o sguduitură brutală îĭ făcu să tresară. Stâncile de prin prejur fură sfărâmate, Gerald se îngălbeni.

— Nu-ĭ nimic, zise Trompet, ale căruia nărĭ se dilataseră; un mic obuz trimes spre noĭ pentru a se şti dacă părţile acestea sunt ocupate.

De acum înainte putem fi linişţiţĭ, obuzurile acestea nu prea nemeresc de două orĭ aceiaşĭ ţintă.

Toţĭ treĭ se retraseră maĭ în interiorul munteluĭ, căutând să poată privi lupta, ascunşĭ pe după stâncĭ.

Abia îşĭ putură stăpâni un strigăt, când priviră cum se petreceaŭ lucrurile.

La o distanţă de treĭ sute de metri, un batalion de zuavĭ lupta cu două miĭ de mexicanĭ.

Zuaviĭ, cu baioneta la armă, se aruncară asupra mexicanilor, ale căror rîndurĭ fură rupte.

Dar, în clipa următoare, pământul tremura sub apărarea unuĭ galop îndrăcit.

— Pe două rândurĭ !.. Formaţĭ careul !.. se auzi o comandă scurtă.

Era un regiment de guerilleros, care sosea cu o iuţeală sălbatecă.

Dar un foc bine întreţinut, le micşoră viteza.

Rupţĭ în două, mexicaniĭ se opriră o clipă pentru a se reforma ; apoĭ se aruncară din noŭ asupra fortăreţeĭ viĭ pe care o formaŭ zuaviĭ.

Oameniĭ şi caiĭ cădeaŭ uniĭ peste alţiĭ formând un fel de bariere în jurul francezilor.

Dar un noŭ zgomot se auzi din spre partea stângă ; eraŭ alte două regimente mexicane. De astă-dată, careul zuavilor fu rupt.

Incepu un măcel groaznic.

— Dar nu maĭ sunt alţĭ soldaţĭ ? mugi Trompet.

Un escadron de huzarĭ sosea din spre dreapta ; era să se angajeze o luptă corp la corp. Dar Mexicaniĭ aşezaseră vîrfurĭ ascuţite în pământ, vîrfurĭ invizibile,— şi primul rând al trupeĭ, se rostogoli la la pământ.

Abia cincĭ-zecĭ de huzarĭ putură scăpa de masacru.

Mexicaniĭ se îndreptaŭ acum spre unica baterie, care luase parte la începutul lupteĭ, şi care stătea acum tăcută, de oare ce lupta era angajată corp la corp.

Bieţiĭ artilerişţĭ fură ucişĭ.

— Invinşĭ !.. murmură Trompet ; şi

nu e nicĭ un mijloc pentru a le veni în ajutor.

— Priveşte, murmură Chapardo.

Şi întinse mâna drept înainte.

Din pădurea din faţă, treĭ escadroane, veneaŭ într'un galop infernal.

In fruntea lor călărea un om, urmat de un corp de ofiţerĭ.

— Este un general, zise Trompet.

Fără a răspunde, ca şi cum ar fi avut o presimţire, Gerald urmări de aproape toate mişcările marelui şef.

— Dragul meŭ, continuă Trompet, afacerea poate să-şĭ schimbe faţa ; sunt vînătoriĭ din Africa.

— Văd şi eŭ două escadroane de vînătorĭ, zise Chapardo ; dar al treilea escadron îmĭ este necunoscut. S'ar zice că sunt nişte mexicanĭ.

In adevăr, ultimul escadron nu purta nicĭ una din uniformele armateĭ franceze.

Generalul ridică sab'a şi întinse braţul spre stânga ; cele treĭ escadroane se aruncară asupra mexicanilor.

După prima ciocnire, teribiliĭ guerilleros bătură în retragere.

Zuaviĭ, reformaţĭ la rândul lor, salutară pe fugarĭ cu un foc bine nutrit.

— Ura ! Ura !

Sosea un noŭ corp de armată franceză.

— Moarte francezilor ! strigară mexicaniĭ, din noŭ gata de luptă.

— Moarte ! răspunseră treĭ-sute de vocĭ, plecând din rîndurile armateĭ franceze.

Era escadronul care-l intrigase aşa de mult pe Charpado. Maĭ înainte ca cine-va să fi putut lua vre-o măsură de apărare, oameniĭ aceştia trecură de partea mexicanilor.

Primul atac fu împotriva vînătorilor. Generalul fu înconjurat ; o sabie licări de-asupra capuluĭ săŭ. Dar maĭ înainte ca mâna criminală să se abată, trădătorul căzu, cu capul zdrobit.

Gerald îşĭ descărcase arma.

Alţĭ doui se rostogoliră la pământ în acelaşĭ timp, loviţĭ de gloanţele luĭ Trompet şi a luĭ Chapardo. Cu o lovitură de sabie, generalul despică burta unuĭ al patrulea. Ceĭ-l'alţĭ fură măcelărіţĭ de ofiţerĭ.

Vînătoriĭ se repeziră cu o turbare nebună asupra celor care-Ĭ trădaseră.

Pe de altă parte însă zuaviĭ aŭ rezistat cât aŭ putut şi le-aŭ ucis ca la o sută de oamenĭ.

Cu o singură aruncătură de ochĭ generalul putu să observe întreaga situaţie.

Nu-Ĭ maĭ rămânea de cât două-sute de zuavĭ şi patru-sute de cavalerĭ cu carĭ trebuea să ţie piept la vre-o cincĭ-spre-zece miĭ de pedeştri şi la treĭ regimente de cavalerie compunându-se fiecare din câte două-sute-cincĭ-zecĭ de oamenĭ şi astea toate fără a maĭ adăuga pe ceĭ treĭ sute de trădătorĭ, caiĭ fugiseră.

«In retragere !»

Fiind ajutate de zuaviĭ carĭ făcuseră un adevărat zid din baionetele lor carĭ sclipeaŭ în arşiţa soareluĭ şi de cavaleria care şarja în vre-o treĭ rândurĭ, trupele izbutiră să se retragă până la baterie.

Nicĭ n'apucase bine generalul să dea ordine şi ofiţeriĭ luĭ se şi transformară în artilerişţĭ trăgacĭ dând drumul tunurilor al căror sgomot infernal făcea să se cutremure pământul de jur-împrejur.

Un zbor întreg de mitralieze trecu pe d'asupra zuavilor şi izbi de moarte cavaleria inimică, care se văzu nevoiă să sune retragerea, dând ast-fel prilejul trupelor franceze să se maĭ reculeagă puţin.

«Sunt bătuţĭ francezii ? întrebă Gerald.

— La dracu ! răspunse Trompet nu poţĭ fi în tot-d'a-una învingător».

Pentru prima oară ex-zuavul răspundea pe un ton rece fiuluĭ vechiuluĭ săŭ căpitan.

Incet, încet noaptea venea şi odată cu ea soseaŭ şi Mexicaniĭ carĭ cătaŭ să ucidă cu totul pe ceĭ rănіţĭ. Uniĭ din eĭ se apucară să facă o perchiziţie în toată regula la buzunarele cadavrelor.

Ceĭ treĭ tovarăşĭ aĭ noştri sunt toţi acolo în faţa câmpuluĭ plin de cadavre.

— «Amicĭ !» strigă o voce în spatele lor.

Eĭ se întorc şi de odată daŭ cu ochiĭ de Blanblanc, care le arătă şease caĭ înşeuaţĭ şi legaţĭ la picioarele din'nainte.

Indianul, prevăzător ca în tot-d'a-una, ş'a utilizat timpul luĭ liber prinzând aceştĭ caĭ, carĭ — văzându-se fără călăreţiĭ lor—se refugiaseră în spatele uneĭ moviliţe.

«Aceste animale ne va servi ca să străbatem maĭ lesne munţiĭ, când noaptea se va lăsa neagră de tot, zise el luĭ Chapardo, care tocmaĭ descălecase şi venise la el.

Gerald şi Trompet aŭ rămas sus.

Cel d'întâiŭ e cu faţa întoarsă în direcţia urmată de francezĭ şi ochiĭ îĭ se pierd în zare. Al douilea ş'a pironit ochiĭ în direcţia în care zuaviĭ ş'aŭ lăsat maĭ bine de jumătate din batalionul lor.

Mexicaniĭ trec lângă un cal la spatele căruia s'ascundea un zuav şi unul din eĭ îĭ şi trânti o puternică lovitură de cizmă în umăr.

Văzând că cel care sta ascuns la spatele caluluĭ nu mişca de fel, imediat se convinseră că nu putea fi de cât un cadavru.

«E mort de mult», zice unul din eĭ.

In fine banda asta grozavă a mexicanilor îşĭ făcu distrugătoarea eĭ trecere.

«E ciudat—zise Trompet, căcĭ maĭ adineaurĭ mi se părea că ne fixează pe noĭ; decĭ cum se face de aŭ luat'o în colo ?

In timpul când vorbea el, se uita mereŭ la acela care luĭ i se părea că maĭ trăeşte încă. (Va urma)

VEDERI EXOTICE

Un scut improvizat !

[Primejdia]

[Inspiraţia

Victoria

Către cititorĭ

Anunţăm pe cititoriĭ noştri că vom publica bucuros orĭ-ce articole interesante privitoare la călătoriĭ saŭ vînătorĭ, în ţară saŭ străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate redacţiuneĭ «Ziaruluĭ Călătorilor», str. Brezoianu 11, Bucureştĭ.

Noile Abonamente

LA ZIARUL

UNIVERSUL

Singurul ziar independent, imparțial și cel mai raspândit din țară, cel mai bine informat și cel mai în curent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și străinătate. Corespondenți speciali în : **Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.**

Cu începere de la 1 Decembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL" dă următoarele însemnate premii la abonații săi :

1) Un mare premiŭ de **1500 lei.**
2) Două premii de câte **20 lei.**
3) Trei lozuri întregi ale Lotăriei de Stat Român purtând No. 4.206, 12.451 și 50.823 pentru loteria a 3-a, cumpărate de la **Banca Fortuna**, casă de schimb, mare colectură principală.
4) 5 premii de câte **100 lei.**
5) Zece premii de câte **40 lei.**
6) 10 abon. pe un an la „Universul" **180 l.**
7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50.**
8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50.**
9) 10 abonamente de câte un an la „Ziarul Călătoriilor" 50 lei.
10) 10 abon. de câte un an la „Veselia" 26 lei

Câștigul rezultat pentru fie-care din lozurile aci sus arătate, va fi atribuit abonatului care la tragerea premiilor noastre va fi câștigat losul respectiv.

In cazul cel mai norocos se poate câștiga 900,000 LEI

adică cu nimic se poate câștiga O AVERE ENORMA

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratuit prea frumosul

„Almanach al Universului" pe 1908

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine :

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi : Pentru un an 25 bonuri de premii Pentru șease luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii. Abonații pe un an îi treg vor concura la două trageri de premii.

Anul IX. — No. 554. 10 Bani în toată țara Mercurĭ, 19 Decembrie 1907.

ZIARUL CĂLĂTORILOR

SI AL INTÂMPLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5. — pe an în toată țara
« 2.60 « ½ « « «

Redacția și Administrația :
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĔTORILOR
apare o dată pe săptĕmână
— MARȚEA —

Operatorul puse la loc capul mortului și-l înviă. — (Vezĭ pag. 2360)

Făcătorul de minunĭ din India

Cine n'a auzit vorbindu-se despre minunile atribuite brahmanilor din India? Este adevărat că de multe orĭ s'a trecut peste limitele adevăruluĭ, cu toate acestea este lucru cert că brahmaniĭ, saŭ cel puțin parte dintre eĭ, încep a face cele maĭ bizare, cele maĭ neînchipuite exercițiĭ din copilăria lor cea maĭ fragedă.

Şi din aceştia, câțĭ-va maĭ fericițĭ, ajung să îmblânzească natura.

Cazul brahmanilor carĭ se lasă să fie înmormântațĭ de vĭ a fost de maĭ multe orĭ verificat de magistrațiĭ englejĭ; d'asupra mormântuluĭ se semănaŭ grâne şi după culesul recolteĭ, săpându-se țarina, se găsea în locul unuĭ cadavru descompus, un om viŭ.

In privința aceasta aŭ fost dresate procese-verbale în regulă; mediciĭ chemațĭ să constate fenomenul, n'aŭ putut să dea nicĭ o explicare.

Un caz uimitor

Faptul pe care ni'l povesteşte de astă-dată un călător cât se poate de serios este în adevăr surprinzător.

Noĭ înşine ne simțeam împinşĭ să strigăm că nu se poate, că spusele sale nu eraŭ de cât o poveste; dar amănuntele pe carĭ ni le-a dat eraŭ aşa de sigure şi spuse cu un accent atât de convins, în cât în cele din urmă a trebuit să'l credem.

Era în epoca nu tocmaĭ îndepărtată când raiahiĭ hindușĭ aveaŭ dreptul de viață şi de moarte asupra persoanelor din anturajul lor.

Unul dintre numeroşiĭ servitorĭ aĭ raiahuluĭ din Mysora făptuise o greşeală, pe care suveraniĭ hinduşĭ n'o iartă nicĭ o dată.

Se introdusese în partea aceea a palatuluĭ care este exclusiv rezervată suveranilor hinduşĭ. Surprins de un gardian, fusese condus în fața prințuluĭ, care tocmaĭ atuncĭ era în conferență cu un ilustru medic brahman, numit Simlah.

Hinduşul acesta era vestit ca om de ştiință; numele săŭ era pronunțat cu respect în tot sudul peninsuleĭ.

Venit la Mysora cu prilejul solemnităților religioase din luna Maiŭ, era obiectul venerațieĭ generale. Indată ce se prindea de veste că Simlah intrase într'un templu oare-care, toțĭ drept-credincioşiĭ se îngrămădeaŭ în jurul săŭ.

Raiahul, informat de sosirea sa, îl chemase pentru a'ĭ cere sfaturĭ în privința uneĭ bolĭ care 'l rodea de cât-va timp...

Aşa dar prezentându-se ofițerul palatuluĭ, povesti în ce împrejurărĭ fusese prins cel vinovat.

Acesta din urmă, un tînăr frumos, care putea să aibă abia două-zecĭ de anĭ, tremura ca o vargă.

După ce ascultase raportul ofițeruluĭ, raiahul făcu un singur gest, dar un gest teribil de semnificativ.

Apoĭ îşĭ continuă convorbirea cu savantul brahman.

Acesta din urmă, care înțelesese ce se petrecea, se adresă raiahuluĭ:

— Stăpâne, tînărul acela va fi ucis; voesc să-țĭ cer o favoare.

— Dacă voeştĭ să-mĭ cerĭ grațiarea mizerabiluluĭ acela, va fi cu neputință.

— Nu voesc să cer grațiarea sa. L'aĭ condamnat şi pedeapsa trebue să fie executată. Dar voesc ca îndată după executare să-mĭ predațĭ corpul şi capul omuluĭ.

Raiahul îl privi mirat.

—Şi ce voeştĭ să facĭ tu cu acest cadavru?

— Vreaŭ să'ĭ redaŭ viața.

— Cum asta?.. Eştĭ nebun!..

— Stăpâne, veĭ putea privi această întâmplare cu propriiĭ tăĭ ochĭ; dar te rog să ordonĭ ca execuția să n'aibă loc de cât peste două zile.

— Fie... Dar te rog să mă înştiințezĭ şi pe mine, căcĭ sunt în adevăr nerăbdător.

Execuția

Două zile după aceea o mulțime nenumărată era îngrămădită în jurul splendiduluĭ locuințĭ a suveranuluĭ.

Cu toată discreția ce se păstrase, zgomotul se răspândise în întreaga cetate că avea să aibă loc un spectacol ne maĭ pomenit.

Dar numaĭ câțĭ-va demnitarĭ aĭ curțeĭ şi câțĭ-va străinĭ fură admişĭ în curtea de marmoră a palatuluĭ unde trebuia să aibă loc execuția.

Condamnatul îngenuchiă şi călăul, cu mâna sigură, fără nicĭ un moment de ezitare, îĭ reteză capul.

Atuncĭ brahmanul se apropie şi apucă capul de păr. Ajutoarele sale se repeziră şi apucară corpul, îl aşezară pe un scaun şi îl legară bine cu fringhiĭ.

Brahmanul introduse capul decapitatuluĭ într'o cuvetă cu apă şi'l ținu acolo pînă ce dispăru cea de pe urmă picătură de sînge.

După aceea se apropie şi aşeză capul d'asupra gâtuluĭ, potrivind ca toate arterele să fie la locul lor.

Proceda cu cel maĭ mare sînge rece, ca şi cum ar fi fost vorba despre cea maĭ simplă operație. După ce capul fu cusut la locul săŭ, se aduse o capră care fu înjunghiată.

Sîngele ferbinte al capreĭ fu introdus într'o seringă şi de acolo trecu în corpul neînsuflețit al decapitatuluĭ.

De astă-dată operația fu maĭ lungă.

In timpul acesta ajutoarele savantuluĭ frecaŭ corpul inert pentru a face ca sîngele să se împrăştie maĭ repede şi în organele superioare.

Toțĭ spectatoriĭ, împreună cu raiahul, păreaŭ transformațĭ în statuĭ de piatră.

Incetul cu încetul fața mortuluĭ începu să se coloreze.

La un semn al operatoruluĭ ne oprirăm; urmă un murmur general de uimire şi de entusiasm.

Raiahul se apropiase de asemenĭ.

Brahmanul anunță atuncĭ că timp de maĭ multe zile corpul nu trebuia mişcat din loc.

Capul trebuia menținut de o mână de om pînă când natura avea să-şĭ îndeplinească opera eĭ regeneratoare.

Aşteptând, unul dintre ajutoarele savantuluĭ turna în gura celuĭ înviat din morțĭ un lichid de culoare aurie, dintr'un flacon de formă bizară, pe care îl mânuia cu un respect religios.

De odată capul deschise ochiĭ!..

Prin urmare era un fapt real.

Dar pentru respectul adevăruluĭ, trebue să spun că după treĭ săptămânĭ, când rana era cu totul cicatrizată, bietul tînăr fu apucat de o sincopă şi de astă-dată muri de-a binelea.

— Şi după aceea l'aĭ maĭ revăzut pe Simlah?

— De două orĭ.

— Şi ce părere avea dînsul însuşĭ despre operația pe care o făcuse?

— In fond era foarte mulțumit; spunea că moartea venise aşa de repede numaĭ din pricină că sîngele infiltrat fusese prea slab.

Dacă în loc de sînge de capră aşĭ fi întrebuințat sînge de taur, fără îndoială că tînărul ar fi trăit.

C. Arg.

VASIESTII*)

După dealul din fața caseĭ dispar cele din urmă raze ale soareluĭ, aruncând, prin ultima expresie a existențeĭ dintr'o zi, urme de luminĭ roşietice. Totul e înconjurat de o măreție nespus de încântătoare.

Intr'o parte lunca răsună de ultimile acordurĭ ale păsărelelor unit cu dulcele freamăt al frunzelor; de partea cealaltă, pe întinsele lanurĭ, cosaşiĭ se întrec spre a eşi cât maĭ repede la capul postațiĭ, grâul se clatină ca o mare de aur, pe

*) Fragment din lucrarea «Pe valea Trotuşuluĭ».

întinsurĭ, iar în vale, pîrâul clocoteşte de chiotele copiilor voioşĭ, fără seamăn de neînţeleasa frumuseţe a fireĭ.

Maĭ la o parte, în spre Soare-Apune, la poalele dealuluĭ, câte-va femeĭ răscolesc pămîntul cu sapele, altele din urmă seamănă verdeţurĭ pentru gospodărie.

. . . .

Casa, de un stil vechiŭ, românesc, cu cerdac, în faţă e aşezată între pădure de o parte şi pârâŭ de alta.

In acest apus măreţ ea seamănă cu un castel din poveste ce veşnic e înconjurat de soare.

In cerdac, privind zările, sub impresia uneĭ asemenea frumuseţĭ, mă gândeam, fără voe, departe în ţărĭ streine, unde se zice că asemenea priveliştĭ nu sunt rare, şi ast-fel coprins de vraja frumuseţeĭ, mă simt înconjurat de o putere neînchipuită şi gându-mĭ zboară departe, tot maĭ departe oprindu-se pe ţărmiĭ Paduluĭ, la fereastra unuĭ ideal urmărit odată. Şi... zăresc, parcă... un chip de copilă ce'şĭ scaldă privirea în undele cristaline ale apeĭ. In ea natura şĭ-a pus tot ce a avut maĭ distins şi maĭ ingeresc. Simt cum sufletul mi se contopeşte cu al eĭ într'o unire neînţeleasă.. ceva necunoscut mă transportă într'un vis frumos şi a căruĭ taină e de nepătruns.

Un zgomot mă face să tresar, cine-va mă strigă dulce de tot pe nume, mi se pare că aud glasul eĭ, întorc capul şi sunt mânios că m'a deşteptat din dulcele meŭ vis, distrugându-mĭ ast-fel fericirea câtor-va momente, nu lesne de întâlnit în viaţă.

Am înainte un chip blând de copilă, şi de-odată privind'o faţa mi se înseninează.

«Doriţĭ să mergeţĭ in Comăneştĭ la popice astă-seară domnule G. ?» mă întreabă ea. Şi la vocea-ĭ dulce, ca un cântec de privighetoare, şi aducătoare aminte, pentru mine, de clipe fericit trăite, nu-ĭ răspund de cât printr'o privire ce ea lesne o înţelese... căcĭ îmĭ răspunse la fel.

. . . .

O noapte splendidă, o noapte de farmece, o noapte de inspiraţie în care simţirile poetuluĭ ating sublimul.

Părăsim curtea în două trăsurĭ, bine încărcate. In prima, pe capră, staŭ eŭ, avênd în dreapta pe stăpânul caseĭ, care mână şi caiĭ, fiind-că din lipsă de loc, vizitiul nu putuse merge, şi în braţe pe duduia, care de cu seară mă cam supărase.

Pe drumul dintre arăturĭ de o parte şi pădure de alta, caiĭ înaintează cu pas domol... Licuriciĭ, ca nişte steluţe mişcătoare, strălucesc prin iarba verde şi umedă din marginea pădureĭ,... privighetorile cântă 'n luncă... mesteacănii îşĭ spun dorul frunzelor şi ele vîntuluĭ... Maĭ departe, din spre marginea cea-l'altă a arăturilor, la arman, glasul jitaruluĭ se aude strigând : te văd, te văd... şi maĭ departe... hât departe... tot înainte, printre copacĭ, într'o poiană, se întrezăresc nişte focurĭ licărind şi cu cât ne apropiem se aude maĭ deslușit, un caval doinind un cântec de jale, ce se îngână cu codriĭ, tăinuind cu vioiciune de vremurĭ marĭ şi de cinste ale neamuluĭ, şi plângând cu sufletul timpurile de faţă... iar sus... sus de tot... pe bolta cerească, înconjurată de copiiĭ săĭ, Luna ca o regină iubitoare a supuşilor ne priveşte, aruncând luminĭ galeşe asupră-ne, şi învăluind cu un văl blând, argintiŭ firea, o face maĭ măreaţă, maĭ sublimă.

Toţĭ se simt însufleţiţĭ de asemenea frumuseţe şi nicĭ unul nu îndrăzneşte să turbure prin vre-o şoaptă această măreţie a natureĭ.

. . . .

Pădurea se sfîrşeşte, la marginea eĭ, ca un val imens de smarald, popuşoiĭ, se clatină încet, după adierea vîntuluĭ.

Lătratul unuĭ câine şi sguduitura trăsureĭ, din pricina unuĭ hârtop, ne deşteaptă din contemplare, şi la spatele nostru, în trăsură, glasurile încep iar să se audă. La o cotitură a drumuluĭ, din pricina unuĭ podeţ stricat, trăsura cât p'aci să se răstoarne, şi tresărind, strâng, fără să vreaŭ, cu putere braţele copileĭ, cu ochiĭ ca noaptea, care de durere, scoate un ţipăt înăbuşit, ce trecu neobservat, pentru ceĭ-l'alţĭ. Incidentul fu un motiv de vorbă.

— «Te rog, iartă-mă dudu:».

— «Vezĭ ce frumos e la noĭ d-le G. ?» 'mĭ răspunse ea.

— «Da, e o noapte cum numaĭ un poet poate s'o viseze şi s'o înţeleagă; e sublimă, e încântătoare, e maĭ presus de concepţia unuĭ muritor de rând.»

Ea continuă să mă maĭ privească vre-o câte-va momente, apoĭ îşĭ întoarse privirea în altă parte, şi totul reintră în linişteа de maĭ înainte.

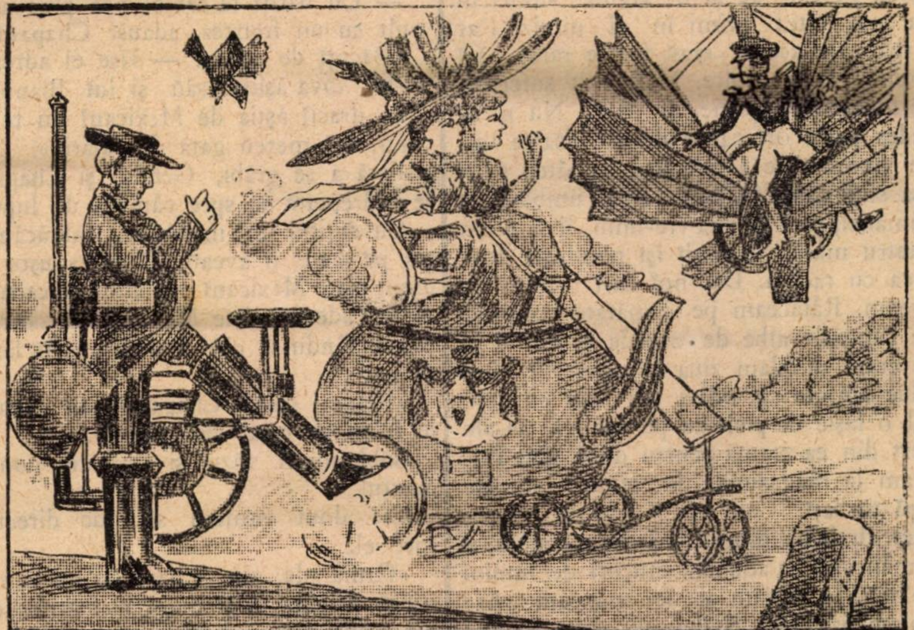
. . . .

După cât-va timp, în depărtare, încep să se întrevază, prin întuneric, luminile câtor-va globurĭ electrice; zgomotele surde ale unuĭ centru de muncă, încep să se desluşească din ce în ce maĭ bine. Caiĭ simţind că se apropie de popas iuţesc pasul, iar la marginea drumuluĭ, sondele petrolifere, martore neclintite ale bogăţieĭ soluluĭ nostru, ca nişte uriaşĭ, se înalţă către cerurĭ, aruncând umbre falnice peste marea fără sfârşit de lanurĭ auriĭ.

Grigore Gheorghiu-Putna.

In numărul trecut al *Ziaruluĭ Călătoriilor* s'a făcut o eroare de paginaţie: sub o ilustraţie care represinta un arbore uriaş din America ce produce nişte fructe numite «kapok», s'a pus indicaţia că aşa se imagina, acum un secol, automobilul.

Gravura însă care arată cum se imagina acum un veac automobilul este aceea pe care o dăm aci maĭ jos şi explicaţia cu privire la aceasta s'a publicat în numărul trecut sub titlul : *Nimic noŭ.*

Cum se imagina, acum un secol, automobilul

IADUL DIN SIBERIA

In unul din numerile din urmă ale ziaruluĭ «Indépendance Belge», scriitorul rus Tane descrie chinurile ce le suferă chiar şi azĭ exilaţiĭ ruşĭ când sunt duşĭ peste câmpiile de zăpadă ale Siberieĭ nordice. Tane însuşĭ a suferit opt anĭ şi

jumătate în Siberia. El îşi văzu tovarăşii perind unul după altul; care nu muria de foame, înebunia, orî se sinucidea. Eraŭ maî ales oamenî tinerî, exilaţi pentru politică pe cincî orî zece anî, dintre carî foarte puţinî se reintorceaŭ acasă. Intre altele Tane spune:

Călătoria la Kolims (locul de exil) durează un an şi jumătate. Eŭ eram exilat pe zece anî. Când m'aŭ prins eram de 20 anî. Păcatul meŭ era liberalitatea gândurilor mele. Intre tovarăşiî meî robî era unul de şease-spre-zece anî, iar altul de patru-spre-zece — l'aŭ scos din gimnaziŭ. Cu toţiî eram vr'o cincî-zecî de politicianî. După ce am ajuns în Kolims, ne-aŭ sălăşluit în nişte case, ruine— aşa cum am încăput. Purtam haine ruseştî, palton strimt cu blană, săciulă şi mănuşî de bumbac. Dar şi astfel îmbrăcaţî ne era foarte frig pe lângă că eram morţî de foame.

Guvernul într'adevăr ne pusese la dispoziţie făină cu cincî-zecî copeicî fontul, dar de unde să fi luat banî? Mâncam peşte stricat, carne îngheţată şi beam ceaî. Dar din toate căpătam aşa de puţin, în cât abia ne puteam stâmpăra foamea. Ne împărţiam merindele cum împărţesc naufragiaţiî ultima mâncare. Incă înainte de amiazî furnicam în jurul bucătărieî privind cu ochiî blânzî la îngroşala aceea, ce fierbea pentru noî. Dacă îngrijitorul privea un moment într'altă parte, o duzină de mânî se arunca în apa fierbinte să pescuiască ceva. Arar, când se împlineaŭ aniî de robie a vre unuia din noî, aranjam micî ospeţe. Pregătiam colac din făină de secară şi atuncî aveam şi desert: carne de caĭ. In cazurî de aceste mâncam cu atâta poftă, în cât de la o vreme stomacul nu maî putea primi în el nimic. Dar sărbătorile aceste eraŭ foarte rare, căcî costaŭ parale multe. Maî mult suferiam de foame în Aprilie şi Maĭ. Nu ni se dedea peşte orî carne de cât foarte rar. Pe vremurî de aceste foamea bătea şi la uşa slujbaşilor. Câiniî abia umblaŭ de flămânzî; când peirea vre-unul, îl frigeam pentru masă. Slujbaşiî îşî potoleaŭ foamea cu rachiŭ. Dar noî nicî rachiŭ nu aveam. Rătăceam pe jumătate amorţiţî pe câmpiile albe de zăpadă şi de slabî ce eram umblam ziua ca adormiţî. Imî aduc aminte că odată am tăiat cu cuţitul o făşie de piele de pe uşă—şi ne-am fiert din ea zeamă pentru două zile. Priveam la magazinul de bucate ca nişte lupî turbaţî. Câte odată găsiam un pachet cu făină mucezită aruncată afară, şi o mâncam. Ba adunam mucurî de luminî de seŭ, le topiam şi le mâncam. Aşa trăiam fiziceşte. Sufleteşte stam şi maî răŭ. Fie-care ascundea în sine supărarea, chinul şi mânia. Două lunî, Aprilie şi Maĭ, a ţinut foametea cumplită.

Pe stradă îţî îngheţa resuflarea. In pădurî o linişte de mormânt. Animalele se refugiaseră spre Sud, toată regiunea era pustie. Nicî vântul nu mişca vre un ram, totul părea amorţit pe vecie. Iar noî trăiam şi aşteptam poşta. De treî orî pe an primiam gazete, scrisorî, carî de multe orî abia sosiaŭ după o jumătate de an. Aveam tovarăşî carî nu primiseră un an întreg nicî o ştire, nicî un semn de viaţă de la ceî de acasă. Unul primise o scrisoare după o rătăcire de un an şi jumătate: în scrisoare era ultima bine cuvântare a mameî sale, moartă de un an şi jumătate. Se vedea în tremurarea literelor agonia morţeĭ. Nu voiŭ uita nicî când desperarea tânăruluĭ. Cu toţiî îngrijam de el să nu se sinucidă. Dar câţî şi-aŭ luat viaţa! Imî aduc aminte cum un tânăr, nobil, s'a aruncat în râŭ, douî aŭ nebunit, un al treilea şi-a zdrobit capul de o stâncă. Şi lista asta îngrozitoare aşî putea-o încă lungi cu multe alte cazurî.

Ultima expediţie a unuĭ aventurier

— Urmare —

Nu se înşelase.

Când i se păru că mexicaniî s'aŭ îndepărtat îndeajuns, soldatul întoarse capul pentru a se asigura că nimenî nu-l spionează şi apoi se tîrî prin iarbă departe de câmpul încărcat de cadavre care-ĭ îneca respiraţia. Trompet fugi în spre Chapardo.

«Un zuav e viŭ încă în faţa noastră, trebue să-l scăpăm.

— «Unde? întrebă cel-l'alt gata de a se urni.

— Colea!»

Trompet îî arată omul care înainta tîrînd arma cu el şi oprindu-se maî la ie-ce cadavru pentru a-Ĭ lua ceea-ce îĭ maî rămăsese în cartuşieră.

«Bine, zise Chapardo, rămâĭ tu aci şi iĭ cu ochiĭ în patru, fiul căpitanuluĭ şi cu mine ne ducem într'acolo.

— De ce nu m'aşî duce eŭ, răspunse Trompet; mi se pare că ar fi...

— Cu barba ta cea blondă prea aducî mult cu un francez, adause Chapardo.

«Bagaţî de seamă — zise el adresându-se tovaăşuluĭ săŭ şi luĭ Blanblanc —cu dracií aştia de Mexicanî nu te încurcî, fiţî mereŭ gata de călărie».

Fără a se grăbi, Gerald şi Chapardo se îndreptară în spre câmpul de luptă.

Cu cuţitul în mână, cu îmbrăcămintea pe care o aveaŭ, îĭ putea uşor lua drept nişte Mexicanî prădătorî de cadavre. Şi într'adevăr niste Mexicanî îĭ zăriră şi convingându-se c'ar fi d'aĭ lor, îĭ lăsară în pace.

«Bravo! gândi Chapardo, tot avem să le luăm pe unul din ghiară».

Soldatul îĭ văzu şi făcu din noŭ pe mortul.

Ceĭ douî oamenĭ se duc direct în spre el.

«Camarade, zise Chapardo cu o voce stinsă, fiĭ gata să-ţĭ mişti picioarele, căcĭ am venit să te salvăm.

Cel-l'alt însă—şiret de alt-fel—face pe mortul înainte ţinându'şĭ respiraţia.

«Haide, haide, zise Chapardo, e în zadar să maĭ continuĭ cu comedia asta: iată jumătate de ceas de când eştĭ mereŭ sub ochiĭ noştri spionându-te pas cu pas. Maĭ mult ceva! cel care îţĭ vorbeşte acuma este unul din vechiĭ soldaţĭ aĭ regimentuluĭ tăŭ, este fostul căpitan Clairefontaine, astăzĭ general.

— Bagaţĭ de seamă! zise Gerald, Mexicaniĭ ne spionează.»

Unul din aceştia, maĭ perspicace poate ca ceĭ-l'alţĭ, se apropie de ceĭ douĭ francezĭ, carĭ se îndepărtaŭ, călcând peste cadavre, lovindu-le cu picioarele şi căutând din când în când în câte un buzunar, care se vedea că fusese scotocit de maĭ nainte.

«E ceva de vânătoarea asta? zise el privindu-ĭ.

— Nu tocmaĭ, răspunse Chapardo, camaraziĭ n'aŭ lăsat nimic.» Prădătorul de cadavre tresări şi se îndepărtă imediat.

Când ajunse la o mie de metri, el începu s'o rupă la fugă.

S'o ştergem repede—zise Chapardo— căcĭ suntem observaţĭ.

Eĭ se apropie de zuav.

«In picioare! camarazĭ, în curând vom avea un atac al Mexicanilor.»

De oare-ce cel-alt face încă pe surdul, Chapardo se apleacă, îl ridică şi îl puse în picioare.

In aceiaşĭ clipă sosi un mexican lângă un grup de călăreţĭ şi adresându-se şefuluĭ bandeĭ zise:

«Salzedo, zise ceĭ douĭ oamenĭ d'acolo, sunt aceia carĭ ne-aŭ luat pe don Ignatio cel bogat.»

Şeful — cel care a fost fatal francezilor—este un vechiŭ locotenent al faimosuluĭ Buitron, un brigand de prima mână, care—dându-se drept un protejat al intervenţieĭ străine— fură în dreapta şi în stânga sub acoperişul drapeluluĭ francez şi care într'o bună zi fu prins, el şi locotenenţiĭ săĭ, şi executaţĭ din ordinul generaluluĭ Forey.

Singurul care izbuti să scape fu Salzedo.

După executarea luĭ Buitron, el îşĭ făcu o nouă bandă şi jură să-şĭ răzbune pe şeful luĭ.

Nu din cauza luĭ însă scăpase micul corp de armată cu care el mergea.

«Pe caĭ!», strigă el oamenilor luĭ.

Bandiţiĭ — în număr de maĭ bine de

două sute—se urcară pe șea și se aruncară pe tovarăși noștrii.

— La noi! la noi! strigă Chapardo. Din fericire Trompet zări pe Mexican și anunță imediat de asta pe Blanblanc.

De altă parte Indianul, ca să fie gata la ori-ce eventualitate, legase încă patru caĭ de dârlogiĭ calului său, oprind pe cel din urmă pentru Trompet.

La țipetele disperate ale luĭ Chapardo, fie-care încălecă și, în maĭ puțin de două minute, eĭ și ajunseră pe amicii lor...

Chapardo puse imediat mâna pe zuav, îl ridică pe șea și o porni în goana calului. Aruncându-se și Gerald pe cel-alt cal, o prniră amândouĭ, cu soldatul în mijlocul lor, pe urma luĭ Blanblanc și Trompet.

Al șaselea cal, fără călăreț pe el, îĭ urmează nebun pe soțiĭ luĭ și formează oare-cum arier-garda.

«La stânga! strigă zuavul, divizionul este în spatele colineĭ.»

Mica trupă se îndreptă în spre stânga.

Mexicaniĭ bănuiră însă tactica. Părăsind urma lor, eĭ înfig pinteniĭ în burțile cailor ș'o pornesc în goană nebună d'a curmezișul căutând ast-fel să taie din drum.

Vre-o două-zecĭ din eĭ, maĭ bine obicinuițĭ cu călăria ca ceĭ-l'alțĭ, înaintează în galopul cailor așa de mult în cât la un moment dat ajung pe tovarășiĭ noștri.

Sunt aproape lângă eĭ și sunt gata să se năpustească asupra lor.

Incă zece minute și trupa va putea cădea într'o situație foarte dificilă.

— Atenție, băețĭ! strigă Blanblanc.

El întinde mâna în spre un deal sur înalt, cam de vre-o treĭ sute de metri.

Ceĭ cincĭ tovarășĭ o iaŭ repede la dreapta, înaintează cu iuțeala fulgeruluĭ și într'un loc foarte dificil de străbătut.

Locul era așa de strâmt că abia se puteaŭ urni douĭ călărețĭ.

«Stațĭ! descălecațĭ!» porunci Blanblanc.

La un moment dat aŭ fost cu toțiĭ în picioare ținând caiĭ de dârlogĭ.

«Ucidețĭ caiĭ! aide repede!»

Indianul execută el însușĭ ordinul care l'a dat.

Infige țeava carabineĭ în urechea stângă a caluluĭ, apasă de tregaciŭ și bietul animal cade trăsnit la picioarele luĭ.

Ceĭ-l'alțĭ caĭ pățiră la fel și cadavrele lor se grămădiră pe cadavrul celuĭ dântâiŭ.

Cu chipul acesta drumul fu închis

Amiciĭ se ridică pe piramida cadavrelor de animale, îșĭ încarcă armele și așteaptă. Mexicaniĭ sosesc imediat scoțând țipete de victorie. Eĭ știŭ locul și știŭ că victimele nu le pot scăpa din mână.

Locul unde se găseaŭ ceil'alțĭ era foarte periculos și înconjurat numaĭ de stâncĭ.

«Ochițĭ caiĭ!» porunci Blanblanc.

Carabinele se întind și d'o-dată cincĭ detunăturĭ străbat aerul și fac ca cincĭ, din caiĭ carĭ înaintaŭ, să cadă la pământ, târând cu eĭ și pe ceĭ-l'alțĭ carĭ maĭ eraŭ pe lângă eĭ.

D'odată se aude o nouă salvă, care face noĭ ravagiĭ în rândurile celor carĭ înaintaŭ.

«In retragere!»

Ceĭ cincĭ oamenĭ profită de încurcătura în care se găseaŭ ceĭ-l'alțĭ, se retraseră în fundul loculuĭ închis, tocmaĭ aproape de stâncĭ.

Cu o mișcare repede eĭ se ascunseră în dosul uneĭ stâncĭ de unde puteaŭ trage fără a maĭ putea fi observațĭ.

Ceĭ-l'alțĭ aŭ descălecat maĭ toțĭ și înaintează.

Douĭ dintre eĭ aŭ voit să iasă în locul închis unde se găseaŭ ascunșĭ ceĭ cincĭ, dar căzură imediat lovițĭ de moarte.

Alțĭ douĭ carĭ încercară, pățiră la fel cu ceĭ-l'alțĭ.

— Dațĭ caiĭ ăștia în lăturĭ! porunci Salzedo.

Animalele sunt legate de picioare și vre-o patru-zecĭ de inșĭ se încearcă să le urnească. D'o-dată niște grămezĭ enorme, carĭ fură luate drept stâncă la inceput, căzură pe capul lor, omorând patru din eĭ.

In curând se rostogoliră alte mase enorme, închizând cu totul locul pe care eĭ tocmaĭ căutaŭ să-l deschidă.

Apoĭ se făcu d'odată liniște și maĭ toțĭ rămaseră înmărmurițĭ.

«Miĭ de dracĭ! răcni Salzedo, ia privițĭ cum îĭ protege natura, trimețându-ne pe capul nostru aceste broaște țestoase uriașe, care ne-a ucis câțĭ-va tovarășĭ și ne-a închis complect drumul la ceĭ cincĭ mișeĭ de colo!»

Vechiul locotenent Buitron recunoscu, în ceea-ce el la început lua drept stâncĭ, niște enorme broaște țestoase.

Ele sunt la fel cu acelea de care s'a servit Blanblanc pentru a scăpa de banda luĭ Guiterez.

Faptul în sine nu este de fel curios, căcĭ se întâmplă de multe orĭ ca aceste enorme broaste țestoase să se prăbușească de acolo unde sunt și să cadă în vale; însă ceea-ce părea ciudat era faptul că acest lucru se întâmpla tocmaĭ acuma, când eĭ aveaŭ nevoe să pună mâna pe ceĭ carĭ se refugiaseră în locul închis.

Salzedo nu maĭ stă mult pe gândurĭ și uitând toată întâmplarea asta nenorocită, îșĭ luă curagiul luĭ nebun și se urcă d'asupra grămezii căutând să pătrundă în locul deschis. Câțĭ-va din ceata luĭ nu se putură opri d'a nu urma și eĭ pe îndrăznețul Salzedo.

«Ciudat! gândi el, rămânând surprins de faptul că nicĭ un glonte nu-l lovise încă capul: Se vede treaba că briganziĭ nu maĭ aŭ munițiunĭ de fel.» Salzedo era și asasin, și trădător și hoț, dar maĭ era și dintr'aceia carĭ înfruntă cele maĭ marĭ pericole fără a se da în lăturĭ. Avea el un dispreț de ceea-ce înseamnă «moarte»? Puțin importă asta! Ceea-ce este sigur, este faptul că el și-ar fi jucat viața pe o carte și—ca un jucător care se respectă—dacă ar fi perdut, și-ar fi plătit datoria cu zâmbetul pe buze. El era adevăratul tip al acelor Mexicanĭ, carĭ îĭ vezĭ la un moment dat stând liniștit în fața focului din bivuac în timpul ședințeĭ curțiĭ marțiale care îl judecă pe el, cerând—tot liniștit—o țigară pe care o fumează pe d'a-întregul și, în urmă—sentința pronunțându-se—îl vezĭ sculându-se, așezându-se în fața plutonuluĭ de soldațĭ și pronunțând acele: «A la di posizion de V. des scffiores» care îl trimet pe lumea cea-l'altă.

Dându-se pe dupe stâncĭ și fiind aproape invizibilĭ în întunericul care domnea, bandițiĭ ceĭ-l'alțĭ se apropiaŭ de fund.

«Băgațĭ de seamă! zise cu vocea încetă șeful, eĭ sunt aci! Mâna pe cuțite!»

Oameniĭ luĭ pun armele în banduliere și se înarmează cu cuțite.

Banda se ridică și pornește în goană la locul unde se găsesc ascunșĭ ceĭ cincĭ.

«Ucidețĭ! ucidețĭ! striga șeful! Nu maĭ stațĭ de fel pe gândurĭ!

El se opri d'o dată cu cuțitul în mâna dreaptă. Figura luĭ e lividă și trăsăturile luĭ sunt schimbate de mânie! Nu găsi nimic acolo unde el avea siguranța că va găsi și va vărsa sânge!

Uitându-se de jur împrejur văzu că nu era nicĭ un loc deschis, nicĭ o ascunzătoare maĭ teribilă, nimic, nimic!

D'asupra se ridică un zid de stâncă maĭ înalt de cincĭ metri. Ca să admițĭ că inamicul a sărit d'asupra înălțimeĭ era era cam greŭ, căcĭ n'avea aripĭ la dispoziție.

«Dați-mĭ torțe, torțe! strigă șeful beat de turbare.

Pachete întregĭ de lumânărĭ — ținute lângă șeaua cailor— fură aprinse îndată. Cu aceste luminĭ s'a început o cercetare minuțioasă de jur împrejur.

Dupe multe cercetărĭ văzură în fine că ceĭ cincĭ lăsaseră urme tocmaĭ pe stânca cea înaltă de cincĭ metri, pe carĭ eĭ o credeaŭ de nestrăbătut.

«Vaĭ!

Țipătul fu dat din cauza unuĭ oŭ de broască țestoasă care 'ĭ căzu pe figură făcându-i-o galbenă de tot.

D'o-dată alte două-zecĭ de ouă căzură pe figurile tovarășilor, umplându-ĭ de o materie gălbuie lipicioasă.

In urma acestuĭ duș de albumină, Salzedo îșĭ găsi tot sângele luĭ rece și ștergându-șĭ fața zise cu calmitate:

«Nu facĭ păpară fără să stricĭ ouă; asta-ĭ știut.» S'aŭ dat de gol, căcĭ cu asta le vom da de urmă.»

«Mil diablos! zise el ridicând pumniĭ în sus — nu-mĭ vețĭ scăpa voĭ nicĭ morțĭ.»

Din ordinul luĭ imediat locul este evacuat, cadavrele cailor și broaștele sunt îndepărtate.

După asta munițiunile lor, caiĭ lor sunt adușĭ în locul închis și pușĭ sub

paza şi responsabilitatea a doui din ceată.

Cât despre ceĭ-l'alţĭ eĭ se adunară cu toţiĭ la un loc formând un fel de zid de sentinele de neînvins.

In chipul acesta mica ceată era ameninţată rău de tot.

CAP. IX

Goana după Regina-Nopţilor. — In căutarea unuĭ frate.—El este!—Broaşte ţestoase din Panurgia. — Un îndrăzneţ tovarăş.—Să ne sărutăm.—Surprizele luĭ Salzedo. — Francezi'.

Cu toate că pusese zece din războinicii luĭ să întovărăşească pe aliaţiĭ luĭ, şeful Apaşilor tot se temea şi se gândea la ceea-ce i s'ar fi putut întâmpla luĭ Gerald şi Chapardo.

«Ah! zise el, lovindu-şĭ fruntea, Vulturul Negru trebue să fi înştiinţat pe sora luĭ Regina-Nopţilor».

După două-zecĭ şi patru de ore ea se întoarce şi aude ceea-ce s'a întâmplat doctoruluĭ şi celor doui tovarăşĭ.

«Copiiĭ meĭ, zise ea fiilor eĭ, fratele vostru...

— Noĭ mergem, ziseră imediat tineriĭ caiĭ bănuiseră cum ceea-ce voia să le spună mama lor.

—Bine, copiiĭ meĭ, şi când îl veţĭ întâlni nu-l veţĭ maĭ părăsi până ce nu va da ochĭ cu adevărata luĭ mamă.

Fără a maĭ murmura ceva' Perez şi Gil puseră mâinele în cruce şi ridicându-le d'asupra capuluĭ mamei făcură sfîntul şi obicĭnuitul jurămînt.

«După ce vă veţĭ împlini datoria, mă veţĭ aştepta la regele ţiganilor din Franţa.

— Aşa vom face, răspunse Perez, ca unul ce era maĭ mare şi decĭ dator d'a împlini ordinele mameĭ luĭ.

Ceĭ douĭ tinerĭ îşĭ îmbrăţişează mama, încălecă, şi pleacă în căutarea frateluĭ lor adoptiv.

Primiţĭ bine pretutindenĭ, dădură în curând peste urmele luĭ Gerald.

Don Ignaţio le spuse că Gerald îşĭ regăsise unchiul precum şi pe Trompet în câmpul american, şi Ochiul de Jaguar le arătă ce drum trebuiaŭ să urmeze pentru a ajunge maĭ repede în satul Scandi.

După ce strânseră mâinile tuturora, şi mulţumiră Ursuluĭ Alb, care le dăduse caĭ odihniţĭ, plecară din noŭ.

De două-zecĭ de orĭ crezură că'l ajung pe Gerald, dar de două-zecĭ de orĭ sosiră cu câte-va momente prea târziŭ.

Eĭ sosiră în satul în care prieteniĭ noştri lăsaseră nişte aşa de proaste amintirĭ, după plecarea trupelor luĭ Gutierez.

A doua zi dimineaţa, i-am văzut pe amândouĭ în câmpul mlaştinelor, unde Gil, cel maĭ tînăr, îşĭ manifesta desperarea în timp ce fratele săŭ, jura că-l va ucide pe Gutierez.

— Acuma, zise cel maĭ mare dintre fraţĭ, dacă fratele nostru nu este mort, trebue să fie fără îndoială în câmpul francez. Să ne îndreptăm într'acolo.

Călăuziţĭ de mexicanĭ, eĭ înconjurară mlaştina, trecură rîul în vad, şi se îndreptară în goană spre muntele al căruia creştet apărea la orizon. In zadar însă cercetară solul în toate părţile, căutând să descopere urme de paşĭ omeneştĭ.

O luaseră prea mult în spre dreapta.

— Gerald este mort, repetă Gil, care acum nu maĭ avea nicĭ o speranţă.

— Să ne urcăm, răspunse Perez, cercând să-şĭ ascundă desperarea.

După multe greutăţĭ, ajunseră pe platoul superior, acolo unde se afla izvorul care nu seacă nicĭ odată.

— Francezi! murmură Perez, întinzând mâna drept înaintea luĭ.

După aceia, întorcându-se spre stânga.

— Mexicaniĭ!

Din înălţimea platouluĭ pe care se aflaŭ, mexicaniĭ urmăriră lupta în toate amănuntele eĭ.

Ca şi Gerald, Gil întrebă:

— Francezii sunt învinşĭ?

— Nu, răspunse Perez; aceasta nu este o înfrîngere. Fără şiretenia indianuluĭ însă, toate trupele mexicane ar fi fost adunate acum aicĭ, şi cred că n'ar maĭ fi rămas nicĭ un singur francez în viaţă.

Dar aşa, planul cu trădarea n'a putut izbuti.

Perez spunea adevărul! Blanblanc scăpase armata franceză de un adevărat dezastru.

— Uite! Broaşte ţestoase! exclamă Gil, care era să fie răsturnat de unul din aceste animale.

Eraŭ cel puţin o sută de broaşte, care mergeaŭ una după alta. Veniră toate să bea din izvor, şi după aceia se coborîră spre câmpie.

Câte-va cotiră printre stâncĭ, pentru a se duce, fără îndoială, spre cuiburile lor.

Perez nu dădea nicĭ o atenţie acestor animale; el observa tot ce se petrecea în câmpie, căutând să prindă cel maĭ mic zgomot.

De odată, se îngălbeni de moarte.

— Gil! Gil! priveşte! s'ar zice că este fratele nostru! murmură dînsul.

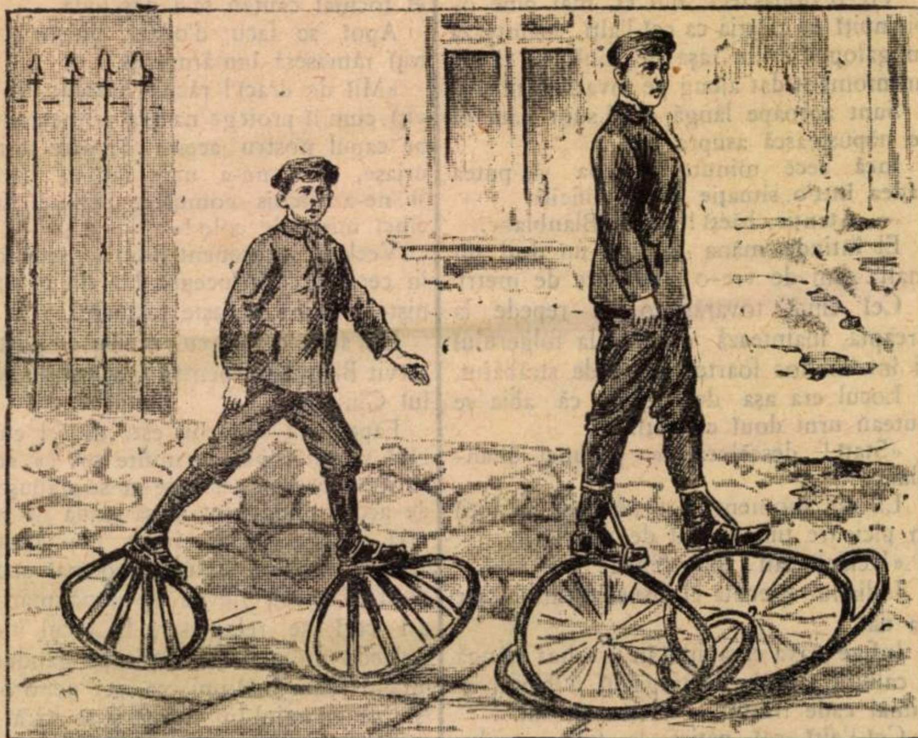
— Dânsul este! Este Gerald, exclamă cel-l'alt, care-şĭ recunoscuse fratele în mijlocul uneĭ grupe de cincĭ cavalerĭ, carĭ galopaŭ furioşĭ.

— Tacĭ, şi să ne ascundem!

— Dar...

— Mexicaniĭ îĭ urmăresc, şi nu trebue să ne zărească.

(Va urma)

Cisme ca din basme

O MODERNĂ «CIZMĂ NĂZDRĂVANĂ»

Dorul de iuţeală, pe care îl datorăm automobiluluĭ, a născocit acum şi o cizmă ca din basme cu care poţĭ să alergĭ şeapte mile, pe care a inventat-o de curând un inginer din Leipzig.

Acest original instrument, care se încătărămează de picioare în felul picioroangelor şi se numeşte «gheata curbă», îngăduie să umbli de două orĭ maĭ repede de cât mersul obişnuit. Spre a alerga, te aşezĭ pe partea de călcâiŭ a gheteĭ, întinzĭ talpa, ducĭ apoĭ înainte cealaltă «gheată» ca şi la mersul obişnuit, însă cu avantajul foarte mare de a face un pas îndoit de mare. La întinderea tălpiĭ se încordează un rezort care împinge înainte «gheata», la început, fără ca picioarele să pună vre-o muncă.